

Møte mandag den 11. april kl. 13.56

President: Å g o t V a l l e

D a g s o r d e n (nr. 26):

1. Innstilling fra justiskomiteen om lov om endringer i lov 16. juni 1989 nr. 69 om forsikringsavtaler mv. (automatisk fornyelse og flytting av forsikringer mv.) (Innst. O. nr. 64 (2004-2005), jf. Ot.prp. nr. 29 (2004-2005))
2. Innstilling fra justiskomiteen om lov om endringer i lov 11. juni 1976 nr. 79 om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven) (Innst. O. nr. 65 (2004-2005), jf. Ot.prp. nr. 32 (2004-2005))
3. Innstilling fra justiskomiteen om lov om endringer i straffelova (eige straffebod om kjønnslege skildringer som gjer bruk av barn) (Innst. O. nr. 66 (2004-2005), jf. Ot.prp. nr. 37 (2004-2005))
4. Innstilling fra justiskomiteen om lov om straff (straffeloven) (Innst. O. nr. 72 (2004-2005), jf. Ot.prp. nr. 90 (2003-2004))
5. Referat

Valg av settepresident

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges en settepresident for Odelstingets møte i dag – og anser det som vedtatt.

Presidenten foreslår Heidi Grande Røys. – Andre forslag foreligger ikke, og Heidi Grande Røys anses enstemmig valgt som settepresident for Odelstingets møte i dag.

Statsråd Odd Einar Dørum overbrakte 2 kgl. proposisjoner (se under Referat).

S a k n r . 1

Innstilling fra justiskomiteen om lov om endringer i lov 16. juni 1989 nr. 69 om forsikringsavtaler mv. (automatisk fornyelse og flytting av forsikringer mv.) (Innst. O. nr. 64 (2004-2005), jf. Ot.prp. nr. 29 (2004-2005))

President: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt anledning til replikker etter de enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

André Kvakkestad (FrP) [13:58:01] (ordfører for saken): Justiskomiteen er samlet når det gjelder hovedpunktene i denne saken. Den gjelder automatisk fornyelse og flytting av forsikringer.

Det er viktig for den enkelte å ha sikkerhet for at en ikke blir stående uten forsikringsdekning fordi forsikringen har opphørt uten at man har blitt gjort tilstrekkelig oppmerksom på dette og følgelig har muligheten for å gjøre noe med sin egen forsikringsdekning.

Å stå uten forsikringsdekning kan få store konsekvenser for den det gjelder. Derfor er det viktig at en forsikring gir dekning fram til det gjøres klart at den skal opphøre. Dersom en forsikring skal være tidsbegrenset, må dette komme svært klart fram, slik at det ikke er rom for å overse dette.

Når det gjelder muligheten for å kunne flytte sin forsikring, bør denne utvides. Dette er viktig for at konkurransen skal kunne fungere optimalt. Dersom en kan flytte sine forsikringer, vil det også være naturlig at en blir mer prisbevisst mellom hovedforfallene. Det å kreve at kunder som ikke ønsker der, skal tvinges til å fortsette sitt kunde-forhold, framstår som uheldig. Spesielt uheldig er det dersom det ikke lenger er tillit mellom partene.

Fremskrittspartiet mener det er viktig å verne forbrukerne og deres rettigheter til å kunne flytte sine forsikringer. En ren deklarasjonsregel ville i forbrukerforhold raskt kunne bli illusorisk i det store omfang standardavtaler benyttes i forsikringssammenheng. Derfor vil vi sammen med de andre partiene støtte en preseptorisk regel vedrørende forbrukere.

Et spørsmål der komiteen ikke er samlet, er hvorvidt en bør gi avtalefrihet for næringsdrivende eller ikke når det gjelder muligheten til å avtale at en forsikring skal gjelde en hel og avgrenset periode. Denne avtalefriheten er det kun Fremskrittspartiet som ønsker å gi de næringsdrivende. Dette har å gjøre med at den enkelte næringsdrivende her bør ha mulighet til å avtale seg fram til hva en finner mest hensiktsmessig. Vi vil også vise til at å hindre norske næringsdrivende i å avtale bindende perioder med norske forsikringsselskaper vil kunne medføre en større bruk av utenlandske forsikringer. En bør i denne sammenheng merke seg at det vil være relativt enkelt for næringsdrivende å benytte seg av forsikringsmegling, og slik sett forsikringer i utlandet. Et annet poeng er at slike forsikringer også kan gis av et filialkontor som et norsk forsikringsselskap etablerer f.eks. i et annet EØS-land.

Fremskrittspartiet hadde foretrukket at forsikringene i størst mulig grad ble kjøpt i Norge, og at avtalene skulle avgjøres etter norsk rett. Uansett vil de nye reglene om flytting av forsikringer i løpet av en periode ha innvirkning på avtaler som inngås etter nåværende regler, men som også skal gjelde i tid etter at ny lov har trådt i kraft. Ikke minst vil en ved en del ulykkesforsikringer se at det er sesongmessige svingninger med tanke på risikovurderinger. Et eksempel kan være bilforsikringer, da det åpenbart er mer risiko for kollisjoner i enkelte deler av året enn andre.

For at forsikringsavtalene skal ta opp i seg det nye lovregimet vedrørende bytte av forsikring i en ellers avtalt periode, mener flertallet i komiteen at det er viktig at en klargjør ikrafttredelsesdato på et så tidlig tidspunkt at en i avtalene kan innrette seg på de nye reglene. Dette er ikke

minst viktig for avtaler som skal ha en løpetid som omfatter både nåværende og framtidig regelverk.

Jeg tar opp våre forslag i innstillingen.

H e i d i G r a n d e R ø y s hadde her teke over presidentplassen.

Presidenten: Representanten André Kvakkestad har teke opp dei forslaga han refererte til.

Knut Storberget (A) [14:02:16]: Jeg skal bare kort kommentere det spørsmålet som går på flytting av forsikringer.

Arbeiderpartiet oppfatter det slik at man står overfor ganske store forbrukerpolitiske utfordringer når det gjelder bl.a. bank og forsikringer i Norge, og hvis man virkelig skal la forbrukerne få nytte av en økt konkurranse på dette feltet, er det viktig bl.a. å åpne opp for at man nå kan flytte forsikring i perioden. Det som har vist seg, er at det at man blir henvist til hovedforfall for forsikringen, i stor grad har bremsert den muligheten som forbrukeren har til å utøve kontroll med hva forsikringen koster, hvordan vilkårene fungerer, og ikke minst ta konsekvensen av det hvis man føler seg misfornøyd med et selskap og vil over i et annet. Jeg vil våge den påstanden at mange av de reglene som vi har hatt til nå, faktisk har bidratt til å bremse mange av de fordelene som forbrukerne ville hatt ved at en hadde gitt den frie konkurransen et reelt innhold. Derfor er jeg glad for Regjeringas forslag, og syns at det er bra, også at man går så langt ikke bare i forhold til forbrukere, men også overfor næringsdrivende når det gjelder det å kunne bytte forsikring.

Det er litt underlig at her er det altså Fremskrittspartiet som bidrar til å skape opposisjon i forhold til et nærmest enstemmig forslag om at dette skal gjelde over hele fjøla. Det er viktig at også næringsdrivende får denne retten, jeg holdt på å si særlig de små næringsdrivende, som nå prøver å spare utgifter over de fleste deler av sitt eget utgiftsbudsjett, og da nettopp kan utøve den kontrollen og den effektiviteten som ligger i å se hvem som har rimeligst tilbud. Det er jo svært overraskende at det altså er Fremskrittspartiet som nå på mange måter velger å si at her beskytter vi de store, kommersielle aktører og lar de fortrinn som man faktisk har av konkurranse, ikke komme til syne. Det syns til og med vi i Arbeiderpartiet i forhold til denne saken er trist, fordi vi mener at denne ordningen faktisk vil bidra til å styrke forbrukervernet. Det er jo også slik at for noen grupperinger vil det være vanskelig å trekke grenser mellom hva som er en ren forbruker og en næringsdrivende, særlig når næringsdrivende blir såpass små, slik at her sparer vi oss også for den debatten i forhold til behovet for å trekke en slik grense. Og så er det min oppfatning – og Arbeiderpartiets oppfatning – at det at vi nå bidrar til å gjøre dette regelsettet allment med hensyn til muligheten for å bytte forsikring i perioden, i seg sjøl vil skape et ekstra press i bransjen for å gjøre vilkårene bedre for alle.

Trond Helleland (H) [14:05:31] (komiteens leder): Formålet med lovendringene i Ot.prp. nr. 29 er å styrke forbrukervernet og å legge til rette for økt konkurranse i forsikringsmarkedet. Høyre ønsker skjerpet konkurranse velkommen og mener det vil være til gunst for forbrukerne.

En fungerende konkurranse i forsikringsmarkedet er avhengig av flere forhold – ett av disse er kundenes adgang til å bytte leverandør i forsikringstiden. Dette har særlig betydning for langvarige forsikringsavtaler som livsforsikringskontrakter.

En liberalisering som gir forbrukerne økt fleksibilitet, er i tråd med den linjen Regjeringen har fulgt på en rekke områder gjennom hele denne fireårsperioden. Vi er opp-tatt av at forbrukerne skal ha gode, rimelige og fleksible løsninger som dekker deres behov på en tilfredsstillende måte.

Det er viktig for konkurransen i forsikringsmarkedet at kundene er mobile. I sin høringsuttalelse sier også Konkurransetilsynet at handlinger eller vilkår som gjør det vanskelig for kundene å bytte selskap, kan hemme konkurransen. I et marked som domineres av fem store aktører, er det viktig at lovverket gir kundene reell valgfrihet, at kunden får tilbakebetalt en forholdsmessig andel av premien i forhold til den gjenstående forsikringstiden, og at selskapene ikke får anledning til å ta gebyr for flytting av forsikring. Dette er ivare tatt på en god måte i lovforslaget.

Fremskrittspartiet ønsker å forbeholde retten til å flytte en forsikring i forsikringstiden til forbrukerforhold. Høyre ser at ikke alle næringsdrivende har samme behov for vern gjennom lovverket som forbrukere. På den annen side finnes det et utall små bedrifter – som også representanten Storberget var innom – som dersom Fremskrittspartiets forslag hadde fått flertall, hadde kommet dårligere ut. Når disse rettighetene også vil komme næringsdrivende til gode, vil dette også ha en større konkurransemessig effekt, som resulterer i lavere premier for både forbrukere og bedrifter.

Høyre støtter derfor proposisjonen og er glad for at et bredt flertall støtter Regjeringens opplegg, som vil gi økt konkurranse og større beskyttelse for forbrukerne.

Einar Holstad (KrF) [14:07:51]: Dersom en kunde ønsker å bytte forsikringsselskap, f.eks. fordi en ny aktør i markedet gir et gunstigere tilbud, må vedkommende i dag vente til den eksisterende forsikringsavtalen går ut, eller velge dobbeltdekning i en periode.

Forsikringskunder får imidlertid nå mulighet til å bytte forsikringsselskap i avtaleperioden. Det skal forhindre at kunder unødig blir bundet til et bestemt selskap ved kjøp av forsikringstjenester. En samlet justiskomite ønsker at det skal bli lettere å skifte forsikringsselskap dersom forbrukeren ønsker det. Dette gir et forsterket forbrukervern.

Ved flytting skal forsikringstakeren som hovedregel få tilbakebetalt en forholdsmessig andel av premien i forhold til den gjenstående forsikringstiden. Ved beregning av tilbakebetalingsbeløpet skal det kun tas hensyn til risikosingninger dersom dette er fastsatt i forsikringsvilkå-

rene. Forsikringsselskapene har ikke anledning til å kreve gebyr ved flytting av forsikring.

Forsikringsbransjen preges i dag av noen få store aktører. De endringene som nå gjøres i forsikringsavtaleloven, tilrettelegger ikke minst for økt konkurranse i forsikringsbransjen.

Økt konkurranse vil trolig medføre økt kostnadseffektivisering i bransjen. Over tid vil det kunne medføre lavere forsikringspremier og dermed komme alle brukere av forsikringstjenester til gode. Derfor er det viktig at forsikringskundene nå benytter muligheten til å si opp avtaler dersom de er misfornøyde med selskapene. Vi vet at forbrukerne har stor makt om de reagerer i flokk.

Fremskrittspartiet ønsker å forbeholde retten til å flytte en forsikring i forsikringstiden til forbrukerforhold.

Kristelig Folkeparti mener at hensynene som ligger bak retten til å flytte en forsikring i forsikringstiden, tilsier at denne retten skal være generell og ufravikelig i samme utstrekning som loven for øvrig.

Vi vet at det finnes mange små og mellomstore næringsdrivende med forsikringsbehov som de facto ikke står i en sterkere stilling overfor forsikringsselskapene enn ressurssterke forbrukere. Dette underbygger flertallets standpunkt om å gjøre flytteretten generell.

Kristelig Folkeparti har forståelse for at forsikringsbransjen er skeptisk til den rett kunden nå får til å flytte forsikringer. Det ligger nærmest i sakens natur at den som mister et privilegium, gjerne vil bevare status quo.

Vi tror imidlertid at bransjen er tjent med den tilnærming til kundens behov som følger av lovendringen. Endringen er i takt med tidsånden og etter Kristelig Folkepartis mening nødvendig for at forsikringsbransjen skal bevare tillit i kundegruppen.

Jeg ber imidlertid departementet ta hensyn til bransjens behov for tid til omstilling ved fastsetting av lovendringens iverksettelsesdato.

Et annet viktig forslag i Ot.prp. nr. 29 omhandler rett til oppsigelse av forsikringsavtale.

I dag må en forsikring sies opp innen en måned før premievarsel er sendt, og selskapene er ikke pålagt å informere om muligheten for oppsigelse. Forsikringsselskapene pålegges nå en plikt til å informere forsikringskundene om at forsikringsforholdet automatisk blir fornyet dersom ikke kunden varsler oppsigelse innen utløpet av avtaleperioden. Også dette innebærer en betydelig forbedring av forsikringskundernes rettigheter.

Ot.prp. nr. 29 er et viktig element i Regjeringens innsats for å styrke forbrukernes rettigheter i Norge.

Statsråd Odd Einar Dørum [14:11:35]: Jeg er glad for at Odelstinget nå har til behandling forslaget om endringer i bl.a. forsikringsavtaleloven. Med dette forslaget legges det til rette for å styrke forsikringskundens stilling og å øke konkurransen i forsikringsmarkedet.

I dag er hovedregelen at en kunde bare kan si opp forsikringen når den utløper. Ved nå å åpne for at forsikringen kan flyttes til et annet forsikringsselskap, vil en kunde fritt kunne benytte seg av et tilbud hos et annet selskap. Dette vil bidra til å styrke kundenes forhandlingsposisjon

og stimulere til økt konkurranse mellom forsikringsselskapene.

Jeg registrerer at Fremskrittspartiets komiteemedlemmer mener at adgangen til å flytte forsikringen i forsikringstiden bare skal gjelde for kunder som er forbrukere. Det vil i praksis si at små og mellomstore bedrifter ikke får denne flytteretten og må forhandle særskilt med forsikringsselskapene om dette. En typisk representant for denne gruppen har ikke en så omfattende organisasjon eller så store økonomiske ressurser at de vil utgjøre en likeverdig forhandlingsmotpart til en aktør i et marked som domineres av fem forsikringsselskaper. Det er derfor med glede jeg ser at alle de andre partienes komiteemedlemmer støtter departementets forslag om flytterett også for små og mellomstore bedrifter.

Jeg har merket meg at medlemmene fra Fremskrittspartiet viser til at skillet mellom næringsdrivende og forbrukere er et velkjent skille i andre lover. Det relevante poenget i denne sammenheng er imidlertid at forsikringsavtaleloven er en lov som i stedet bygger på et skille mellom store næringsdrivende mv. og andre forsikringskunder. Jeg har svært vanskelig for å se hvordan man nettopp i forhold til denne bestemmelsen om flytterett skulle ha behov for å bruke et annet skille enn det som følger av systemet i forsikringsavtaleloven ellers. En slik tilnæringsmåte ville ikke skape en enkel og oversiktlig lov.

Et annet viktig punkt i lovforslaget er pålegget til forsikringsselskapene om å informere forsikringskundene om at forsikringsforholdet fornyes automatisk dersom kundene ikke varsler selskapet innen avtalens utløp. Jeg konstaterer med tilfredshet at en samlet komite støtter dette.

Jeg registrerer at et flertall av komiteens medlemmer går inn for at iverksettelsesdatoen klargjøres på et så tidlig tidspunkt som mulig. Både forsikringsselskapene og kundene har behov for å kunne innrette seg i tråd med de foreslåtte endringene i forsikringsloven. Jeg tar sikte på at lovendringene bør kunne tre i kraft 1. januar 2006, i tråd med den alminnelige retningslinje at lovgivning av betydning for næringslivet fortrinnsvis bør settes i kraft ved et årsskifte. Jeg vil sørge for at dette blir formelt avklart og gjort kjent i god tid på forhånd.

Presidenten: Dei talarane som heretter får ordet, har ei taletid på inntil 3 minutt.

André Kvakkestad (FrP) [14:14:17]: Jeg tror i og for seg det kan være et poeng med en liten klargjøring. Forsikringer er en frivillig avtale mellom et forsikringsselskap og en kunde. Her kan de avtale det de måtte ønske, med tanke på tiden en forsikring skal gjelde. De kan også avtale muligheten for en tidligere oppsigelse. Det er altså ingenting i veien for i dagens lov å avtale at man kan si opp i løpet av perioden.

Det flertallet nå gjør, er å nekte næringsdrivende å avtale å binde seg til et spesielt tidsrom, fordi loven ikke gir rom for å kunne avtale at man f.eks. ønsker å forsikre sin bilpark for et helt år, uten å kunne si den opp i dette ene året. Altså er det ikke Fremskrittspartiet som hindrer noen

i å avtale noe. Det er flertallet som nekter næringsdrivende å avtale noe annet enn det som loven nå sier.

Det er mange som kan undre seg over de forskjellige partiers synspunkter og handlemåte. Jeg undrer meg vel i og for seg noe over at Høyre ønsker å nekte næringsdrivende å inngå de avtaler de næringsdrivende selv finner mest hensiktsmessig.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 1.

(Votering, sjå side 457)

S a k n r . 2

Innstilling fra justiskomiteen om lov om endringer i lov 11. juni 1976 nr. 79 om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollen) (Innst. O. nr. 65 (2004-2005), jf. Ot.prp. nr. 32 (2004-2005))

Presidenten: Etter ynske frå justiskomiteen vil presidenten foreslå at taletida vert avgrensa til 5 minutt til kvar gruppe.

Vidare vil presidenten foreslå at det ikkje vert gitt høve til replikkar etter dei enkelte innlegga, og at dei som måtte teikne seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det er å sjå på som vedteke.

Inga Marte Thorkildsen (SV) [14:16:47] (ordfører for saken): I dag behandlar vi endringer i lov av 11. juni 1976 om kontroll med produkter og forbrukertjenester, altså den såkalte produktkontrollen.

Bakgrunnen for endringene er EU-parlamentets og Ministerrådets direktiv om alminnelig produktsikkerhet. Hensikten med endringene er å sikre norske næringsaktører og forbrukere tilsvarende rammebetingelser og beskyttelse som i resten av EØS-området. Dette meiner vi er gjort med den loven som i dag ligger til behandling. Men ettersom den norske loven og EU-direktivet er noe forskjellige i det de omfatter, vil jeg knytte noen kommentarer til dette.

Den norske produktkontrollen er vidare i sitt anvendelsesområde enn direktivet. Dette gjelder bl.a. hvilke produkter som omfattes av loven og direktivet. Direktivet omfatter også kun sikring mot helseskadelige virkningar, mens produktkontrollen omfatter både helseskade og miljøforstyrrelse. Jeg vil i det følgende redegjøre for mindretallets syn, som er SVs og Arbeiderpartiets syn.

Når vi gjør endringer i norsk lov som følge av EU-direktiver, er det viktig at vi ikke svekker verken lovens bokstav eller intensjon. I dette tilfellet ligger norsk lov foran EU, og en tilpasning til EU-direktivet innebærer derfor i våre øyne en reell mulighet for at intensjonen i produktkontrollen svekkes. Vi har registrert at departementet har tatt hensyn til innsigelser fra miljømyndighetene og har foreslått endringer som langt på vei går innsigelsene i møte.

På ett punkt meiner vi imidlertid at man ikke har gått langt nok, og det gjelder informasjonsplikten. Vi har nylig

endret produktkontrollen §§ 9 og 10 som følge av den nye miljøinformasjonsloven. Disse sier at enhver på forespørsel har rett til å få informasjon om produkters risiko for miljøforstyrrelse. Samtidig lovfester informasjonsplikten informasjon om et produkts eller en tjenestes eventuelle fare for helseskade. Dette kan etter vår mening skape tvil om hvilke regler som gjelder for informasjon om miljøforstyrrende virkningar, og det kan gi et inntrykk av en nedprioritering av plikten til å informere om miljøeffekter av produkter og tjenester. Dette mener vi i så fall vil være svært uheldig. Vi tror at dette kan løses ved at informasjonsplikten om miljøforstyrrende virkningar utløses ved meldeplikt om det samme. Dette har ikke våre to partier fått flertall for i merknadene, men vi har registrert at flertallet ber departementet utrede nærmere hvordan dette kan implementeres i loven på et senere tidspunkt, og vi imøteser derfor en vidare utvikling av informasjonsplikten om mulig miljøskade senere.

Utover dette har vi ingen kommentarer.

Ingjerd Schou (H) [14:19:45]: Denne proposisjonen inneholder forslag til endringer i produktkontrollen. Endringene gjennomfører Europaparlamentets og Rådets direktiv 2001/95/EF om alminnelig produktsikkerhet. Endringene vil sikre norske næringsaktører og forbrukere tilsvarende rammebetingelser og beskyttelse som i resten av EØS-området.

En ny formålsbestemmelse gjør det klart at produktkontrollen har som formål å forebygge helseskade og miljøforstyrrelse. Det stilles krav til at de som har befattning med forbrukerprodukter og forbrukertjenester, pålegges en aktsomhetsplikt og en plikt til å treffe forebyggende tiltak for å forhindre helseskade og/eller miljøforstyrrelser.

Produsenter og importører av forbrukerprodukter og eiere og ledere av virksomhet som tilbyr forbrukertjenester, pålegges å gi forbrukerne relevante opplysninger som setter dem i stand til å vurdere og sikre seg mot helseskadelige virkningar som er forbundet med produktet. Det foreslås å innføre en adgang for myndighetene til å nedlegge eksportforbud for forbrukertjenester som utgjør en uakseptabel risiko for helseskade.

Terskelen for når meldeplikten til myndighetene inntreffer, foreslås senket fra der produktet medfører en betydelig risiko for helseskade og miljøforstyrrelse, til der det foreligger en uakseptabel risiko for en slik virkning.

EU-direktivet omfatter kun produkters helseskadelige virkning og ikke eventuelle negative miljømessige effekter. Som en følge av dette er forslaget til ny bestemmelse om kriterier for vurdering av sikkerheten ved forbrukerprodukter og forbrukertjenester tilsvarende begrenset. Det samme er forslaget til ny bestemmelse om informasjonsplikt.

Sosialistisk Venstreparti og Arbeiderpartiet ønsker å utvide disse bestemmelsene til også å omfatte produkters og tjenesters eventuelle negative miljømessige effekt. Høyre er enig i at det er et behov for dette. Når Regjeringen ikke har fremmet forslag om dette i denne omgang, skyldes det at dette reiser en rekke spørsmål som må utre-

des nærmere. Flertallet ber imidlertid departementet om å utrede dette, og ber departementet komme tilbake til Stortinget med et forslag til lovbestemmelse så raskt som mulig.

Negative miljømessige effekter kan ramme på tvers av landegrensene. Av den grunn hadde det vært ønskelig at dette var omfattet av direktivet, slik at hele EU-området ble omfattet av en slik informasjonsplikt. Når Sosialistisk Venstreparti i flere saker som omhandler gjennomføring av EU-direktiver, har innsigelser, finner jeg grunn til å påpeke at det er synd at Sosialistisk Venstreparti fremdeles ikke ønsker å bli medlem av EU, som jo vil være den sikreste måten å få være med og påvirke reguleringer som har konsekvenser for alle europeiske land, på.

Med dette anbefaler jeg flertallsinnstillingen.

Statsråd Odd Einar Dørum [14:23:16]: På det norske markedet finnes det som kjent flere hundre tusen ulike produkttyper og forbrukertjenester. Forbrukerne forventer at disse produktene og tjenestene har et akseptabelt sikkerhetsnivå.

I Regjeringens lovforslag presiseres pliktene som påligger næringsaktørene. Dette gjelder informasjonsplikten overfor brukere og mottakere av forbrukerprodukter og forbrukertjenester, samt plikten til å melde fra til myndighetene om farlige produkter og forbrukertjenester. Samtidig innføres helt nye plikter knyttet til meldeplikt for tiltak som næringsaktørene selv har iverksatt for å forebygge eller begrense at et forbrukerprodukt eller en forbrukertjeneste medfører risiko for forbruker. Det foreslås også krav om oppbevaring av dokumenter for sporing av forbrukerprodukter.

Endringene i produktkontrolloven gjennomfører EUs direktiv om alminnelig produktsikkerhet i norsk rett. De nye kravene i loven er således et resultat av Norges EØS-forpliktelser.

Sentralt i lovforslaget står hensynet til forbrukeren og dennes tillit til at frambudte produkter og tjenester innehar et akseptabelt sikkerhetsnivå. Samtidig skal loven bevirkke at næringsaktørene gjøres kjent med hvordan dette sikkerhetsnivået kan oppnås. I lovforslaget legges det opp til at forbrukerprodukter skal anses å være sikre mot helseskadelige virkninger dersom de oppfyller kravene i harmoniserte standarder. Standardene gjør det lettere for næringsaktørene å bedømme om sikkerhetskravene i produktkontrolloven er oppfylt. En bedrift som legger harmoniserte standarder til grunn for produksjonen, er sikret markedsadgang i hele EØS-området. Standardene vil altså være et viktig hjelpemiddel ved framstilling av forbrukerprodukter, samtidig som de er med på å sikre at produktene har et akseptabelt sikkerhetsnivå.

At et forbrukerprodukt er produsert i henhold til harmoniserte standarder, utgjør ikke, og kan heller aldri utgjøre, noen garanti for at produktet er sikkert. Det kan f.eks. vise seg at standardene inneholder feil. For å ta høyde for slike situasjoner foreslås det derfor en bestemmelse som gir myndighetene anledning til å gripe inn med regulerende tiltak, til tross for at et produkt er utført i henhold til harmonisert standard. Jeg anser denne sikkerhetsklau-

sulen som svært viktig for å sikre at fagmyndighetene fortsatt skal ha anledning til å foreta en konkret vurdering av sikkerheten ved forbrukerprodukter.

Når det gjelder produkter, legger forslaget til endringer i produktkontrolloven opp til en direkte gjennomføring av direktivet om alminnelig produktsikkerhet. Forebyggelse av miljøforstyrrelser omfattes ikke av de nye bestemmelsene. Miljøvernmyndighetene har vurdert at hensynet til miljøet allerede er godt ivaretatt gjennom dagens regelverk. En ytterligere vurdering av spørsmålet har for øvrig heller ikke vært mulig i lys av gjennomføringsfristen for direktivet.

Jeg har merket meg at justiskomiteen ønsker at produktkontrollovens formål om å forebygge skade på helse og miljø videreføres så langt det er mulig. Jeg har også merket meg at komiteen ber om at departementet snarest mulig kommer tilbake til Stortinget med et forslag til ny lovbestemmelse om aktiv informasjonsplikt som også omfatter miljøhensyn.

Det er et mål at forbrukere og andre skal kunne gjøre bevisste og informerte valg, med hensyn til både et produkts risiko for helseskade og dets miljøforstyrrende egenskaper. Miljøverndepartementet, som har ansvar for å ivareta miljøhensynene i loven, stiller seg i utgangspunktet positivt til komiteens anmodning om å utvide bestemmelsen om aktiv informasjonsplikt og vil foreta nødvendige utredninger og vurderinger av dette spørsmålet.

Miljøverndepartementet vil også vurdere om meldeplikten for selvregulerende tiltak også skal gjøres gjeldende ved melding av produkter som medfører risiko for miljøet.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 2.

(Votering, sjå side 460)

S a k n r . 3

Innstilling fra justiskomiteen om lov om endringer i straffelova (eige straffebed om kjønnslege skildringar som gjer bruk av barn) (Innst. O. nr. 66 (2004-2005), jf. Ot.prp. nr. 37 (2004-2005))

Presidenten: Etter ynske frå justiskomiteen vil presidenten foreslå at taletida vert avgrensa til 5 minutt til kvar gruppe.

Vidare vil presidenten foreslå at det ikkje vert gitt høve til replikkar etter dei enkelte innlegga, og at dei som måtte teikne seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det er å sjå på som vedteke.

Fyrste talar er Knut Storberget – for ordføraren for saka, som er Gunn Karin Gjul.

Knut Storberget (A) [14:27:40]: Det er med glede en enstemmig komite har samlet seg om det forslaget som med stor sannsynlighet vil bli vedtatt i dag, på dette viktige feltet. På vegne av saksordføreren vil jeg få presisere at seksuelle overgrep mot barn er en særdeles alvorlig for-

brytelse. På dette området står vi overfor to utfordringer. Vi må for det første tydeliggjøre og forbedre lovverket mot overgrep mot barn, og for det andre – og det er kanskje det viktigste – sette i verk tiltak som har effekt når det gjelder å bekjempe disse overgrepene. Dette er jo en type virksomhet vi aldri kan vedta oss bort fra med mer eller mindre gode lovttekster.

Mye av spredningen og omsetningen av pornografi foregår på Internett. Som del av dette finner man en økende mengde barnepornografisk materiale. Økt etterspørsel etter denne typen overgrepsbilder på nettet bidrar til at stadig flere barn blir utsatt for overgrep, og til at seksuelt misbruk av barn alminneliggjøres. Derfor er det viktig å ha klare regler på dette feltet.

En samlet komitee legger til grunn at ethvert bilde av barnepornografisk karakter er et overgrep mot barn. Komiteen mener derfor at en egen lovhjemmel, slik forslaget legger opp til, bedre tydeliggjør et forbud mot overgrepsbilder. Den bidrar til å beskytte barn mot seksuelt misbruk og markerer at barn har et særskilt og utvidet vern. En egen lovhjemmel sier også klart fra om at all befatning med et slikt materiale medvirker til overgrepene ved å opprettholde et marked og må anses som et alvorlig lovbrudd også av den grunn.

Komiteen mener begrepet «kjønnslige skildringer» er lite klargjørende i forhold til alvoret i den typen handling det er rettet mot. For ofrene handler det om overgrep og rettighetsbrudd som har lite med kjønnslige skildringer å gjøre. Selv i tilfeller der bildet viser barn som ikke er utsatt for seksuelt misbruk, er selve poseringen og eksponeringen krenkende for den enkelte. Komiteen mener selve lovtteksten bedre må få fram at man her taler om dokumentasjon på overgrep mot barn.

Komiteen er dessuten enig med departementet i at det også skal foreligge straffansvar for den som anskaffer og planmessig gjør seg kjent med denne type framstillinger.

Så over til det som vel må være av det viktigste i denne kampen som samfunnet stadig prøver å føre mot barnepornografi og lignende materiale: Hvordan skal vi klare praktisk å sette i verk tiltak for å stanse det?

Telenor har i samarbeid med Kripos og Redd Barna utviklet et filter for å stenge tilgang til nettsteder som inneholder barnepornografisk materiale. Nettsteder som bidrar til å gjøre barnepornografisk materiale tilgjengelig for interesserte, skaper nyrekruttering til dette markedet og fungerer som inngangsportaler til sider med alvorlig materiale og bidrar til økt spredning. Vi vet at et filter vil kunne stenge tilgangen til nettstedene og ikke vesentlig bidra til å begrense spredning gjennom andre kanaler. Likevel vil dette virke begrensende på tilgangen, spesielt for nye interesserte. Derfor er vi glad for at komiteen nå har samlet seg om at alle internettilbydere i Norge egentlig bør ha et slikt filter, og av den grunn ber vi Regjeringa om å sørge for et samarbeid med bransjen for å få et slikt.

Det er dessuten viktig i dette arbeidet at Nye Kripos' tipstjeneste for å melde fra om seksuelle overgrep mot barn på Internett gjøres bedre tilgjengelig og bedre kjent.

Som et tredje tiltak: Ved formidling av barnepornografisk materiale betales det ofte med kredittkort, både ved

anskaffelsen av slikt materiale gjennom digitale nettverk og på annen måte. Komiteen ber Regjeringa vurdere å utrede mulighetene for å stoppe bruk av kredittkort på nettsteder som tilbyr barnepornografisk materiale, og melde tilbake til Stortinget på egnet måte. Dette vil kunne gjøres i samarbeid med kredittkortselskapene.

Til slutt: Det avgjørende for om vi skal komme i mål i et slikt viktig arbeid er ikke først og fremst det lovtekniske, men at arbeidet mot seksuelle overgrep mot dem som minst kan forsvare seg, intensiveres. Lovteksten blir i så fall og i dette tilfellet et godt grunnlag.

Linda Cathrine Hofstad (H) [14:32:40]: I denne saken følger Regjeringen opp et vedtak gjort av Stortinget i 2003, der Stortinget ber om at det innføres et eget straffebud mot barnepornografi. Dagens pornografibestemmelse har et helt annet formål enn en barnepornografibestemmelse. Når vi nå får en egen bestemmelse om dette, vil det bidra til å sikre barn beskyttelse mot seksuelle overgrep, og det fordi barn trenger et særlig vern.

En egen lovhjemmel vil også markere at all befatning med slikt materiale er et alvorlig lovbrudd. Internett har gjort verden mindre, og Internett har gitt oss uante muligheter til informasjonsutveksling og til underholdning. Men dessverre har Internett også mange negative sider, og spredning av barneporno er en av de mest alvorlige. Det er ingenting annet enn overgrep mot barn. Økt etterspørsel etter slikt materiale fører også til at flere barn blir utsatt for overgrep og misbruk. Alle krefter må derfor settes inn for å forhindre at barn blir ofre for overgrep og framstilles som seksuelle objekter. Et klart og tydelig lovverk kommer nå på plass, men bruken av Internett er dessverre en inngangsport som gjør at slikt materiale blir tilgjengelig for mange. Som representanten Storberget nevnte i sitt innlegg, er det derfor gledelig at Telenor, som en stor internettilbyder, har vært seg sitt ansvar som leverandør bevisst og utviklet et filter for å stenge tilgangen til nettsteder som tilbyr barnepornografisk materiale. Høyre er derfor fornøyd med at en samlet komitee i dag oppfordrer alle internettilbydere til å ha et slikt filter, og vi ber Regjeringa om å komme med konkrete tiltak dersom utviklingen ikke går i ønsket retning.

Barn har et særlig behov for vern. Gjennom en klar og tydelig lovbestemmelse er barnas vern styrket. Men vi har dessverre ennå en lang vei å gå før vi kan føle oss trygge på at barn får være barn, og at vi unngår at barn får sine liv ødelagt av overgrep.

Inga Marte Thorkildsen (SV) [14:35:50]: Vi er fra SVs side veldig glad for at vi nå får gjennomslag for et standpunkt som SV og Arbeiderpartiet har hatt lenge, som vi har forsøkt en stund uten hell å få gjennomslag for, men som vi til slutt nå har fått på plass. Det er at begrepet «barnepornografi» skal ut av norsk lovverk, og at det nå skal gå klart fram at det handler om framstilling av seksuelle overgrep mot barn og slik sett er fryktelig alvorlig. Det betyr at den som planmessig gjør seg kjent med slike overgrep, har et medansvar for at overgrepene faktisk skjer.

Det mener vi det var fryktelig viktig å få signalisert gjennom loven.

Så vil jeg trekke fram Redd Barnas arbeid for å få endret loven på dette området. Det er mye Redd Barnas for tjeneste at vi får disse endringene i dag, og at vi også får høyere prioritet på arbeidet mot det som er framstillinger av overgrep mot barn. Saksordfører Gunn Karin Gjøl har tatt hensyn til Redd Barnas innvendinger mot forslaget som departementet kom med, etter at Stortinget hadde bedt departementet komme med nye forslag, og SV er fornøyd med resultatet – et resultat som altså hele komiteen nå stiller seg bak.

Som Storberget påpekte på vegne av saksordføreren, er det aller viktigst å sørge for at arbeidet mot utnytting av barn intensiveres. SV slutter seg til redegjørelsen som ble holdt på vegne av saksordføreren. Det er grunn til å være stolt av det arbeidet som nå er blitt gjort, og av at vi nå får endret loven på et punkt som gir en viktig signaleffekt ut.

Unni Hennem Lie (KrF) [14:38:04]: Bilder av barnepornografisk karakter er dokumentasjon på seksuelt overgrep mot barn. Lite er mer straffverdig enn overgrep mot våre minste. Det er derfor svært viktig at denne formen for særlig alvorlig kriminalitet reguleres gjennom et eget straffebud.

Straffeloven § 204 omhandler i dag både pornografi som gjør bruk av barn, og annen pornografi. Dette innebærer at bestemmelsen gjelder et materiale som på flere måter skiller seg fra hverandre. Pornografiske bilder av barn er noe annet og langt alvorligere enn tilsvarende bilder av og med voksne mennesker. Derfor mener Kristelig Folkeparti at det er positivt at vi nå får en egen bestemmelse som både rammer framstilling av seksuelle overgrep mot barn og framstillinger som seksualiserer barn.

En samlet justiskomite mener at begrepet «kjønnslige skildringer», som Regjeringen foreslår brukt i den nye lovbestemmelsen, ikke fullt ut dekker den type handlinger som vi her snakker om. For offeret selv handler det om overgrep og rettsbrudd, der kjønnslige skildringer utgjør en stor, men ikke dekkende beskrivelse av handlingene. Vi ønsker i stedet begrepet «framstilling av seksuelle overgrep mot barn» eller «framstilling som seksualiserer barn» inntatt i lovteksten. Dette skyldes at vi mener dette begrep er mer dekkende for den kriminalitet og det overgrep som dokumenteres gjennom bilder, tekst og lydfiler. Det er likevel grunn til å påpeke at komiteens forslag til lovformulering ikke innebærer noen substansiell forskjell fra Regjeringens lovforslag. Vi er helt enige i sak, og jeg vil gi justisministeren honnør for å ha samarbeidet med komiteen om en forbedret lovformulering.

Jeg vil også takke statsråden for å ha fremmet forslag om endring i straffeloven § 204 til tross for at man i departementet arbeider med en helt ny straffelov og kunne ha avventet framleggelsen av forslaget om ny spesiell del i straffeloven.

Departementets fleksibilitet viser tydelig at man tar barns rettigheter på alvor, og det er Kristelig Folkeparti veldig glad for. Vi er også tilfreds med at lovbestemmelsen vil ramme dem som anskaffer og planmessig gjør seg

kjent med barnepornografisk materiale. Dette innebærer at man kan straffeforfølge og dømme langt flere brukere av materiale som framstiller seksuelle overgrep mot barn, enn tilfellet er i dag.

Telenor er internetttilbyder med base i Norge og har i den forbindelse utviklet et filter for å stenge tilgangen til nettsteder som inneholder barnepornografisk materiale. Filteret stopper nettsidene som Kripos vil skal filtreres bort. Komiteen mener at det bør etableres en ordning med felles oversikt over nettsteder som det skal nektes tilgang til når internetttilbyderen er norsk. Vi tror at dette vil forhindre nyrekruttering til dette markedet. Nettstedene som omfattes av et slikt filter som Telenor i dag tilbyr, er ofte inngangsportaler til mer alvorlig barnepornografisk materiale. På denne måten bidrar filteret hos norske internetttilbydere til redusert spredning av barnepornografi.

Justiskomiteen ber Regjeringen følge utviklingen i internettbransjen nøye. Dersom ikke internetttilbydere i Norge har et filter som stenger internetttilgangen til nettsteder som inneholder barnepornografisk materiale, innen utgangen av 2006, vil vi at Regjeringen skal fremme forslag for Stortinget som påbyr dette.

Det formidles mye barnepornografi via Internett, og ofte betaler kjøperen for materialet med kredittkort. Denne kunnskapen har medført at justiskomiteen i innstillingen ber Regjeringen utrede muligheten for å stoppe bruk av kredittkort på nettsteder som tilbyr barnepornografisk materiale. Kristelig Folkeparti har likevel en bekymring i forhold til denne bestillingen. Vi vet at Kripos og Politiet for øvrig følger pengesporet for å avsløre formidlere og kjøpere av barnepornografisk materiale. Dersom myndighetene finner ordninger som umuliggjør betaling med kredittkort, vil det for det første kunne bli vanskeligere å avsløre dem som er i besittelse av framstillinger av seksuelle overgrep. For det andre er vi i Kristelig Folkeparti usikre på om hinderet for bruk av kredittkort vil utgjøre en reell hindring hva gjelder utbredelse av barnepornografisk materiale. Kristelig Folkeparti har likevel valgt å støtte forslaget om en utredning av denne problemstillingen og ser fram til å få Regjeringens vurdering til Stortinget for endelig behandling.

Stortingets beslutning om et eget straffebud mot skildringer av seksuelle overgrep mot barn er viktig for å styrke barns rettssikkerhet og for å bekjempe økende produksjon og spredning av slikt materiale.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [14:43:03]: Det er heldigvis slik at en saks viktighet ikke er avhengig av volum og størrelsen på det som legges fram for Stortinget. Denne saken er et godt eksempel på det. Dette er tvert imot en sak som viser at selv om den er liten av volum, berører den et av de viktigste elementene i samfunnet vårt, nemlig barna som går ute, og deres vern mot å bli utsatt for seksuelle overgrep. Således er det en særdeles viktig sak. Her gir en samlet komite og et samlet odelsting et klart signal om at det må en skjerpelse til, og jeg støtter fullt ut fungerende saksordførers gjennomgang av saken, som han framførte på en særdeles bra måte.

Grunnen til at dette er så viktig, er at barn har et helt klart krav på prioritet, og barn er også avhengig av å ha noen voksne som stiller opp og gjør den jobben som må gjøres, siden det er forskjell på voksenrollen og rollen barn skal ha. Derfor er man helt avhengig av at man politisk går inn i dette og tar tak i det. Jeg støtter også fullt ut det som representanten Thorkildsen var inne på, om Redd Barna og den innsatsen som er gjort derfra.

Til sjuende og sist er det slik at kanskje den viktigste måten å bekjempe dette på er en kombinasjon av en straffereaksjon og et holdningsmessig arbeid. Vi kan selvfølgelig forby mange ting, og vi kan straffe for mange ting, men jeg tror likevel det er slik at man også må bekjempe det holdningsmessig, dersom man skal gjøre noe med det, selv om en del av dette garantert er vanskelig å bekjempe.

Så ønsker jeg å vise til det brevet som justiskomiteen sendte til statsråden om unntak i loven. Det er også slik at når loven nå endres, er det mulighet for å straffe noen som man kanskje strengt tatt ikke burde straffe. Derfor er det viktig at man har poengtert det gjennom eksempler og viser til det, slik at lovanvendelsen i etterkant blir korrekt.

Avslutningsvis tenkte jeg at jeg skulle ta sjansen og kommentere innlegget fra representanten fra Kristelig Folkeparti, som gav ros til statsråden. Det slutter jeg meg i utgangspunktet til. Men jeg er kanskje litt overrasket over tilbakemeldingene om at statsråden kunne ha avvendt den spesifikke delen av straffeloven. Det er vel kanskje avhengig av hva flertallet i denne salen ønsker.

Statsråd Odd Einar Dørum [14:45:49]: Jeg er glad for at justiskomiteen støtter hovedtrekkene i departementets forslag til ny § 204 a i straffeloven. Det er viktig at vi står samlet i kampen mot seksuelt misbruk og utnyttelse av barn. Det er gledelig at vi nå får et eget straffebud, og at vi alle er enig i at begrepet «barnepornografi» gir gale assosiasjoner og derfor ikke skal brukes.

Komiteen er enig med departementet i at den nye bestemmelsen også bør ramme det å «anskaffe» og «planmessig gjør seg kjent med» skildringer som seksualiserer barn. Dette er praktisk viktige utvidelser av bestemmelsens anvendelsesområde og effektive virkemidler i bekjempelsen av spredning og omsetning av slikt materiale via Internett.

Jeg registrerer at komiteen har valgt en annen ordlyd enn den departementet opprinnelig foreslo for den nye bestemmelsen. Komiteen ønsker at lovteksten skal gi uttrykk for at skildringer som seksualiserer barn, er overgrep mot barn. Den ønsker derfor å betegne det straffbare materialet som «fremstilling av seksuelle overgrep mot barn eller fremstilling som seksualiserer barn» framfor «kjønnslige skildringer som gjør bruk av barn», slik departementet foreslo.

Jeg er enig med komiteen i at skildringer som seksualiserer barn, i mange tilfeller dokumenterer overgrep mot barn. Også selve framstillingen kan oppleves som et overgrep for dem som rammes. All befatning med materiale som seksualiserer barn, representerer en seksuell utnyttel-

se av barn. Etterspørselen etter slikt materiale legger også grunnlag for nye overgrep.

Når departementet ikke brukte en kobling til overgrep i selve lovteksten, var dette ut fra en bekymring for at domstolene i praksis kunne tolke dette som et tilleggsvilkår for anvendelse av bestemmelsen.

For øvrig er det også slik at selve overgrepshandlingene vil rammes av andre og strengere straffebud, f.eks. voldtekt, incest eller seksuell omgang med mindreårige. Straffebestemmelsen i § 204 a er ment å rette seg mot andre sider ved seksuell utnyttelse av barn, nemlig det å befatte seg med materiale som skildrer barn på en seksualisert måte.

Det er imidlertid ingen innholdsmessig forskjell mellom departementets og komiteens forslag på dette punkt. Komiteen har da også slått fast i innstillingen at det ikke er meningen at færre tilfeller enn etter gjeldende rett skal være omfattet av den nye bestemmelsen.

Jeg vil understreke at vi i mål og intensjoner er samlet i denne saken. Den nye straffebestemmelsen betyr en styrking av vernet mot seksuelle overgrep mot barn. Bestemmelsen skal bli et effektivt middel i kampen mot misbruk og utnyttelse av barn. I den forbindelse setter jeg pris på at komiteen har merket seg det initiativet jeg tok i samarbeid med Kripos, Redd Barna og Telenor, for å få utviklet et filter som stenger tilgangen til nettstedet som inneholder skildringer som seksualiserer barn.

Jeg skal også kommentere dette ytterligere, for det går rett i kjernen av det komiteen ber om. Det som er poenget her, er at dette initiativet resulterte i at jeg rett og slett samlet ti norske borgere rundt et bord to ganger. De ti norske borgerne hadde det til felles at de representerte mobilselskaper, kortselskaper, internettleverandører, og de sitter i fellesskap nettopp på dette kopisystemet som Internett er, dette distribusjonssystemet som Internett er, og de betalingsformer som knytter seg til kort, og den teknologi som knytter seg både til Internett og til mobil. Men de har også en annen ting til felles, og det er at de alle sammen er borgere i dette landet, og de er pårørende til barn. Enten er de det direkte, eller så kjenner de noen som er det. Det som jo er styrken i Norge når man samler mennesker på denne måten, er nettopp å gjøre det komiteen gir uttrykk for, nemlig å mobilisere borgere til å ta ansvar. Fordi dette forumet, etter å ha møttes en gang, slo fast – skal vi si – de etiske spillereglene for hva man ikke godtok, og neste gang kom tilbake og fortalte hva de hadde gjennomført av praktiske tiltak, bl.a. dette filteret, skal jeg selvfølgelig gjøre det jeg allerede hadde tenkt, men som komiteen kommer med et sterkt oppmuntrende tilrop til, nemlig fortsette å samle forumet for å diskutere ytterligere praktiske tiltak, og da med den grunninnstilling som komiteen har, at vi trenger straffebud, men vi trenger også en mobilisering av ansvarlige borgere.

Jeg er også enig med komiteen i at en slik mobilisering av ansvarlige borgere er det jo Redd Barna som har stått for, både nasjonalt og internasjonalt på tvers av landegrensene, for at man skal kunne ta si fra om det som er galt.

Det er også slik at her skal man være vitne på vegne av dem som er de svakeste av alle, og som nettopp blir vanvittig sårbare når voksne misbruker tillit og det som verre er. Så selve den grunnholdningen som komiteen her gir uttrykk for, tror jeg på, og jeg har ved praktisk livserfaring konstatert at den gir resultat, og jeg tror at den vil fortsette å gjøre det.

Jeg har også merket meg at komiteen på en saklig måte har reist en rekke andre problemstillinger som vi skal se på, og jeg skal gjøre det med et åpent sinn, for jeg føler at vi har en felles intensjon om å gjøre det vi kan gjennom holdningsmobilisering og bruk av loven og straffeloven på en klok måte, for å sørge for at ingen skal utnytte barn seksuelt. Her står vi bredt samlet, og det er bra at vi kan gjøre det slik i et lite land.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 3.

(Votering, sjå side 462)

S a k n r . 4

Innstilling fra justiskomiteen om lov om straff (straffeloven) (Innst. O. nr. 72 (2004-2005), jf. Ot.prp. nr. 90 (2003-2004))

Presidenten: Etter ynske frå justiskomiteen vil presidenten foreslå at debatten vert avgrensa til 1 time og 15 minutt, og at taletida vert fordelt slik på gruppene:

Arbeidarpartiet 15 minutt, Høgre 15 minutt, Framstegspartiet 10 minutt, Sosialistisk Venstreparti 10 minutt, Kristeleg Folkeparti 10 minutt, Senterpartiet 5 minutt, Venstre 5 minutt og Kystpartiet 5 minutt.

Vidare vil presidenten foreslå at det vert gitt høve til replikkordskifte på inntil tre replikkar med svar etter innlegg av hovudtalarane frå kvar partigruppe og etter innlegg frå medlemmer av Regjeringa innanfor den fordelte taletida.

Vidare vil presidenten foreslå at dei som måtte teikne seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det er å sjå på som vedteke.

Einar Holstad (KrF) [14:52:13] (ordfører for saken): Trygghet og rettssikkerhet er sentrale verdier i et demokratisk samfunn. Nettopp derfor er det så viktig at vi har en straffelov som gjør kriminalitetsbekjempelsen effektiv, og som bidrar til beskyttelse av samfunnet og av den enkelte.

Straffelovgivningingen har de siste hundre år blitt endret gjentatte ganger. Bakgrunnen for dette har vært samfunnets behov for et regelverk tilpasset stadig nye utfordringer. Det er derfor naturlig at forslaget til ny generell del i straffeloven i noen grad bærer preg av opprydding og forenkling. Jeg vil likevel påpeke at lovforslaget inneholder viktige nye og framtidsrettede elementer.

Synet på hva som bør belegges med straff, hvordan reaksjonen skal være, og hvor strengt det skal reageres, f.eks., har endret seg betydelig fra straffeloven ble vedtatt i 1902.

Utforming av en ny straffelov innebærer at Stortinget tar stilling til hva som skal kriminaliseres, og legger retningslinjer for hvor streng straffen skal være. Dette er meget viktige og svært prinsipielle spørsmål, som utvilsomt vil ha stor betydning for vårt samfunn i årene som ligger foran oss.

En sentral problemstilling under justiskomiteens behandling av Ot.prp. nr. 90 for 2003-2004 har vært spørsmålet om hvilken straff den enkelte lovbrøyer skal ha.

En riktig reaksjon på et konkret lovbrudd kan ikke fastsettes av verken regjering eller storting. Den konkrete straffen må fastsettes av domstolene i det enkelte tilfellet. Men signalene om straffenivået som gis under den politiske behandlingen av loven, skal tillegges større vekt ved straffutmålingen enn domstolenes tidligere praksis. I dag kan det imidlertid synes som om domstolene legger større vekt på egen praksis enn på Stortingets uttrykte ønske. Det er uheldig.

Straffelovkomisjonen uttalte i NOU 2002:4:

«Komisjonen er generelt skeptisk til at lovgiver skal styre straffutmålingen for å sikre tilstrekkelig strenge straffer på bestemte områder.»

Denne uttalelsen og andre uttalelser som framkommer i NOU-en, er oppsiktsvekkende og klart i strid med Grunnlovens maktfordelingsprinsipp. Det er Stortingets rolle å være lovgiver, også på strafferettens område.

Kristelig Folkeparti ønsker ikke at en ny straffelov generelt skal føre til et høyere straffenivå i Norge. Men vi ønsker heller ikke på generelt grunnlag å redusere straffenivået eller å nedskrive strafferammene. Det er f.eks. viktig at strafferammene tar høyde for kriminalitet som ennå ikke er reflektert gjennom rettspraksis.

Det er et viktig prinsipp at straffen skal stå i forhold til den kriminalitet som er begått. Kristelig Folkeparti – og et samlet storting – har gjentatte ganger uttalt at straffenivået i saker som gjelder overgrep mot barn, er for lavt. En straff på mellom ett og to år for overgrep mot flere barn samsvarer ikke med forbrytelsens alvor.

Vi har også sagt at straffenivået i voldtektsaker spesielt og i sedelighetssaker generelt bør heves. Likevel ser vi lite som tyder på endring i domstolenes praksis.

En enstemmig justiskomite skriver uttrykkelig klart i innstillingen at straffenivået i drapssaker, i saker som gjelder seksuelle overgrep, og i voldssaker må heves. Det er domstolenes plikt å påse at så skjer.

Regjeringspartiene synes ikke domstolene har vært tilstrekkelig lydhøre overfor lovgivers uttalelser om straffenivået i de sakstypene jeg nå har nevnt. Derfor inneholder innstillingen betydelig kritikk av dagens straffutmålingspraksis og klare føringer for hva vi forventer av domstolene generelt og av Høyesterett spesielt.

Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet ønsker å heve minstestrafen for voldtekt og drap til henholdsvis tre år og åtte år. Kristelig Folkeparti, Høyre og SV er enig i målet om høyere straffenivå for slike forbrytelser, men vi støtter ikke forslaget om en heving av minstestrafen. Det er flere årsaker til det:

– Vi forutsetter at domstolene følger opp de klare signalene om heving av straffenivået som ligger i innstillingen.

- Vi mener at dersom kritikken mot domstolenes straffutmålingspraksis suppleres med en heving av minstestrafteffene, vil dette innebære en total mistillit fra lovgiver til rettsvesenet.
- Vi ønsker å gi domstolene en siste sjanse til å heve straffenivået. Men dersom signalene i innstillingen ikke følges av endret domstolspraksis, vil også Kristelig Folkeparti kunne støtte forslaget om en heving av minstestrafteffene for voldtekt og drap.
- Vi frykter dessuten at en heving av minstestrafteffene for voldtekt og drap vil kunne føre til uriktige frifinnelser, eller til at gjerningspersonen dømmes for et mindre alvorlig forhold.

Regjeringen foreslår i proposisjonen en helt ny ordning, kalt straffutmålingsfracfall. Straffutmålingsfracfall innebærer at man dømmes for et lovbrudd, men fordi handlingen er unnskyldelig, utmåles ingen straff. For å tydeliggjøre at denne ordningen kun skal benyttes i helt spesielle unntakssituasjoner, går regjeringens partiene og Fremskrittspartiet inn for en noe annen utforming av § 61 enn det Regjeringen har foreslått.

Ordningen med straffutmålingsfracfall tar særlig sikte på uaktsomme handlinger hvor resultatet har rammet gjerningspersonen meget hardt. Straffutmålingsfracfall kan f.eks. tenkes brukt i et tilfelle der gjerningspersonen ved et øyeblikks uoppmerksomhet har rygget over og drept sitt barn. En straffereaksjon overfor gjerningspersonen vil i et slikt tilfelle ikke ha noen preventiv virkning utover det handlingens tragiske resultat allerede har prentet inn.

Men hensynet til å gi gjerningspersonen en rettfærdig reaksjon er ikke det eneste hensynet som bærer straffen og straffefølgningen. Selv om man vil mene at utmåling av straff vil virke som en urimelig tilleggsbelastning for lovbyteren, er det et krav for å anvende straffutmålingsfracfall at heller ikke hensynet til allmennprevensjonen eller straffens evne til å opprettholde den sosiale ro tilsier at det må utmåles en reaksjon.

Flertallet presiserer også i innstillingen at straffutmålingsfracfall ikke skal benyttes i saker som gjelder overlatt drap. Drap i form av aktiv dødshjelp og/eller barmhjertighetsdrap er ikke rettmessig. Derfor skal det i framtiden også reageres mot slike handlinger. For Kristelig Folkeparti er det svært viktig at den nye straffeloven opprettholder vern om livet. Livet er samfunnets høyeste rettsgode. Den nye straffeloven skal reflektere det.

I morgen skal min interpellasjon til justisministeren om barn i fengsel behandles i Stortinget. For ikke å forskuffe den debatten vil jeg i dag kun kort omtale problemstillingene knyttet til fengsling og varetektsfengsling av personer under 18 år.

En samlet justiskomite framhever i innstillingen at fengsling av unge under 18 år bare bør skje unntaksvis. Dette er i tråd med gjeldende praksis. Straffelovkomisjonens flertall foreslår imidlertid en maksimumsgrense på åtte års fengsel for lovbytere som ikke har fylt 18 år på gjerningstidspunktet. Det samme flertallet foreslår også forbud mot pågripelse og varetektsfengsling av unge under 16 år.

Kristelig Folkeparti har vurdert disse forslagene meget grundig. Når vi ikke har funnet å kunne støtte noen av forslagene, skyldes det i hovedsak tre forhold:

1. Unge under 18 år idømmes sjelden fengselsstraff.
2. Personer under 18 år kan gjøre seg skyldig i så alvorlige, straffbare handlinger at en straff på åtte års fengsel vil kunne være for lav, både når man ser hen til gjerningspersonens alder, hensynet til offeret og hensynet til den sosiale ro.
3. Domstolene bør etter Kristelig Folkepartis vurdering ikke fratas muligheten til i helt spesielle tilfeller å benytte en lengre straff enn åtte år også for lovbytere som ikke har fylt 18 år.

Kristelig Folkeparti mener dessuten at en svært mild strafferamme for ungdom under 18 år vil kunne svekke straffens forebyggende virkning og være til ulempe for den unge selv. Ved gjengkriminalitet kan f.eks. de yngste medlemmene av gjengen bli presset til å begå alvorlig kriminalitet fordi de risikerer kortere fengselsstraff enn eldre gjengmedlemmer.

Justispolitikk handler ikke bare om dom og straff. Justispolitikk handler også

- om å hjelpe lovbytere på rett kjøll igjen
- om å hjelpe ofre for kriminalitet til å legge overgrep bak seg
- om å sikre folks trygghetsfølelse
- og ikke minst om å sikre rettssikkerhet både for dem som tiltales, og for dem som utsettes for kriminalitet

Jeg vil gjerne minne om dette på en dag da Stortinget vedtar en ny generell del i straffeloven. Straffeloven er en meget viktig brikke i justispolitikken. Men uten politiets forebyggende arbeid, helsevesenets offeromsorg og kriminalomsorgens rehabiliterende arbeid framstår straffeloven som lite human og helhetlig.

Jeg anbefaler med dette innstillingen.

Presidenten: Den reglementsmessige tida for føremiddagsmøtet er no over. Presidenten vil anta at det er fornuftig å avvikle replikkordskiftet etter representanten Holstads innlegg før vi hevar føremiddagens møte, og ser det som vedteke.

Det vert replikkordskifte.

Knut Storberget (A) [15:02:23]: Det var med spenning vi så fram til å lese Kristelig Folkepartis innstilling til denne saken, og det er med desto større skuffelse vi ser at de ganske harde utfall som bl.a. har kommet i media fra saksordføreren om straffeloven, nå ikke følges opp. Det er skuffende å oppleve at Kristelig Folkeparti ikke følger opp bl.a. i forhold til å støtte Arbeiderpartiets ønske om å heve minstestrafteffene for grov voldtekt og forsettlig drap. Det er faktisk underlig.

Einar Holstad uttaler i Dagbladet 16. februar under overskriften «For lav straff for overgrep» at «det er på tide at Stortinget tar makta tilbake». Merknader og politiske utsagn holder ikke, sier Holstad. Han sier at Kristelig Folkeparti og Fremskrittspartiet vil «ta et oppgjør med domstolene». Han sier vidare at her vil «KrFs mann få

støtte fra Frp i et kraftig oppgjør med domstolene». Hvor ligger oppgjøret?

Einar Holstad (KrF) [15:03:46]: Oppgjøret er langt mer enn å heve grensen for minstestraft. Oppgjøret er framfor alt å forvente en helhetlig forståelse av hva slags signaler dette huset sender ut. Som jeg også var inne på i min innledende tale her, er respekten for det behov og det krav folket har vist i denne sak, noe mer enn akkurat det å heve en minstestraft. Det er et stort sprang fra to eller tre år, som er nedre ramme for voldtekt, og opp til ti år. Domstolene burde ha rimelig rom for å kunne følge opp Stortingets anbefalinger.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [15:05:08]: Det var interessant å høre saksordføreren redegjøre for sine vurderinger av straffeloven. Det som kanskje var blant det mest interessante, var den kritikken som ble reist mot den straffutmålingen som foretas av domstolene i dag. Jeg mener representanten Holstad sa noe slikt som at man vil vurdere dette på nytt dersom domstolene ikke følger opp lovgivers vedtak. «En siste sjanse», tror jeg var begrepet som ble brukt i den forbindelse. Jeg synes det står i en viss kontrast til kritikken som framkommer, at man skal gi noen en ny sjanse hvis man mener at det man gjør i dag, er feil. Er ikke representanten Holstad bekymret for reaksjonen fra og det følelsesmessige for dem som er offer for denne typen kriminalitet, når man på den ene siden sier at man skulle gjort noe med det, men vil ta sjansen på å vente litt til?

Einar Holstad (KrF) [15:06:13]: Jeg vil gjøre et nytt forsøk på å prøve å nyansere bildet av minstestraft i forhold til den mulighet domstolene har hatt i lang tid. Hvis det er slik at domstolene konsekvent skal legge seg på minstestraft, kunne vi ha gjort en forenklet behandling av våre rammer til domstolene ved å si at minstestraft skal være sånn og slik, og vi forventer at det følges. Men det er altså et mye større spenn, en mye større forventning fra denne sal, tror jeg, i forhold til å bruke en mye større del av det strafferegisteret som er stilt til rådighet. Det er ikke

minst av hensyn til alle dem som forventer en straff på noe mer enn to eller tre år for en voldtekt.

Inga Marte Thorkildsen (SV) [15:07:30]: Som representanten Storberget var inne på, har representanten Holstad holdt en relativt høy profil i media ved behandlingen av straffeloven, og et av de områdene som han sjøl var inne på i sitt innlegg, handler om barn og unge.

Nå er det slik i innstillinga at det er Arbeiderpartiet og SV som sammen har tatt anbefalingene fra et flertall i Straffelovkommisjonen til følge, og som har tatt de store grepene for å forsøke å forhindre at barn blir fengslet og også satt i forvaring. Fra SVs side er vi skuffet over at Kristelig Folkeparti har vist en så liten villighet til å gå inn i disse problemstillingene, all den tid vi tror at Kristelig Folkeparti er enig med oss i at fengsel er særlig skadelig når det brukes overfor barn, og at det dessuten ikke hjelper. Det er også sagt at fengsling av unge under 18 år bare bør skje unntaksvis, det bør skje en nedtrapping i takt med opptrappinga av tiltak for barn og unge. Det ble sagt i og med ratifiseringa av Barnekonvensjonen.

Hva har Kristelig Folkeparti gjort for å følge opp denne merknaden fra komiteen?

Einar Holstad (KrF) [15:08:54]: Når det gjelder barn og unge, er det klart det trengs noe mer enn bekymringer. Det er jeg fullt ut enig i.

Verden er dessverre slik at noen barn – eller noen under 18 år – faktisk *må* sitte i fengsel, som er det alternativet samfunnet har tilgjengelig. Når jeg personlig har gått ut og hevdet at vi eksempelvis som en forsøksordning kan etablere avdelinger ved et par norske fengsler, er det fra min side alvorlig ment, ut fra at jeg er alvorlig bekymret for de miljøer vi gir de få under 18 år som faktisk må sitte i norske fengsler. Jeg ønsker fortsatt å søke å finne løsninger som går i retning av at alle under 18 år som av en eller annen grunn må i fengsel, faktisk skal få et tilbud som er bedre enn det vi har i dag.

Presidenten: Då er replikkordskiftet over.

Då tek Odelstinget pause i handsaminga av sak nr. 4. Første talar på kveldsmøtet er Knut Storberget.

Møtet slutt kl. 15.10.

Møte mandag den 11. april kl. 18

President: Å g o t V a l l e

D a g s o r d e n :

Sakene på dagens kart (nr. 26)

Man fortsatte behandlingen av

s a k n r . 4

Innstilling fra justiskomiteen om lov om straff (straffeloven) (Innst. O. nr. 72 (2004-2005), jf. Ot.prp. nr. 90 (2003-2004))

Knut Storberget (A) [18:04:15]: Stortinget er invitert til å vedta det vi vil kalle kriminalitetsbekjempelsens grunnlov – straffeloven. For første gang på over hundre år har Stortinget en stor mulighet til nettopp å ta en gjennomgripende gjennomgang, men også en politisk prioritering, av hva som skal være viktig i forhold til kriminalitetsbekjempelse.

Når det gjelder det første, den tekniske gjennomgangen, har jeg lyst til å gi ros til Regjeringen for forslaget, både i forhold til hvordan det er organisert, og i spørsmålet om hvordan det tekniske lovarbeidet faktisk er bygd opp. Jeg tror vi får en enklere straffelov, og vi får en straffelov som også blir lettere å bruke, både for aktører og for dem som måtte rammes av den, enten man er offer eller tiltalt.

Det som etter Arbeiderpartiets mening allikevel utgjør mangelen i lovarbeidet og mangelen i den diskusjonen som er ført, er at både lovarbeidet, innholdet i loven som er foreslått, og den debatten som er reist om denne, er preget av å være uten faktisk visjon – faktisk visjon i forhold til at vi nå står overfor tre typer kriser i forhold til strafferetten. For det første oppdager vi for lite kriminalitet. Mye av vinningskriminaliteten, mye av den økonomiske kriminaliteten, mye av den integritetskrenkende kriminaliteten – som f.eks. voldtekt – forblir uoppdaget i dagens samfunn. Det er derfor ganske uinteressant i lengden bare å snakke om strengere straffer, når vi vet at f.eks. over 90 pst. av de jentene som i dag utsettes for voldtekt, aldri opplever noen dom overhodet. Når man skal vedta en ny straffelov, kommer vi derfor ikke utenom diskusjonen: Hva skal til for at vi skal kunne oppdage og oppklare mer kriminalitet, og hva slags type kriminalitet er det vi faktisk ønsker å trekke inn i strafferettsapparatet? Det er den første og store utfordringen.

Den andre er at vi har en ubalanse i strafferettskjeden som vi har slitt med i hvert fall de siste fire årene. Den har Regjeringen ikke klart å få bukt med. Vi har hatt kø, et forholdsvis stort tilløp til kø, i forhold til domstolene. Men vi har ikke minst en stor og vedvarende kø for dem som skal inn og sone i norske fengsler. Dette har vært en politisk villet situasjon, i den forstand at man her i huset har hatt aktører som faktisk har villet prioritere å gjøre noe med soningskøen – kanskje på bekostning av andre deler av strafferettskjeden, men nettopp for å få den nødvendige balansen som skal til.

Det er en utfordring som også bør gi noen signaler i forhold til hvordan vi innretter oss når vi nå skal vedta en ny straffelov. Hvilke grupper mennesker, hvilken type kriminalitet er det vi ønsker å prioritere i en tid da ressursene faktisk er knappe? Hva ønsker vi å prioritere? Hvor mye straff skal vi porsjonere ut? Og hva skal vi bruke ressursene til, med den knappheten av ressurser som vi står overfor?

Det siste spørsmålet Arbeiderpartiet er opptatt av, senest på vårt landsmøte nå i helgen, er: Når først reaksjonen kommer, og plassen er der, enten det er fengsel, samfunnsstraff eller hva det måtte være, hvor godt virker reaksjonen? Etter Arbeiderpartiets mening står vi overfor store utfordringer når det gjelder effekten av den reaksjonen som er utmålt. Det ser vi f.eks. på det antall rusmiddelbrukere som i dag soner i norske fengsler. 60–70 pst. av de som sitter inne, har betydelige rusmiddelproblemer. Vi ser det på gjengangerprosenten, i den forstand at over halvparten kommer igjen. Når det gjelder vinningsforbrytelser og dem som har stoffproblemer, er vel gjengangerkriminaliteten oppe i 60–70 pst. Når reaksjonen først kommer, er den av en slik art at den faktisk ikke virker.

Det er nettopp på disse tre felt, spørsmålet om å oppdage mer kriminalitet, spørsmålet om å rette opp ubalansen og spørsmålet om å få tiltak som faktisk hjelper, at Arbeiderpartiet har hatt stor forventning til en ny straffelov og stor forventning til at Regjeringa skal gripe fatt i nettopp dette nå. Vi opplever det slik at det i stedet er blitt en teknisk revisjon av straffeloven med mange gode endringer og korrigeringer, men ikke en reell og nødvendig reform for å møte de utfordringene vi faktisk står overfor.

Jeg har lyst til å sitere Eivind Findreng på 86 år, som i Dagbladet på søndag står fram med både bilde og navn. Han «forsvarer sin overfallsmann», står det. Han ble utsatt for grovt overfall, truet på livet med hagle, og han sier følgende om gjerningsmannen:

«Han bør settes i arbeid. Noe han kan trives med.

Da kan han bli en skikkelig kar. Det vil samfunnet også tjene på.»

86 år gammel drister han seg til å kaste inn en slik fakkel i en kriminalpolitisk debatt som i stor grad har dreid seg om et kappløp om hvem som foreslår de strengeste fengselsreaksjoner. Arbeiderpartiet sier ikke at Findrengs gjerningsmann ikke skal straffes med fengsel – til det er handlingen antakelig altfor grov. Men det at et offer i en slik situasjon nettopp kan tenke i den retning som han gjør, få ham til folkelig talt å bli «en skikkelig kar», at han bør settes i arbeid, bør være en kime for alle oss som skal diskutere kampen mot kriminalitet og ny straffelov, til at vi er nødt til også å anstrenge oss for å tenke noe annerledes for å hjelpe både samfunnet og de ofrene som utsettes for kriminalitet, inn i en bedre tid med mindre kriminalitet.

Vi har store utfordringer. Vi vet, som jeg sa i sted, at minst 60 pst. av dem som sitter i norske fengsler, har betydelige rusmiddelproblemer. 70 pst. var arbeidsløse da de ble fengslet. Over 40 pst. har grunnskolen som høyeste fullførte utdanning. 35 pst. av fengselsklientellet var bo-

stedsløse da de ble satt inn. Det er anslått at nærmere 40 pst. lever under en fastsatt fattigdomsgrense. Mange har en oppvekst som er tydelig preget av alvorlige problemer, og mange har vært i kontakt med barnevernet før de fylte 16 år. Over halvparten sliter antakelig med kroniske psykiske problemer. Derfor tar Arbeiderpartiet ved denne etableringen av en ny straffelov egentlig ganske kraftig avstand fra de tanker som bl.a. Fremskrittspartiet gjør seg til talspersoner for, hvor vi skal begynne å rubrisere og multiplisere og gjøre straff og reaksjon til regnestykker og ikke til individuelle reaksjoner. Vi ser det som helt irrelevant i forhold til de utfordringene vi i dag står overfor, at f.eks. en 17-åring som for tredje gang dirker seg inn i naboens kjeller, skal, hvis vi skal følge Fremskrittspartiets forslag nr. 12, om straffeutmåling, få seks års fengselsstraff. Det er uegnet! Og det er ikke bare et uegnet tiltak overfor en 17-åring, men det er også ødsling med samfunnets ressurser. Og det er i stor grad heller ikke i samsvar med folks rettsfølelse, i hvert fall ikke hvis man spør Fremskrittspartiets egne legdommere i tingrettene rundt omkring. De som møter både dem som begår kriminalitet, og dem som utsettes for kriminalitet, har faktisk ofte et langt mer nyansert syn på typen reaksjon, slik bl.a. Eivind Findreng gir uttrykk for i Dagbladet på søndag. Derfor mener Arbeiderpartiet at vi ved denne etableringen av en ny straffelov skal ta noen hovedgrep, bl.a. ved å porsjonere ut straff på en annen måte enn det vi faktisk gjør i dag.

Når det gjelder spørsmålet om barn og unge, er jeg glad for at komiteen langt på vei slutter seg til de tanker som bl.a. Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti har anført, sjøl om vi ikke får følge helt til mål. Men når det gjelder barn og unge, må vi klart kunne si i dette årtusenet at fengselsstraff i stor grad er et uegnet virkemiddel. Det bidrar faktisk til mer kriminalitet. Der er vi kategoriske. Vi prøver å stramme inn når det gjelder muligheten for pågripelse og fengsling. Vi sier klart fra i forhold til straffesammene. Vi sier klart fra i spørsmålet om forvaring av folk under 18 år, vi sier klart fra at dette er et område der vi mener det er mye mer hensiktsmessig ikke bare for lovbrysterne, men også for eventuelle ofre, å bruke alternative reaksjoner. Der ønsker vi ikke å tenke sjablong og gangedtabell. Vi tror for øvrig ikke, som Fremskrittspartiet gjør, at vinningskriminalitet i hjemmene skal løses og bekjempes med mer kniv, balltre og skytevåpen, slik de faktisk tar til orde for i innstillingen.

Det andre feltet hvor vi ønsker oss en reform, og hvor vi venter, gjelder rus. Det er åpenbart at en debatt om kriminalitet og straff inviterer oss til først og fremst å tenke på hva slags reaksjon vi skal ha overfor lovbrysterne som har et betydelig rusmiddelproblem. Men det bør også invitere oss til å ha i bakhodet at på dette feltet har vi alle ansvar for å forebygge. For meg og Arbeiderpartiet har det alltid vært et paradoks at de ivrigste kriminalitetsbekjemperne, særlig i Fremskrittspartiet, kanskje er de som er de første til å rive ned forebyggende arbeid på rusfeltet. Men nå er tida overmoden for handling når det gjelder en annerledes reaksjon overfor dem som har rusmiddelproblemer, og som i dag blir puttet inn i norske fengsler. Vi venter på Regjeringa i forhold til et dommerledet pro-

gram, i forhold til en annerledes reaksjon overfor rusmiddelmissbrukerne, og tida er mer enn moden! Det er jo dette vi burde hatt i sammenheng med en ny straffelov.

Det siste feltet hvor vi ønsker å få en klarere tale enn det vi opplever at vi får fra Regjeringas side, og fra regjeringspartiene i Stortinget, er når det gjelder spørsmålet om straffenivået. Arbeiderpartiet foreslo å heve minstestraffen både for forsettlig drap og for grov voldtekt. Det at man vil heve den med ett eller to år, er ikke en dyp mistillit til norske domstoler, det har vi vondt for å se, men det er et klart signal. Det hadde vi trodd at nettopp Kristelig Folkeparti, som har kritisert domstolene ganske iherdig for ikke å høre på de vanlige politiske signalene, faktisk nå ville være med på å gi, gjennom å gi oss støtte på dette feltet. Vi mener i utgangspunktet at mye av det lovarbeidet som er gjort tidligere, har fått gjennomslag i norske domstoler. Det er årsaken til at straffenivået når det gjelder voldtekt, nærmest er blitt fordoblet.

Vi mener at vi må videre. Et kraftig signal her er minstretrafforslaget fra Arbeiderpartiet, hvor jeg beklager at vi bare får støtte fra Fremskrittspartiet. Derfor er denne straffeloven som nå skal vedtas, en invitasjon til også å tenke smartere, ikke nødvendigvis bare strengere i enhver sammenheng, men å kunne utporsjonere straff der hvor vi faktisk føler det er viktigst. Fra Arbeiderpartiets side har vi sagt at tida er inne for å slakke på bruken av fengselsstraff når det gjelder folk som har rusmiddelproblemer, de som er de yngste av oss, og stramme til i forhold til dem som begår alvorlig integritetskrenkelse, som bl.a. drap og voldtekt. Det handler om å ha to tanker i hodet på én gang, og det er helt nødvendig hvis vi skal kunne redusere norsk kriminalitet.

86 år gamle Eivind Findreng sa det egentlig veldig smart i Dagbladet på søndag:

«Jeg synes vi skal tilgi hverandre og gi folk en sjanse. Men for hardkokte forbrytere som har holdt på i mange år, er det ingen annen utvei enn fengsel.»

Sjøl når man rammes så grovt av en kriminell handling som vedkommende har blitt, evner han likevel å se at det går an å ha to tanker i hodet på én gang og reagere på forskjellige måter overfor ulike handlinger og forbrytere. Det er det viktig å ha med seg.

Jeg tar opp de forslagene hvor Arbeiderpartiet er medforlagsstiller.

Presidenten: Representanten Knut Storberget har tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Linda Cathrine Hofstad (H) [18:18:16]: Representanten Storberget hadde en fin innledning med fokus på det historiske i den saken vi nå behandler. Dessverre rotet representanten seg inn i en budsjettdebatt. Det er synd at han bruker mulighetene i denne viktige saken til å snakke om budsjett.

Høyre synes det er oppsiktsvekkende at Arbeiderpartiet åpner for samfunnsstraff som reaksjon på grove voldsforbrytelser og sedelighetsforbrytelser. Jeg synes det vitner om en total mangel på forståelse for hvilken skade

overgriperne påfører ofrene. Problemet til Arbeiderpartiet er at de har vanskeligheter med å bestemme seg for om de ønsker å være tøffe eller myke når det gjelder kriminalpolitikk.

Et annet sted i innstillingen går Arbeiderpartiet inn for å heve nivået på minstestrafte når det gjelder grove voldtektssaker og drap. Det er nok et eksempel på en inkonsekvent kriminalpolitikk fra Arbeiderpartiets side. Derfor må jeg spørre representanten Storberget: Er det slik at Arbeiderpartiets iver for minstestrafte er et tegn på at de ikke tror domstolene tar lovgivers signal på alvor?

Knut Storberget (A) [18:19:36]: Vi ønsker jo nettopp å sende et signal til domstolene om at vi mener at straffenivået for voldtekt er for lavt. Det gjør vi med vårt forslag, og vi regner med at det blir tatt like mye på alvor som man gjorde det da man for noen år siden vedtok minstestrafte og kriminaliserte bl.a. uaktsom voldtekt.

Så sier representanten Hofstad at det er vanskelig å bestemme seg for om man vil være tøff eller mild. Det skal ikke være slik at man enten må være tøff eller mild. Jeg vil si som en herværende justisminister har uttalt flere ganger, at man skal være tøff mot de tøffe – og antakelig mild mot de milde! Det er ikke nødvendig å bestemme seg for det, har jeg lært.

Når det gjelder spørsmålet om sedelighetsforbrytelser og samfunnsstraff, vil jeg si: I Norge reagerer man med betinget straff overfor yngre lovbrøyttere, 15–16-åringer, som begår sedelighetsforbrytelser – altså ingen reaksjon. Høyesterett avsa en dom, bl.a., 15. desember i fjor, overfor en 26-åring som hadde begått en sedelighetsforbrytelse. Han fikk betinget. Mener Høyre virkelig at det er bedre at han ikke fikk noen reaksjon, enn at han i det tilfellet kanskje kunne fått samfunnsstraff kombinert med behandling?

Jan Arild Ellingsen (FrP) [18:21:00]: Det er bestandig interessant å høre på representanten Storberget når han drar seg selv og Arbeiderpartiets justispolitikk til de store høyder. Når en vis mann snakker, skal vi andre lytte andektig, men med et par forbehold går jeg ut fra. Det har i alle fall jeg lært meg å gjøre.

Siden representanten var opptatt av dette at man må være visjonær og kunne ha et bredt handlingsmønster, hadde det vært interessant å høre hvor det er i forslaget fra Arbeiderpartiet. Jeg ser ikke noe spesielt nykonstruktivt fra Arbeiderpartiets side. Det er greit at de tar opp en del ting som Straffelovkommisjonen kom med, men jeg ser ikke noe spesielt som er sugd av Arbeiderpartiets eget bryst. Men jeg regner med at representanten Storberget vil være i stand til å avklare dette på en grei og kurant måte.

Knut Storberget (A) [18:21:56]: Jeg skal si det to ganger, slik at representanten fra Fremskrittspartiet får det med seg.

Jeg vet at når det gjelder kriminalitetsbekjempelse, har man evnen til å tenke bare ett virkemiddel: strengere straffer. Jeg brukte jo store deler av mitt innlegg på nettopp å si at nå kunne vi ta det store grepet i forhold til barn og

unge, få dem ut av norske fengsler og reagere annerledes. Det er flere forslag som gjelder barn og unge og begrensningene i mulighetene til å benytte både politiets tvangsmidler, fengselsliknende tiltak og også bevaring, i forhold til barn og unge. Og så er spørsmålet også nå å gjøre et grep i forhold til rus. Jeg mener det ville være banebrytende i norsk strafferett hvis man kunne tilby alle de tusen fangene som faktisk har rusmiddelproblemer, et annet tilbud. Det vil være en stor reform.

Det tredje er selvfølgelig at vi nå foretar en reell vurdering i forhold til hva vi ønsker å straffe strengere, og hva vi ønsker å slakke på. Det syns jeg er en ærlig sak. Jeg oppfatter også dette som greie og konstruktive forslag, som viser at vi faktisk har en visjon i forhold til dette.

Einar Holstad (KrF) [18:23:17]: Representanten Storberget startet innlegget sitt med en raus og romslig omtale av det arbeidet vi har hatt til behandling på Stortinget, men så sporer han mer eller mindre totalt av, og ender opp med en form for budsjettinnlegg hvor han tar tak i en rekke mangler ved det politiske lederskap i dagens Norge.

Jeg vil tilbake igjen til dette med strafferammer og minstestrafte. Jeg opplever fortsatt at representanten Storberget ikke har tillit til at domstolene følger opp klare føringer fra Stortinget, og han har av den grunn foreslått å heve minstestrafte. Han sier også at tiden er inne til å tenke smartere, og hvordan skal da en heving av minstestrafte opp til ti år øke bruken av den totale strafferammen for voldtekt?

Knut Storberget (A) [18:24:35]: Jeg leser både i aviser og i budsjettinnstillingen at Kristelig Folkeparti har vært svært skeptisk til domstolene. Arbeiderpartiet har prøvd å gi uttrykk for det motsatte, at vi faktisk har hatt tillit til domstolene, og at vi mener at domstolene har vært lydhøre. Jeg sier dette for andre gang.

Når det gjelder voldtekt, mener vi at domstolene har lyttet og bl.a. nærmest doblet straffenivået de siste årene. Så mener vi at det ikke er tilstrekkelig. Vi mener at det er nødvendig med ytterligere signaler i forhold til domstolene. Det klareste signalet vi mener vi kan gi, er å heve minstestrafte for grove voldtekter fra to til tre år. Det er klart at det vil ha en betydning i forhold til straffutmålingsnivået all den tid dommene nå ligger på mellom to og tre år. Jeg mener at er det virkelig et politisk signal som er klart, som er behandlet i sin helhet og satt inn i en kontekst når man vedtar en helt ny straffelov, så er det nettopp det. Og det er det jeg tror domstolene etterlyser når en sier at en ikke hører på budsjettkommentarer og desslike.

Presidenten: Replikordskiftet er avsluttet.

Trond Helleland (H) [18:26:03] (komiteens leder): Dagens debatt er historisk. For første gang siden straffeloven ble vedtatt i 1902, har vi på bordet en helhetlig gjennomgang av en ny straffelov. Loven har naturligvis vært endret et utall ganger siden 1902, men dette er første anledning til en helhetlig gjennomgang av de prinsipper vi legger til grunn for utmåling av straff her i landet.

(Helleland)

I Ot.prp. nr. 90 for 2003-2004 har Regjeringen foreslått en ny generell del i straffeloven. Forslaget til spesiell del, som omhandler de konkrete straffbare handlinger og strafferammer for disse, kommer senere. Nå kan det synes som om noen har tatt den saken litt på forskudd, men etter hvert skal vi få full anledning til å gå gjennom hver enkelt paragraf og strafferammen knyttet til det. Saken er svært omfattende og inneholder flere prinsipielle elementer. En viktig målsetting med den nye loven er å gjøre den enklere og mer oversiktlig for brukerne.

Når det gjelder Høyres innlegg i denne debatten, deler vi dem på tre. Fordi det er så mange temaer her, velger vi å bruke tre ulike innlegg til å belyse dem, men vi kunne hatt mange flere debattanter med for å belyse alle de viktige prinsippene som blir tatt opp i denne saken.

Å ta stilling til hva som skal kriminaliseres, og legge retningslinjer for hvor strengt det skal reageres, er en sentral politisk oppgave. Det er i proposisjonen lagt opp til en bred gjennomgang av ulike prinsipielle spørsmål som vil ha betydning også for utformingen av straffelovens spesielle del. Samfunnsforholdene har endret seg mye på 100 år. Spørsmålet om hva som er skadelig, og som bør belegges med straff etter det såkalte skadefølgeprinsippet, er i stor grad et verdispørsmål. Komiteen har sluttet seg til de betraktninger Straffelovkommissjonen og departementet har lagt til grunn, nemlig at straff bør brukes når andre sanksjoner ikke finnes eller ikke er tilstrekkelige.

Den nye straffeloven vil sørge for at straffelovgivningen gir samfunnet og den enkelte effektiv beskyttelse, særlig mot alvorlig kriminalitet, som grove angrep på livet, den seksuelle integritet og rettsstaten samt gjentatt og organisert kriminalitet.

Regjeringen går inn for 30 års straff for folkemord, krigsforbrytelser og forbrytelser mot menneskeheten. To viktige forhold taler for dette: For det første er disse lovbruddene ekstra straffverdige fordi de angriper selve grunnlaget for et sivilisert og humant samfunn. For det andre hører slike forbrytelser under Den internasjonale straffedomstolen, som Norge har vært en aktiv pådriver for å få til. Dersom slike forbrytelser ikke skulle kunne straffes så strengt i Norge, og en slik sak kom opp her, er det en fare for at det norske rettssystemet ville blitt ansett som utilstrekkelig, slik at Den internasjonale straffedomstolen måtte overtatt straffefølgningen og begjære lovbrøyteren utlevert. Et slikt resultat ville vært lite heldig, fordi den enkelte stat har et primæransvar for selv å forfølge slike handlinger. Forslag om 30 års straff for slike forbrytelser fikk også bred støtte under høringen, og jeg er glad for at komiteen har sluttet seg til dette. Flertallet, alle unntatt SV, mener også at de mest alvorlige terrorhandlinger bør ha en strafferamme på inntil 30 år, og ber Regjeringen komme tilbake til dette.

Et annet viktig prinsipp som blir slått fast, er at 21 års fengselsstraff ved mord skal være en reell fengselsstraff. Det betyr at vi da strammer inn på reglene for prøveløslatelse, og at det skal være en reell soning av 21 år.

Et annet tema som har vært debattert, og som har vært oppe i dag, er minstestrafene. Det er slik at gjennom de

103 årene straffeloven har eksistert, har det vært en stadig hang til å utmeisle nye minstestrafte, så nå har vi kommet opp i 39. Regjeringen foreslår å redusere dette til seks forskjellige minstestrafte, og det er voldtekt, grove seksuelle overgrep mot barn, drap, mordbrann, grove narkotikaforbrytelser og grove angrep på rettsstatens tjenere. Det blir spennende å se hvor mange minstestrafte Stortinget har vedtatt i år 2108 når den nye loven har virket like lenge som dagens lov. Jeg håper det ikke blir like mange som dagens 39 minstestrafte.

Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet danner en noe uventet konstellasjon når de går inn for å heve minstestrafte i drapssaker og voldtektssaker. Regjeringspartiene mener dette er et uttrykk for mistillit til at domstolene tar hensyn til lovgivers vilje, og vil derfor ikke støtte forslaget nå. Men vi vil presisere at det er nødvendig å følge utviklingen nøye, og vi vil gi et klart signal til domstolene om at utviklingen i straffenivået blir fulgt nøye. Dersom det viser seg at straffenivået forblir uendret, ber vi om at departementet fremmer forslag om innføring av minstestraft i forbindelse med ny spesiell del, for det er ingen tvil om at det i denne sak er et bredt flertall som mener at straffenivået i f.eks. voldtektssaker er for lavt. Det er ikke strafferammene vi angriper, men det lave straffenivået som utmåles i voldtektssaker. Her må domstolene ta i bruk hele skalaen og ikke ligge så lavt som i dag.

I dag fatter vi et historisk vedtak. Straffeloven av 1902 erstattes av straffeloven av 2005, en lov som er tilpasset vår tid, våre prinsipper og vår rettstilstand.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Knut Storberget (A) [18:31:22]: Jeg vil benytte anledningen til å gi Høyre og regjeringspartiene noe honnør for den nedslakting av minstestrafte som nå er foretatt. Det vil også Arbeiderpartiet støtte fullt ut, og det har vi diskutert før. Men spørsmålet er: Når man nå beholder noen få minstestrafte, og vi vet at det er sagt fra alle partier i dette hus at straffenivået når det gjelder vold, voldtekt og drap, ligger for lavt, hva er da egentlig årsaken til at Høyre ikke kan støtte det forslaget – når man først skal ha minstestraft? Det kan ikke være sånn at to års minstestraft, slik det er i dag for voldtekt, er uttrykk for tillit til domstolene, mens tre års minstestraft er uttrykk for mistillit, slik Høyres representant nå sa. Så mitt spørsmål er egentlig: Er det ikke en god sjanse nå for Høyre til å markere sitt verdikonservative standpunkt og skjerpe straffe- ne på disse to viktige områdene?

Trond Helleland (H) [18:32:33]: Representanten Storberget slutter aldri å forundre en. Fra i denne perioden å ha vært tilhenger av lavere straff, mer samfunnsstraff, mindre fengsel, mer human behandling osv., har han nå slått over på en ny plate, nemlig økte minstestrafte. Jeg har sagt det i mitt innlegg, og jeg gjentar det, vi skal ha en spesiell del av straffeloven, som skal behandles. Det er mulig at Storberget ikke hadde tid til å vente på den – i påvente av valget – men når det er sagt, vil vi i regjeringspartiene forholde oss til at nå sender vi et klart signal.

Høyesterett, bl.a., har bedt om det i møte med oss og sagt at dersom vi har klare signal til domstolene, skal det fremmes gjennom lovarbeidene knyttet til den enkelte sak. Og dette er altså den enkelte sak – det er en stor sak, det er straffeloven. Vi kommer tilbake til spesiell del. Hvis ikke domstolene har fulgt opp da, så kan Storberget være sikker på at Høyre vil foreslå økte minstestrafte på disse områdene.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [18:33:51]: Det var interessant å høre komiteens leder og Høyres representant Helleland redegjøre for Høyres synspunkter i denne saken. Høyre har jo tidligere iallfall vært kjent for å være rimelig tøff og klar, eller for å si som justisministeren: hard mot de harde og mild mot de milde og soft mot de softe. Men nå synes jeg at de til dels har sviktet her. Det som er interessant, er at justiskomiteen veldig lenge har påpekt dette med gjengangerkriminalitet og offerets rolle, og på bakgrunn av det er jeg overrasket over at Høyre ikke ønsker at hver enkelt kriminell handling skal straffes individuelt. Det er jo det som jeg synes er det prinsipielt interessante i dette. Jeg kunne tenke meg å høre fra representanten Helleland om hva som er årsaken til at Høyre ikke ønsker at hver enkelt kriminell handling skal straffes individuelt, men at de som bedriver kriminalitet i stor skala, faktisk skal ha en form for rabatt.

Trond Helleland (H) [18:35:00]: Det er interessant å høre på representanten Ellingsen, som har bidratt veldig positivt til at denne loven har kommet i havn. Den honnøren vil jeg også gi til de øvrige partiene, det er jo en stor tilslutning til Regjeringens prinsipper og holdninger som kommer for dagen her. Representanten Ellingsen vil da bruke den lille, eller store, gangetabell for å fastsette straff, men vi har et mer helhetlig og gjennomtenkt syn på bekjempelsen av kriminalitet, der også det å bringe folk tilbake til samfunnet, der det å bryte spiralen ved å få folk tilbake i normal virksomhet og ikke kriminell virksomhet, er et viktig element, og derfor ønsker ikke vi en multiplikator som automatisk fastslår straffenivået. Vi ønsker riktignok – og her er jeg langt på vei enig med Ellingsen – strengere straffer for gjengangerkriminelle. Det har vi også bidratt til i denne perioden gjennom andre lovbehandling i dette storting. Så Ellingsen kan være trygg: Høyre er tøff mot de tøffe.

Inga Marte Thorkildsen (SV) [18:36:18]: Jeg har et spørsmål til Høyre, for som innbygger i Norge er jeg svært opptatt av at den som slipper ut av fengsel, blir fulgt opp – det er tross alt mulig at vedkommende ender opp med å bli min nye nabo, i og med at jeg ikke bor i et av de mest fasjonable strøkene i Oslo. Man vurderer å forhindre prøveløslatelse for dem som er idømt 21 års fengsel, og dermed muligheten til gradvis tilbakeføring til frihet under ulike vilkår og med krav til oppfølging. Jeg er opptatt av følgende: Hvordan skal Høyre sikre oppfølging av denne gruppa, slik at vi ikke slipper tikkende bomber rett ut på gata? Hvordan skal ettervernet sikres? Hvordan skal Høyre sørge for at ikke fengslene blir langt tøffere i fram-

tida, når det gis færre goder for god oppførsel? Jeg synes det er merkelig at ikke flertallet har berørt disse problemstillingene når en nå gir sin tilslutning til såpass dramatiske endringsforslag fra Regjeringa.

Trond Helleland (H) [18:37:19]: Det er viktige problemstillinger representanten Thorkildsen tar opp. Nå ble det jo nevnt både av Holstad og Hofstad i stad at dette ikke er en generell budsjettdebatt om alle sider ved kriminalitetsbekjempelsen og rehabiliteringen – dette er straffeloven, generell del.

Representanten Thorkildsen skal være trygg på at Regjeringen og regjeringspartiene jobber aktivt med å forbedre ettervernet, med å forbedre tilbakeføringen til samfunnet, og vi vil komme tilbake til det i andre saker. Men det er ikke slik at den generelle delen av straffeloven skal løse alle utfordringer vi stilles overfor, den generelle delen av straffeloven skal legge prinsipper til grunn for hvordan straff skal idømmes her i landet. Det har vi gjort, og det er vi stort sett enige om i komiteen. Det er jeg glad for. Så kan representanten Thorkildsen være trygg på at vi også vil gripe fatt i de problemstillingene hun tar opp. Det har vi gjort allerede, og vi vil fortsette det arbeidet.

Presidenten: Replikskordskiftet er dermed omme.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [18:38:44]: Dette har vært, og er, en særdeles interessant debatt, og det har vært en interessant dag. Det er, som andre har vært inne på før, en historisk begivenhet i forhold til at vi faktisk skal vedta en ny straffelov. Den vi har hatt til nå, er som sagt over hundre år gammel, og det er vel på tide at vi reviderer den, selv om det har vært inngrep i forhold til enkelte deler der. Med andre ord er det vår første egne, reelle straffelov. Så er det vel også slik at straffeloven på en måte er en grunnsteinene i demokratiet vårt. Den trekker opp noen klare skillelinjer mellom hvilke straffereaksjoner man skal få i forhold til ulik kriminalitet som begås, og gjennom de politiske behandlingene som skjer i Stortinget, sies en del om verdier og holdninger. Slik sett er dette utvilsomt en av de viktigste sakene vi har, og loven er som sagt en av viktigste når det gjelder grunnleggende verdier i samfunnet vårt. Kanskje noe av det aller beste ved denne behandlingen er at komiteen har endt opp med en stor grad av enighet. Det er selvfølgelig nyanser. Det er nyanser hvor Fremskrittspartiet står alene, det er nyanser hvor SV står alene, og det er også andre partier som tilkjenner sine særegne syn. Det skal man selvfølgelig gjøre, for dette er en politisk prosess. Men styrken i behandlingen er at komiteen er enig om veldig, veldig mye. Etter mitt skjønn gir det et veldig godt fundament for den jobben som er gjort. Det sier noe om den prosessen komiteen har stått for, og verdien i den loven som nå legges fram.

Så kan man selvfølgelig også spørre seg: Hva er, politisk sett, målet med straffeloven? Etter mitt skjønn er det helt klart et politisk manifest i forhold til hvordan de enkelte partiene ønsker at strafferegimet skal være. Siden ingen her har et klart flertall, må det en del kompromisser til for å skaffe flertallsdannelser. Slik er den også et klart

lovpolitisk verktøy. Det er vel viktig at man i så måte har en stor bredde på det. Det har allerede vært en del replikkordskifter som har gått ut på å henge ut den ene eller den andre fra ulike partier som ensidig. Jeg oppfatter ikke komiteen som ensidig. Jeg oppfatter at det er en ganske stor grad av mangfold i straffereaksjoner innenfor straffeloven. Siden de ulike kriminelle handlingene har et slikt mangfold i seg, må reaksjonsformene være tilsvarende brede.

Samtidig er det hevet over enhver tvil at straffeloven er et verktøy for korrigerende avferd og for kriminalitetsbekjempelse. I det ligger det selvfølgelig også at den er et signal til dem som vurderer å begå kriminalitet, om hva slags risiko de utsetter seg for. Spørsmålet er: Er resultatet av det vi gjør i dag, avskrekkende? Vil man få en reaksjon ute blant de kriminelle? Ja, kanskje hos noen, hos andre ikke i det hele tatt – det er jeg rimelig sikker på. Men allikevel er ikke dette til forkleining for den jobben som Stortinget har gjort. I så måte er jeg godt fornøyd med det vi gjør.

En annen ting vi gjør her, er jo å gå opp en grensegang mellom hva vi anser som moralsk forkastelig og på den måten uakseptabelt og opp mot det straffverdige. Det er også en viktig og grunnleggende debatt i et godt og åpent demokrati som vårt. Det er mange ting man ikke liker, som man likevel ikke skal gjøre straffbart på grunn av livssyn, antipatier eller andre forhold som den enkelte farer av.

For Fremskrittspartiets del er det et moment som jeg er glad for at vi har tatt med her, og det er offerets rolle i forhold til det som går på straff og straffereaksjoner. Vi mener at det i altfor lang tid har vært tatt for lite hensyn til hvordan ofrene for kriminalitet har opplevd å bli ivaretatt, både ved straffeutmåling og ved andre forordninger rundt det å være offer. Der er vi nødt til å gjøre en bedre jobb. For Fremskrittspartiets del er det viktig at vi i stor grad fokuserer på dette.

En annen ting som jeg er glad for at komiteen har vært inne på, er forholdet mellom mennesker som er psykisk syke, og utført kriminalitet. Dette er et område som komiteen og enkeltpersoner i komiteen har fokusert på i lang tid, bl.a. er det tatt opp i spørretimen som spørsmål til justisministeren mer enn en gang. Jeg synes fremdeles ikke vi har kommet langt nok. Årsaken til at dette er viktig, er at syke mennesker ikke skal være i fengsel. Det er ikke der de hører hjemme. Her har statsråden, etter mitt skjønn, et spesifikt ansvar sammen med resten av regjeringsmedlemmene for å finne gode løsninger som ivaretar de enkeltes behov for disse handlingene, samfunnets behov for sikkerhet og ikke minst de pårørende, som jeg tror tidvis har det veldig vanskelig.

Et annet viktig moment er at vi nå tydeliggjør Stortingets rolle som lovgiver, og ikke minst forholdet mellom lovgiver og domstol. Det er vel ikke tvil om at flertallet, iallfall i justiskomiteen, har påpekt at man tidvis opplever at domstolene ikke i stor nok grad tar innover seg det som lovgiver ønsker og gir beskjed om. Der har flertallet i komiteen tydeliggjort sine holdninger, og det forventes på en måte at det nå følges opp. Så kan man kanskje snu dette

og si: Hva med domstolenes oppfatning av lovgiver? Det skal jo være uavhengighet, men hvor stor skal uavhengigheten være? Skal domstolene kunne gjøre hva de vil, uavhengig av signaler fra lovgiver, eller skal lovgiver forventes at det følges lojalt opp? For vår del forventer vi helt klart at domstolene forholder seg til den strafferamme som lovgiver trekker opp, uavhengig av om de er enig eller uenig i det.

Så litt om straff. Innenfor det vi kaller straff, har vi et bredt spekter av ulike tiltak. Formålet skal selvfølgelig være å korrigere en atferd og gjenopprette et forhold som et offer er utsatt for, så langt det lar seg gjøre. Innledningsvis var jeg inne på at det er et stort spekter og ulike muligheter innenfor det som kalles straff – slik skal det være, og slik må det være – fra det mest ytterliggående, som å sette folk i fengsel, til å ha andre typer straff som samfunnsstraff, åpen soning, ulike programtiltak, f.eks. promilleprogram, og noe som komiteen nå har sagt at man ønsker at Regjeringen ser videre på, muligheten for å lage et program for unge fartsovertredere når det er snakk om store overtredelser i forhold til hastighet. For det kan jo være slik at det er andre tiltak som er vel så bra som fengsel. Mangfoldet av reaksjoner er det som er styrken i straffeloven vår.

Når det gjelder straffeutmåling, er det slik at Regjeringen innenfor noen spesifikke, få områder foreslår å sette strafferammen til 30 år. Fremskrittspartiet ønsker å løfte den fra 21 til 30 år for de groveste kriminelle handlingene. Grunnen gir seg selv: Vi synes at straffeutmålingen og strafferammen i dag er for lav, og mener at den bør heves til 30 år.

Minstestraft er også et tema som man har vært inne på her, og det videreføres på en del områder. I tillegg ønsker Fremskrittspartiet å fremme forslag om minstestraft for utøvelse av vold mot offentlige tjenestemenn. I et klima som blir tøffere og tøffere, bl.a. utenfor dette huset, er vi nødt til å vise at vi gir dem som står i førstelinjen, altså politifolk, den nødvendige sikkerheten. Da må vi bl.a. ha et lovverk som ivaretar dem i forhold til den oppgaven de skal gjøre. Vi hadde kanskje ønsket og forventet at flere ble med på det, men vi registrerer at der står vi alene.

Vi ønsker også en progressiv og kumulativ straffeutmåling, fordi vi synes det er litt rart at man skal gi dem som bedriver profesjonell kriminalitet, særordninger og rabattordninger som ingen andre får. Det er et system som ikke vi ønsker oss. Det skal selvfølgelig være oppad begrenset til den maksimale straffeutmålingen på 30 år.

Når det gjelder prøveløslatelse, er vi skeptiske til en del av de forordningene som ligger der i dag, og vi ønsker en innskjerping ved å linke det opp mot strafferammen og grovheten ved den kriminaliteten som er begått.

Så må jeg få lov til å påpeke at ved en inkurie er det blitt en liten feil i innstillingen under punkt 27.2.2, i merkningen fra oss. Der står det at vi vil stemme imot forslaget til § 96 om foreldelse av idømt straff. Der skal det stå § 93, for å være pinlig korrekt, etter det jeg har oppfattet.

Med det tar jeg opp de forslagene fra oss som ligger i innstillingen.

Presidenten: Representanten Jan Arild Ellingsen har tatt opp de forslagene han refererte til.

Feilen som representanten viste til, vil det bli tatt hensyn til.

Det blir replikkordskifte.

Knut Storberget (A) [18:47:44]: Det er veldig positivt at det er et så stort tverrpolitisk flertall i dette hus for alternative straffereaksjoner. Det har vært en viktig sak for denne justiskomiteens arbeid at man har klart å enes om det.

Jeg hører hva representanten fra Fremskrittspartiet nå sier om samfunnsstraff og andre reaksjoner. Dette er reaksjoner som faktisk virker, og som bidrar til å redusere kriminaliteten! Mitt spørsmål er: Hva er da årsaken til at Fremskrittspartiet ved denne runden faktisk ønsker å begrense bruken av samfunnsstraff, i motsetning til det øvrige flertall?

I den grad man kan klare å svare i løpet av et minutt, er mitt andre spørsmål: Er det heldig, med en så progressiv og kumulativ straffeutmålingsregel som Fremskrittspartiet nå foreslår, at en 17-åring som begår innbrudd i nabosens kjellerbod tre ganger, skal dømmes til seks års fengsel? Er det, etter Fremskrittspartiets mening, en hensiktsmessig og riktig bruk av samfunnets ressurser?

Jan Arild Ellingsen (FrP) [18:49:00]: Fremskrittspartiet støtter bruk av samfunnsstraff i gitte sammenhenger, samtidig som vi er ganske klare på hvor vi ikke ønsker å ha det.

Til representanten Storbergets siste spørsmål, om han som begår innbrudd for tredje gang hos naboen: Jeg synes faktisk ikke at han skal gjøre det! Det er liksom det som er forutsetningen her. Jeg ser ingen grunn til at når man gjør det én gang, en andre gang og en tredje gang, skal man særbehandles på en mild måte. Da har man, etter mitt skjønn, utvist en holdning som jeg synes man skal gjøre noe med, ikke gjøre det motsatte. En må hele tiden ha fokus på de kriminelle. Men nå har nå jeg og representanten Storberget diskutert det holdningsmessige, hvem som er de kriminelles beste venn, og hvem som ikke er det, så det skal jeg la ligge.

Når det gjelder kritikk av samfunnsstraff, er det klart at vi har reagert på saker hvor det har vært begått væpnet ran, og hvor man har fått samfunnsstraff. Det har også vært begått seksuelle overgrep hvor man er blitt idømt samfunnsstraff. Det synes ikke vi harmonerer med det som er rettmessig og i tråd med folks rettsoppfatning. Derfor ønsker vi en innskjerping når det gjelder bruk av samfunnsstraff.

Ingjerd Schou (H) [18:50:20]: Fremskrittspartiet ønsker å etablere ungdomsfengsler. Høyre ønsker ikke egne fengsler for de yngste lovbruterne. Det å flytte barn og unge langt unna familie og nærmiljø for at de skal sone i et eget ungdomsfengsel, vil også bl.a. redusere muligheten for rehabilitering, det å komme i gang med en ny start på livet.

Er ikke Fremskrittspartiet opptatt av rehabiliteringsmuligheten? Hvordan vurderer Fremskrittspartiet de verdiene som nettopp ligger i at man skal tilbake til hjemmet sitt, til familien og til nærmiljøet, og som er viktige faktorer i et rehabiliteringsopplegg?

Det er få steder som på landsbasis ville være aktuelle for det Fremskrittspartiet foreslår, egne ungdomsfengsler. Landet vårt er langstrakt, og slik sett ville de aller fleste uansett være langt hjemmefra i forhold til rehabiliteringsbiten.

Helt avslutningsvis må jeg si at det vel er Fantomet som sier «hard mot de harde og myk mot de myke» – men det tror jeg justisministeren er vel kjent med. (Munterhet i salen)

Jan Arild Ellingsen (FrP) [18:51:32]: I så fall må jeg muligens få lov til å si at i denne salen sidestilles justisministeren med Fantomet (munterhet i salen) – uten å rakke ned på verken den ene eller den andre av de to nevnte herrer.

Tilbake til spørsmålet: For Fremskrittspartiets del har vi ingen absolutte verken nei- eller ja-krav til ting. Hvis det er slik at vi havner i en situasjon hvor det vil være tjenlig med ungdomsfengsler, skal det være en åpning for det.

Det er et paradoks for meg at representanten fra Høyre er så bekymret for dette. Vi har også sagt at man ikke skal ha unge førstegangskriminelle som soner sammen med profesjonelle kriminelle. Vi har sett oppslag i avisene nå i vår om at promilledømte ungdommer soner sammen med folk som er dømt for folkemord. Jeg synes ikke det er noe særlig bedre i så måte. Når det gjelder rehabilitering, tror jeg faktisk at Høyre ikke går noe særlig lenger enn oss i denne saken.

Inga Marte Thorkildsen (SV) [18:52:46]: På flere områder minner Fremskrittspartiet om det amerikanske republikanske partiet, og ett av de områdene syns jeg de sjøl gav uttrykk for i svaret til representanten Storberget. I forhold til privatdrevne fengsler har de også en veldig amerikansk holdning. Men det er et felt til som vitner om en ganske amerikansk holdning til hvordan man håndterer kriminalpolitikken: «Min frihet stopper der din begynner», er et godt utgangspunkt for kriminalisering, skriver Fremskrittspartiet. Som eksempel på hva partiet mener skal være lov, siteres Tony Blair:

– Ikke vær i noen som helst tvil: Du er berettiget til å forsvare deg selv. Det er bare under de mest ekstreme omstendigheter at noen vil bli saksøkt for å angripe eller drepe en tyv i eget hjem.

Dette er rett og slett skremmende lesning.

Jeg må spørre representanten Ellingsen om følgende: Når ble retten til liv underordnet friheten fra innbrudd for Fremskrittspartiet?

Jan Arild Ellingsen (FrP) [18:53:59]: Jeg takker for utfordringen fra representanten fra SV. Det føyer seg inn i rekken av det som vanligvis kommer fra SV. SV har et ensidig fokus på å forstå de kriminelle, og det er det enes-te saliggjørende her.

Så må man selvfølgelig gjerne kritisere oss for å gjøre ting som SV ikke setter pris på. Men sånn er det, det er politikken i dette. For oss handler det om å gjøre en del ting som andre ikke tør gjøre. Det har vi gjort før, og det skal vi fortsette med å gjøre. Så får de som ønsker det, fortsette med å ha fokus på de kriminelles ve og vel, og så får vi andre tenke på hvordan ofrene har det.

Presidenten: Replikorkordskiftet er avsluttet.

Inga Marte Thorkildsen (SV) [18:54:57]: Først vil jeg gi honnør til saksordføreren for at han har klart å løse denne omfattende saken gjennom en relativt presset komite.

Så til innholdet.

SV slutter seg til de hovedprinsippene for bruk av straff som er skissert i proposisjonen. Vi mener, som resten av komiteen, at det er grunn til å vise tilbakeholdenhet med dette virkemiddelet. Samtidig ser vi at bruken av straff i form av soning i lukket fengsel er omfattende i vårt samfunn. Fengslene er fullere enn på svært lenge, og det til tross for at det er grundig påvist at fengslene ofte er mer til skade enn til gagn. Sånn sett er det faktisk ofte et interessefellesskap mellom dem som begår kriminalitet, og samfunnet for øvrig, og ikke slik som representanten Ellingsen framstilte det i stad, at det er direkte interessemotsetninger hele tida. Blant annet derfor er det kanskje så mye som 70 pst. gjengangere i dette systemet.

SV mener det er særlig viktig å unngå fengselsstraff når det er unge lovbytere og førstegangskriminelle som dømmes, mens vi er kritiske til at voldtekt, vold i hjemmet og overgrep mot barn i mange tilfeller har blitt møtt med for milde reaksjoner. Vi er derfor fornøyd med at vi har fått med oss komiteen på å vurdere et eget straffebud om vold i nære relasjoner, og at vi har fått igjennom at det skal vurderes å gjøre det straffskjerpende å bruke vold der barn er vitne.

SV erkjenner at det er nødvendig å skjerme samfunnet fra en del mennesker. Men mange av dem som i dag sitter i lukkede fengsler, burde fått tilbud om alternative reaksjoner. Dette ville vi som samfunn også være tjent med. Eksempler på fanger som i langt større grad burde hatt alternative tilbud, er rusmiddelavhengige, psykisk syke og mennesker med utilregnelighetsnære tilstander. Sistnevnte gruppe ønsker vi at retten skal ha mulighet til skjønnsmessig å frifinne, men da under forutsetning av at vi klarer ansvaret for dem, slik at vi ikke ender opp med at det ikke reageres i det hele tatt.

SV er også opptatt av at vi må bruke åpen soning overfor langt flere. Dette er langt mindre skadelig enn lukket fengsel, i tillegg er det langt billigere – og det er svært få rømninger og unnvikelser. Vi mener derfor at det bør være en hovedregel at hvis du ikke er farligere enn at du kan settes i soningskø, bør du kunne settes direkte inn i åpen soning.

SV støtter opp om ønsket om å fjerne de fleste minstestraffene. Samtidig støtter vi, under tvil, og under forutsetning av at man ikke får en smitteeffekt over i resten av straffeskalaen, utvidelsen til 30 års fengsel for tre helt

spesielle typer forbrytelser: forbrytelser mot menneskeheten, krigsforbrytelser og folkemord. Begrunnelsen er internasjonal harmonisering og rettsenhet, slik at man ikke skal kunne spekulere i ulikheter landene imellom.

For SV er det avgjørende å ivareta ofre for grov kriminalitet. Vi har lenge arbeidet for en helhetlig offer- og pårørendeomsorg, og har kjempet for voldtektsmottak, krisesentre, incestsentre og for at ofrene skal bli hørt. Vi tror ikke at det eneste svaret ofre for kriminalitet kan akseptere, er stadig strengere straffer. Men vi tror det er desto viktigere at deres lidelser ikke overses – at gjerningsmannen blir forstått og unnskyldt, mens de selv ikke får hjelp til å takle livet. SV er for partsrettigheter.

Straffens lengde kan selvsagt også ha betydning, men andre ganger kan en utsatt ha behov for å møte gjerningspersonen, konfrontere ham/henne og få svar på spørsmål, ting de lurer på. Noen ganger virker faktisk selve rettssaken mot sin hensikt – frontene skjerpes, og det kommer få innrømmelser. Det tøffeste for et offer kan noen ganger være at gjerningspersonen nekter å innrømme skyld. Dette er altså ikke så enkelt som Fremskrittspartiet vil ha det til. Det er heller ikke gitt at fengsel alltid er det strengeste virkemiddelet vi har, men det framstilles konsekvent på den måten. Det mener vi er synd, fordi det dekker over det faktum at det som virkelig krever noe av et menneske, er når det stilles krav om å gjøre noe aktivt for å forandre seg.

For SV er det også et hovedmål å forhindre nye ofre. Da bør systemet legges om, slik at vi får brutt gjengangermønsteret som har satt seg i den norske strafferettspleien.

I noen tilfeller mener vi det kan være riktig å bruke samfunnsstraff ved alvorlige forbrytelser, som f.eks. volds- eller sedelighetsforbrytelser, men da i saker med unge lovbytere. Vi mener det i slike tilfeller må vurderes om man anser sannsynligheten for endring som større med en slik reaksjonsform enn med fengselsstraff, og at en form for behandling inngår som en del av straffen. Dette vil f.eks. kunne være aktuelt hvis lovbyteren er inne i en positiv prosess som vil settes tilbake ved bruk av ubetinget fengselsstraff. Hvis målet er å unngå nye ofre, er vi nødt til tørre å ta noen upopulære standpunkt.

SV vil advare mot en tendens som går i retning av å løslate flere tett opptil full tids soning. Dette vil bety dårligere oppfølging av den enkelte, og det vil frata oss fordelene med å gi mennesker friheten gradvis tilbake, under vilkår. Fra SVs side tror vi dette vil kunne føre til farligere mennesker, tøffere forhold i fengslene, flere gjengangere i systemet og enda flere ofre. Vi har likevel stor forståelse for at mange, særlig ofre og pårørende, reagerer på at ikke straffens fulle lengde skal sones automatisk, men vi mener det er viktig av hensyn til samfunnets sikkerhet at tilbakeføringen til frihet blir gradvis og kontrollert, med en prøvetid med tett oppfølging til slutt. Den løslatte har ofte behov for mye bistand etter et langt institusjonsopphold som kan ha fratatt ham/henne både nettverk og sosial kompetanse. Det er i samfunnets interesse at fangene ikke slippes mer eller mindre direkte ut fra lukket anstalt. Imidlertid mener vi at domstolene aktivt må vurdere å ta i bruk det som nå blir kontaktforbud i straffeloven, og her

vil jeg gjerne få rose statsråden for at han har tatt dette initiativet. Slik kan ofre og etterlatte slippe å møte gjerningspersonen etter endt soning eller ved permisjoner.

Det må også bli bedre kvalitet på vurderingene knyttet til både permisjoner og prøveløslatelser, og oppfølgingen etter løslatelse må styrkes betraktelig. Ettervernet er dessverre et svart kapittel i norsk kriminalpolitikk. SV mener det er helt vanvittig at fanger som slippes ut på full tid fra forvaring, ikke har rett til en form for oppfølging og ettervern. Vi er fornøyd med å ha fått gjennomslag for at dette nå skal gjennomgås av departementet.

Noe av det mest kritikkverdige med dagens fengsels-system er at så få tilbys behandling og hjelp for sin rusavhengighet mens de soner straffen sin. Minst 60 pst. av fangene har omfattende rusproblemer, men bare mellom 5 og 10 pst. av disse får tilbud om hjelp i løpet av soningstida. §12-soning i institusjon må bli en mulighet de fleste vurderes i forhold til. SV ønsker også å bygge ut Stifinner'n-tilbudet og vurdere muligheten for å etablere «mini-stifinnere» rundt i landet, hvor også fanger med korte dommer kan starte på en rusbehandling mens de soner. Stifinner'n Junior må styrkes, spesielt med tanke på ressurser og tverrfaglig kompetanse.

Litt om barn og unge til slutt. Vi mener at det er altfor mange barn som i dag ikke fanges opp av det offentlige, og som til slutt havner i fengsel fordi ingen tok ansvar. Det gjøres ikke nok for å bygge opp alternativer til fengslene og følge opp Stortingets eget mål om å bruke fengsel i mindre grad overfor barn og unge. Blant annet derfor har jo Barneombudet tatt initiativ som vi virkelig ikke burde være stolte av. Man er hos Barneombudet veldig kritisk til at vi ikke har gjort mer for å bygge opp alternativer til fengslene.

SV og Arbeiderpartiet tar konsekvensen av Stortingets egne målformuleringer fra den gangen man undertegnet FN's barnekonvensjon, og vi foreslår derfor begrensninger i lovverket når det gjelder bruk av fengsel overfor barn under 18 år. I tillegg går vi inn for økt bruk av samfunnsstraff og konfliktråd, ungdomskontrakter og utredning av alternative institusjoner som kan fungere som varetekts-surrogater eller §12-institusjoner for unge. Vi mener at lovverket må klargjøres med tanke på hvem som har ansvaret når barn begår kriminelle handlinger.

Barn må få flere rettigheter når det gjelder behandling og hjelp, og det må stilles krav til helhetlig innsats overfor barn med problemer. Det er god forebygging å motvirke privatisering og konkurranseutsetting, fordi dette hindrer kontinuitet, langsiktighet og helhetstenkning. SV vil endre flere av profesjonsutdanningene, slik at utviklingspsykologi, kunnskap om vold og overgrep, vitnepsykologi osv. blir sentralt i utdanningen og opplæringen av dem som skal arbeide med barn. SV mener at det er et mål på sikt å bryte med den kriminelle lavalder slik vi kjenner den i dag, og i stedet sørge for et større spekter av virkemidler overfor barn og unge under 18 år, slik at reaksjonene i større grad tilpasses de folkerettslige forpliktelsene vi faktisk har.

I dag er skillet mellom en 14-åring og en 15-åring for skarpt. Mange barn som begår kriminelle handlinger,

opplever at det ikke kommer reaksjoner. Særlig gjelder dette hvis de er under 15 år. Det paradoksale er at mange til slutt havner i fengsel, fordi dette er det eneste vi klarer å «tilby» dem. SV mener at dette er uholdbart.

Vi hadde håpet at regjeringspartiene og spesielt Kristelig Folkeparti, som pleier å markere seg som et veldig familie- og barnevennlig parti, hadde tatt disse utfordringene i større grad innover seg og tatt hensyn til de varskuene som bl.a. Barneombudet har gått ut med i media.

H e i d i G r a n d e R ø y s hadde her teke over presidentplassen.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [18:56:29]: Man kan si mye om representanten Thorkildsens innlegg, men engasjementet i forhold til å kjempe for det hun står for, er det ingen som kan ta fra henne. Det er en god ting.

Det jeg likevel kunne tenke meg å spørre representanten Thorkildsen om, er begrunnelsen for ikke å være med på en økning av minstestrafen når det gjelder grov voldtekt. Her sier representanten Thorkildsen bl.a. at man er redd for at en høyning av minstestrafen til noe som i utgangspunktet er et mer akseptabelt nivå, kan få uforutsette følger som at flere frikjennes. Betyr det at representanten Thorkildsen mener at domstolen, hvis den finner klare beviser mot en person med basis i strafferammen, kommer til å frikjenne han? Er det det som er problemstillingen til representanten Thorkildsen?

Inga Marte Thorkildsen (SV) [18:57:30]: Jeg skulle ønske at Fremskrittspartiet hadde brukt like mye energi på ivaretagelsen av dem som blir utsatt for voldtekt, som de bruker på å prøve å få til en høyning av straffenivået.

Fra SVs side er det likevel slik når det gjelder voldtekt, at vi klarer å ha to tanker i hodet på en gang. Vi ønsker både en ivaretagelse av dem som er blitt utsatt for voldtekt, og jobber veldig aktivt for det, og vi ønsker en høyning av straffenivået, fordi det oppleves som fryktelig urettferdig at noe som er så integritetskrenkende, en så forferdelig forbrytelse, kan straffes så mildt som det til tider har vært gjort. Det har også vært et uttrykk for et syn på kvinner som er helt uholdbart i vårt samfunn.

Grunnen til at vi ikke går med på forslaget fra Fremskrittspartiet og Arbeiderpartiet, er at vi frykter at det kan få noen konsekvenser som vi ikke er tjent med, og som i hvert fall ikke den voldtektsutsatte er tjent med. Det kan bl.a. ende i at man blir dømt for grovt uaktsom voldtekt i stedet for voldtekt, fordi man ser at det i den konkrete saken vil være dypt urimelig å ha et straffenivå der man legger seg på minstestrafen. Det er ganske bred enighet i Stortinget om at det er en reell mulighet.

Einar Holstad (KrF) [18:58:53]: SV går imot 30 års strafferamme for grove terrorhandlinger. Dette betyr at en hendelse tilsvarende den som skjedde i New York 11. september 2001, ville ha medført en formell maksimalstraff på 21 års fengsel, med en reell soningstid på 14 år. Man

kan spørre seg da: Er dette rettferdig? Står det i forhold til den grufulle handlingen som er begått? Vil SV at Norge skal være et paradys for terrorister?

Inga Marte Thorkildsen (SV) [19:07:22]: Jeg tviler vel på at representanten Holstad regner med å få et svar på akkurat det spørsmålet. Sjølsagt mener vi ikke at Norge skal være et paradys for terrorister, og det viktigste vi kan gjøre, er sannsynligvis å gå etter pengestrømmene og prøve å få gjort noe for å hindre skatteparadis osv.

Grunnen til at vi ikke har ønsket en strafferamme på 30 år når det gjelder terrorhandlinger, er rett og slett den vanskeligheten som ligger i å definere hva som er terrorhandlinger, og få en oppslutning om dette også menneskerettslig.

Amnesty var jo ute og advarte veldig kraftig da vi vedtok de nye bestemmelsene om terror, og var nettopp bekymret for at vi vedtok en politisert bestemmelse som kan misbrukes internasjonalt. Vi må se dette i et internasjonalt perspektiv. Så det handler overhodet ikke om det, men det er rett og slett en konsekvens av at vi tidligere gikk imot å definere terror, fordi det var vanskelig å definere. Men vi tror at hvis vi kommer opp i en situasjon der man får grove terrorhandlinger rettet mot Norge, og resultatet vil være at veldig mange menneskeliv går tapt, vil man kunne dømmes for forbrytelser mot menneskeheten og sånn sett få 30 år.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til replikk.

Marit Arnstad (Sp) [19:08:51]: Senterpartiet er ikke representert i justiskomiteen og har derfor ikke hatt mulighet til å gå i dybden når det gjelder komiteens behandling av den innstillingen vi i dag har foran oss. Men vi konstaterer at det er et omfattende lovarbeid som nå er slutført, og at vi har fått en lov som tross alt gir et mer dekkende bilde av rettstilstanden. Det har også gitt en opprydding og bidratt til en helhetlig gjennomgang av straffelovsbestemmelsene i Norge, og det synes vi er bra.

Det er også bra at det har vært en såpass bred enighet, med unntak av Fremskrittspartiet. Jeg vil nesten si det slik at i et så omfattende lovarbeid skulle det bare mangle om det ikke var en del ulike synspunkter, og at det kom fram delte meninger.

En debatt om ny straffelov skal sjølsagt være en debatt om straffeansvaret. Det skal være en debatt om de ulike straffereaksjonene, om straffens utforming og også om straffens lengde. Det er naturlig, og debatten her i dag har jo i stor grad handlet om akkurat det.

Jeg synes imidlertid også, i likhet med enkelte andre talere, at det er grunn til å påpeke at lovbrudd i dette landet fortsatt er sterkt knyttet til sosiale forhold, og at det er et bakteppe for kriminalitet i Norge som aldri kan ignoreres. Det tilsier at det forebyggende kriminalitetsarbeidet bestandig vil være viktig, men det handler også om hvilke andre tiltak enn fengselsstraff som kan være aktuelle, og om straffens proporsjoner.

I forlengelsen av debatten om ny straffelov, og når et nytt lovverk knyttet til straff og reaksjon fra samfunnet nå

blir vedtatt, er det særlig to områder der det er viktig å føre debatten videre. Det ene gjelder kriminalitet og rusmidelmisbruk. Jeg er enig i at her er det en vesentlig jobb som gjenstår. Kriminalitet og psykiatri er også et område der man i forlengelsen av dagens behandling bør ha en sterkere debatt om lovverket knyttet til dette og straffens utforming, og om hvorvidt straff som reaksjon er fornuftig og hensiktsmessig.

Jeg synes nok også at man her kunne kommentere at når rettsapparatet i Norge er preget av tross alt knappe ressurser, kommer man heller ikke utenom at det betyr en viss prioritering i straffesakskjeden, og at dette gir seg utslag i det praktiske liv, dog kanskje ikke når det gjelder de mer prinsipielle sidene som vi diskuterer i denne sal.

Senterpartiet synes det er positivt at vi får en straffelov som i større grad differensierer reaksjonsformen særlig i forhold til unge lovbrutere. Vi ønsker å bidra til ytterligere å differensiere det i forhold til flertallsinnstillingen, og støtter derfor forslagene nr. 2 og 4, fra SV og Arbeiderpartiet, når det gjelder ubetinget straff og bruk av samfunnsstraff. Derimot har vi ikke grunnlag knyttet til vårt program til å gå så langt som det Arbeiderpartiet og SV gjør når det gjelder å fraskrive seg muligheten til forvaring av personer under 18 år, og heller ikke når det gjelder spørsmålet om tvungen overføring til konfliktråd.

Senterpartiet støtter også forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet og SV, fordi vi mener at det lovteknisk ville være en fordel om man fikk en slik bestemmelse. Vi velger også å støtte to av de verbale forslagene, forslag nr. 8, fra Fremskrittspartiet og SV, og forslag nr. 19, fra Fremskrittspartiet.

Statsråd Odd Einar Dørum [19:13:00]: Det er et historisk sus over debatten i Odelstinget i dag. Den gjeldende straffeloven ble vedtatt i 1902 og satt i kraft i 1905. Den har således vært den sentrale lov på strafferettens område i hele den unionsfrie 100-årsperiode vi feirer i år.

Min grunnleggende målsetting med lovforslaget har vært å bevare og utvikle et strafferettslig system som både er egnet til å beskytte befolkningen og samfunnet mot kriminalitet, og gir de rammede og befolkningen en opplevelse av og tillit til at de blir beskyttet og tatt hånd om, samtidig som gjerningspersonenes krav på rettsikkerhet og en human tilpasset reaksjon ivaretas.

Det har vært en hovedmålsetting for Regjeringen at forslaget til ny straffelov skal sikre at det kan reageres strengt overfor den som begår alvorlig eller omfattende kriminalitet, samtidig som man åpner for alternative reaksjonsformer og flere ulike håndhevingskanaler for dem som begår mindre alvorlig kriminalitet. Dette er på folkelig norsk å være hard mot de harde og myk mot de myke.

Vernet om livet, den seksuelle integritet og rettsstaten er styrket i forslaget til den generelle del av straffeloven. Dette kommer bl.a. til syne gjennom at jeg har valgt å beholde minstestrafte for drap, voldtekt og grove seksuelle overgrep mot barn, samt å foreslå en ny minstestrafte for de mest graverende tilfeller av motarbeiding av rettsvesenet, f.eks. bruk av skytevåpen mot politiet.

Jeg har merket meg at Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet ønsker å heve minstestrafene for voldtekt og drap. Jeg har over lang tid signalisert at straffenivået i voldtekts- og drapssaker må heves. Når Stortinget nå i behandlingen av ny straffelov på bred og prinsipiell grunn også gir uttrykk for dette, har jeg tillit til at signalene følges opp.

Det er i erkjennelsen av at det finnes handlinger som er mer straffverdige enn selv dobbelt- og trippeldrap, at Regjeringen har foreslått 30 års strafferamme for krigsforbrytelser, folkemord og forbrytelser mot menneskeheten. At justiskomiteen har føyd til «de mest alvorlige terrorhandlinger», forskutterer et forslag Regjeringen hadde til hensikt å fremme sammen med proposisjonen om straffelovens spesielle del.

Når det gjelder dette forslaget, må jeg si følgende: Det er selvfølgelig ikke personer som sprer mel og utgir det for miltribann på postkontoret på Hamar, vi sikter til. Vi sikter – bank i bordet – til en norsk utgave av Madrid. Jeg synes at komiteen har trukket en logisk linje på dette punktet, og departementet skal nok være i stand til å fremme en strafferettslig avgrensning som gjør at vi kommer skikkelig og ordentlig tilbake på dette punktet.

For andre grove lovbrudd ønsker Regjeringen å beholde den lengste straffen på 21 år, men åpner for en ordning hvor fengsel i 21 år sones fullt ut. Videre har denne regjeringen skjerpet straffen for gjengangerkriminelle og organisert kriminalitet.

Samfunnsstraffens hovedmålgruppe er unge kriminelle som samfunnet ønsker å berge fra en kriminell løpebane. Samfunnsstraff skal ikke brukes i saker med grov vold eller seksuelle overgrep. Jeg er tilfreds med at Stortinget slutter seg til Regjeringens forslag om unntaksvis å åpne for at samfunnsstraff skal kunne idømmes ved grove narkotikalovbrudd hvor det foreligger en rehabiliteringssituasjon. I forlengelse av dette bør det nevnes at bruken av konfliktråd øker, og Regjeringen satser tungt på etats samarbeid for å skape en vei ut av et liv som kriminell.

Straffeloven av 1902 ble til i en periode da Norge forberedte seg på å bli en fri og uavhengig nasjon. Utfordringen nå er å ta stilling til hvilke krav Norges rolle som aktør og troverdig samarbeidspartner på den internasjonale justisarena stiller til straffelovgivningens utforming. På kriminalitetsområder som menneskehandel, rasisme, tortur, terrorisme, korrupsjon og hvitvasking har internasjonale krav og standarder allerede øvet betydelig innflytelse på utformingen av norsk strafferett. Trenden vil neppe avta. Når vi nå står på terskelen til det andre hundreår som moderne og uavhengig nasjon, må vi ta innover oss at den tid er forbi da strafferetten var et rent nasjonalt anliggende!

Og så: Det blir hevdet at det ikke er visjoner over dette forslaget. Ja vel, i en tid da noen mener at vi skal følge amerikanske sheriffmetoder og bruke gangetabell, ja til og med eksponentialligning – selv om ikke det er foreslått i Norge – og noen at vi må være så myke, fordi det å oppsøke det liberale dilemmaet er så vondt og vanskelig at vi prøver å unngå det, er det vel sannelig en visjon å legge fram en straffelov som beholder de strenge reaksjonene for de mest alvorlige situasjonene, og som beholder hu-

maniteten i strafferett og -gjennomføring i de fleste situasjonene, bruker «restorative justice» og satser på samfunnsstraff og konfliktråd. Det er vel en visjon! Det er da et valg av en politisk linje! Og for dem som følger med i den norske samfunnsdebatten, finnes det andre linjer man prinsipielt kan velge.

Så er det veldig fint at det også føres budsjettdebatt rundt en straffelovsdebatt. Det er jo veldig inspirerende! Men den må jo ikke føres som om denne regjeringen ikke har handlingsplaner rettet mot barn og ungdom som nett-opp skal videreføres, at vi ikke har handlingsplaner mot vold i nære relasjoner, at vi ikke har handlingsplaner mot trafficking, at vi ikke har handlingsplaner i forbindelse med rus, og at vi ikke aktivt gjør det vi skal gjøre når det gjelder å bedre situasjonen for rusede folk, bl.a. gjennom å lage et dommerledet narkotikaprogram. Det å tegne et slikt bilde blir en grov fortegnelse.

La meg slutte med Gudmund Hernes' uttalelse. Han sa det slik: Når man står nærmest hverandre i politikken, blir man skarpest mot hverandre i polemikken!

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Knut Storberget (A) [19:18:27]: Når jeg hører hvordan justisministeren avslutter sitt innlegg, skjønner jeg at vi har truffet blink. Mitt spørsmål og min utfordring gikk jo nettopp på hva vi gjør med barn og unge, og hva vi gjør i forhold til dem med rusproblemer i norske fengsler. Det er klart at Stortinget her begynner å bli utålmodig. Dette dommerlede narkotikaprogrammet har vi jo snakket om i svært lang tid. Min klare utfordring og mitt spørsmål til ministeren ved denne anledning er: Kan han nå redegjøre for Stortinget om hvor langt man har kommet i arbeidet, og når det kommer til Stortinget? Vi mener at det er en viktig del av en ny straffelovgivning, og ikke først og fremst et budsjettspørsmål.

Når det gjelder spørsmålet om hvordan vi skal håndtere barn og unge, er det blitt reist både i forhold til pågripelse av barn og unge og i forhold til når barn og unge skal få en reaksjon, og hva slags arbeid som skal settes inn, både i ettertid og i forkant. Mener justisministeren at vi der har et tilstrekkelig lovverk, slik at Barnevernet er i stand til bl.a. å kunne bruke tvang mot barn som begår kriminalitet, eller trengs det også der et nytt arbeid?

Statsråd Odd Einar Dørum [19:19:39]: For å holde seg til det billedlige språk: Det skulle blott mangle at man ikke treffer blink når man bruker hagle mot en såpass i enhver henseende tydelig person som meg, og i tillegg mot en person som har et så høyt aktivitetsnivå på så mange områder. Det er fint, det! Men det betyr jo ikke at om man treffer blinken, treffer man nødvendigvis målet! Representanten Storberget prøver å framstille det som det nærmest er kjekt og greit og enkelt å løse svære problemer i forbindelse med å forebygge barne- og ungdomskriminalitet. Det er en svær jobb, det. Det er en seig jobb, som kan starte svært tidlig. Alle må jo vite at vi har startet det arbeidet, bl.a. ved å lage et godt etats samarbeid. Det å drive politikk på den måten skaper jo ikke de store overskrifte-

ne, men du verden hvor nødvendig det er å jobbe slik! På samme måte skal vi ha skikkelige høringer om hvordan vi får domstoler og andre til å samarbeide for å lage bedre samarbeidsformer som gjør livssituasjonen bedre. Det er jo et kvantesprang – det tror jeg representanten er enig med meg i – når det norske politiet ved politimester Gjengedal sier: Det er ikke vår viktigste oppgave å grave i lommene og jage slitne narkomane. Vi skal gå etter dem som står bak det hele. Men gratulerer med god blink! Hagle må treffe noen.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [19:21:00]: Jeg ønsker å høre synspunkter fra statsråden når det gjelder uavhengighet og forholdet mellom domstol og lovgiver.

For kort tid siden deltok undertegnede og statsråden i en debatt der temaet bl.a. var hvordan man får domstoler til å følge opp lovgivers vedtak. Der uttrykte bl.a. Riksadvokaten en klar bekymring i forhold til saker som vi ønsket å få ført for Høyesterett for å få endret dagens praksis. Han sa bl.a. at han slet med å komme gjennom i forhold til Høyesteretts kjæremålsutvalg.

Hvis det er slik at dette er bekymringsfullt fra Riksadvokatens side, blir mitt spørsmål: Deler statsråden Riksadvokatens bekymring? Hva må vi i så fall gjøre for å komme i en bedre dialog og sørge for at domstolene tar med seg de signalene og vedtakene som lovgiver faktisk fatter?

Statsråd Odd Einar Dørum [19:21:57]: Spørsmålet er betimelig. Vi skal gjøre det som er konstitusjonelt riktig. I forbindelse med den generelle del av straffeloven skal vi legge klare og tydelige premisser for viktige strafferettslige prinsipper som gir uttrykk for hva man mener. Da er det lovgiver som gir uttrykk for dette. Det er en måte å tale på som jeg antar at Høyesterett har ment er utrolig mye sterkere enn kommentarer i en budsjettssammenheng. Man er lovgiver ved den generelle del av straffeloven. Så skal det lages en katalog som skal hete: Den spesielle del av straffeloven. Da har man mulighet til å justere seg inn på alle mulige områder. Jeg våger å påstå at Stortinget – det er skiftende flertall her, men Regjeringen har jo fått gjennomslag på de viktigste punktene – gir veldig klare signaler om at vern av livet og vern av den seksuelle integritet skal forsterkes. Det må bety i klar tekst f.eks. at man mener at straffeutmålingen for forsettlig drap er for lav. Så skal ikke jeg gå inn i andre sider ved det, men jeg føler at lovgiver har gjort det man forventer at man skal gjøre, ved denne komiteinnstillingen.

Inga Marte Thorkildsen (SV) [19:23:09]: Skulle man fulgt Dørum's og Hernes' logikk, skulle Arbeiderpartiet og SV vært bitre fiender. Tvert imot, så milde som vi er mot hverandre, betyr det ikke annet enn at vi er helt enige om det aller meste i denne saken.

I likhet med Storberget skal jeg ta opp dette spørsmålet om barn og unge, for vi er veldig bekymret for akkurat det spørsmålet. Nå kommer snart FNs torturkomite på nytt til Norge og skal vurdere forholdene. Barneombudet har sagt at han kommer til å ta opp akkurat denne saken med tor-

turkomiteen. I fjor satt det 48 mindreårige i vanlig varetekstfengsel i Norge, med de skadene det påfører disse barna.

Så erkjenner vi selvfølgelig at det i mange sammenhenger vil være nødvendig å beskytte samfunnet også mot barn. Men da må vi bygge opp alternativer til fengslene. Og da lurer jeg på hva det nå er departementet sitter og kulelurer på som de kan bringe som tilsvarende hvis vi får kritikk fra FNs torturkomite på akkurat dette området – som jeg regner med – og som gjør at man har kunnet avvise alle de forslagene som Arbeiderpartiet og SV har hatt.

Statsråd Odd Einar Dørum [19:24:23]: Det går an å svare på det. En av de tre klare prioriteringene i politibudsjettet for inneværende år var at man skulle forebygge blant barn og unge. Og det at politiet deltar i dette sammen med gode krefter, er svært viktig. Noe av det viktige er nettopp at man reagerer så tidlig i livet at det aldri blir en kriminell karriere. Vel, da er vi borti slike sammensatte spørsmål som hva slags ernæring driver du med, hvordan forebygger vi ADHD, vi er borti samarbeid med barnevernet. Og vi kulelurer slett ikke, vi driver et tverrdepartementalt arbeid for å fornye handlingsplanen mot barne- og ungdomskriminalitet, hvor vi følger det prinsipp at justispolitikken må springe etter barne- og familierpolitikk for å sørge for at vi får praktiske tiltak. Det reker jeg ikke å ta i en kort kommentar, men det er selvfølgelig hele det virkeområdet som vi er opptatt av. Og her deler representanten Thorkildsen og jeg verdiene, det er ingen tvil om det. Dette er et av de punktene hvor vi skal være myke mot de myke og kloke på alle mulige måter.

Når det så gjelder forskjellen mellom partiene, skal jeg ikke kommentere det, det kan det være interessant å gjøre senere, bl.a. fordi jeg merket meg at SVs partisekretær mente at kriminalpolitikk ikke var det enkleste for SV å ta debatt på. Det finnes elementer også i denne komiteinnstillingen som gir uttrykk for det, men det er bortenfor barn og unge.

Presidenten: Replikskordskiftet er slutt.

Linda Cathrine Hofstad (H) [19:25:46]: Dette har vært en god debatt, og det er jo spesielt gledelig for meg å se at Regjeringen har fått gjennomslag for sine hovedprinsipper.

Det har de senere årene skjedd en utvikling i de strafferettslige reaksjonene som skal møte de nye utfordringene vi står overfor, og sørge for en bedre rehabilitering av straffedømte.

Samfunnsstraffen ble innført i 2001. I tillegg er det nå mulig å sone i behandlingsinstitusjoner, og det er etablert flere behandlingstilbud til innsatte, som f.eks. sinnemestringsprogram. Erfaringen med samfunnsstraff er god, og Regjeringen har derfor foreslått å utvide samfunnsstraffens virkeområde. For det er viktig at domstolene har tilstrekkelige fullmakter til å kunne utmåle en hensiktsmessig straff i det enkelte tilfellet. I dag går grensen for å kunne utmåle samfunnsstraff ved seks års strafferamme. Regjeringens forslag om å la den konkrete straffeutmålingen

være retningsgivende i stedet gir økt mulighet for individuelt tilpasset reaksjon. Særlig viktig er det at denne lovendringen nå vil åpne for samfunnsstraff ved narkotikaforbrytelser dersom gjerningspersonen er i en rehabiliteringssituasjon.

For Høyre er det viktig å balansere ulike hensyn når man tar stilling til de strafferettslige reaksjonsformene. Hensynet til ofrene for kriminalitet, deres pårørende og samfunnet for øvrig tilsier at man ikke skal dra anvendelsesområdet for samfunnsstraff for langt. Derfor må jeg gjenta at jeg synes det er oppsiktsvekkende at Arbeiderpartiet, og for så vidt også Sosialistisk Venstreparti, vil åpne for samfunnsstraff som reaksjon ved grove voldsbrytelser og sedelighetsforbrytelser. Høyre mener at i slike saker må det settes klare grenser, og jeg er redd for at en slik regel vil svekke tilliten til lovverket og rettsapparatet.

Det er også oppsiktsvekkende at Arbeiderpartiet senere i innstillingen samtidig går inn for minstestrafte i grove voldtektssaker. Men det er jo interessant å se hvordan særlig Arbeiderpartiet fører sin politikk på kriminalitetsområdet. Vi var tidligere i debatten inne på det å være tøff og det å være myk. Storberget sa i stedet at han er noe midt imellom, men det er tydelig at det er ulike meninger i ulike fraksjoner i Arbeiderpartiet. Derfor er man litt tøff noen steder, og så er man litt myk noen steder, og så blir det veldig fram og tilbake, veldig hopp og sprett, lite helhetlig og lite gjennomtenkt i kriminalpolitikken, dessverre.

Den nye straffeloven vil sørge for at straffelovgivningen gir samfunnet og den enkelte en effektiv beskyttelse, særlig mot alvorlig, grov kriminalitet som grove angrep på liv og på rettsstaten og gjentatt organisert kriminalitet.

Ingjerd Schou (H) [19:29:59]: Kampen mot barne- og ungdomskriminalitet er et høyt prioritert felt for Regjeringen. På replikkordskiftet etter statsrådets innlegg kan det virke som om dette har gått noen hus forbi. Det er et prioritert felt særlig fordi samfunnet må beskytte seg mot kriminelle handlinger, men ikke minst for å hindre utvikling av en lang kriminell løpebane – til skade for ungdommen selv, de nærmeste og omgivelsene.

Skal vi kunne effektivt bekjempe denne kriminaliteten, er vi utvilsomt nødt til å bruke andre metoder enn dem vi bruker overfor drevne kriminelle. Barn og unge skal ikke behandles som garvede kriminelle, de har helt andre behov enn en 30-åring. Og det vil være lettere å snu barn og unge vekk fra en kriminell løpebane dersom man møter dem på en god og riktig måte.

Det er viktig at samfunnet har andre reaksjonsformer overfor kriminell ungdom enn det verst tenkelige, nemlig fengselsstraff. Høyre er overbevist om at dersom vi har fengsel som en hovedlinje overfor ungdom som har begått lovbrudd, så har vi ikke løst problemet. Det er en kjensgjerning at en ileggelse av fengselsstraff for unge lovbrøyttere i mange tilfeller kan bety starten på en tyngre kriminell løpebane, ved at en ung innsatt identifiserer seg med andre kriminelle, etablerer nettverk og lærer metoder. Høyre mener derfor det er viktig at vi har andre virkemid-

ler enn fengsel å ty til før ungdommene får et langt rulleblad – virkemidler som kan få dem på rett kjøll igjen.

Barn og unge som befinner seg i en risikosone for å utvikle lovstridig atferd, risikerer, slik som dagens lovverk og praksis er, å bli kasteballer i sitt lokalmiljø mellom politiet, barnevernet, rusomsorgen, helsevesenet og skolesystemet. Det er viktig å sikre en klar ansvars plassering mellom de ulike instanser som møter mindreåriges lovbrudd. Høyre ønsker et forpliktende grunnlag for samarbeid mellom rettshåndhevere, hjelpeapparatet, foreldre og den unge selv. Alle lovbrøyttere skal oppleve en reaksjon på sine lovbrudd som bidrar til ansvarliggjøring av den unge selv, men også et tilbud som gir mulighet for en mer positiv utvikling. Også her handler det om skreddersøm og om individuell rehabilitering. Samfunnsstraffen har fått en sentral plass i det norske rettssystemet, og vil bl.a. være et godt alternativ til fengsel for nettopp denne gruppen.

Norge har inkorporert FNs barnekonvensjon. Den fastslår at fengsling av barn og unge under 18 år bare skal benyttes som en siste utvei og for et kortest mulig tidsrom.

Tallene viser at det blir stadig mindre vanlig å sperre unge mellom 15 og 18 år inne i fengsler. Antallet har også gått ned de siste fire årene, fra 99 i 2000 til 56 ved utgangen av 2004. Dette viser at politiet, påtalemyndigheten og domstolene er mer tilbakeholdne med å sette barn i fengsel, og utviklingen går i riktig retning.

På den annen side er det dessverre slik at barn mellom 15 og 18 år i enkelte tilfeller begår gjentatt alvorlig kriminalitet eller enkeltstående handlinger av så grov karakter at samfunnet har behov for beskyttelse. Vi mener derfor det er riktig å vurdere etablering av flere lukkede ordninger for barn under 18 år som begår kriminalitet. En samlet komite er enig om at det bør være mulig for domstolen å gi ubetingede dommer med betingelse om opphold i institusjon for unge lovbrøyttere. Her må det etableres et godt hjelpeapparat som kan gi ungdommene mulighet til å gjøre opp for seg, hjelpe dem med å snu en kriminell atferd og gi dem håp for den fremtiden som ligger foran dem, og bidra nettopp til en positiv utvikling for dem som har kommet skjevt ut i ung alder.

Presidenten: Dei talarane som heretter får ordet, har ei taletid på inntil 3 minutt.

Knut Storberget (A) [19:34:21]: Det var representanten Hofstad som fikk meg til å gripe ordet nå på tampen, først og fremst fordi denne debatten om å være tøff eller myk og spørsmålet om vi er midt imellom eller hvor vi er, på mange måter blir helt meningsløs all den tid de fleste partier i denne sal har sagt at det er flere typer kriminalitet vi ønsker å reagere veldig strengt på, samtidig som det er en annen type kriminalitet vi er villig til å se langt mykere på. Dette ble veldig godt beskrevet nå fra talarstolen av representanten Schou, som etter min mening holdt et glitrende innlegg om hvordan vi skal møte barn og unge. Derfor er denne diskusjonen om hvorvidt man er myk eller hard, eller om man befinner seg midt imellom, som representanten Hofstad har dvelt ved i løpet av hele debatten, ganske så uinteressant.

Utfordringen i forhold til strafferetten er nettopp at vi må evne å ha flere tanker i hodet på en gang og se at det er mennesker det dreier seg om, og at vi er nødt til å sette i verk forskjellige typer virkemidler. Det har vært Arbeiderpartiets anliggende, som heldigvis flere partier også har tatt til orde for. Vi ønsker ikke å multiplisere oss inn i fengslene. Det ville være en katastrofe for norsk strafferecht. En av grunnene til at Norge har lav kriminalitet i forhold til andre land, er at vi har lang tradisjon for å gjøre det motsatte. Fremskrittspartiets linje ville antakelig medføre betydelig økning i kriminalitetsfrekvensen i Norge, hvis vi skulle begynne å behandle folk på den måten, tatt med også måten de vil forebygge på.

Jeg er også glad for at man sjøl i Høyre nå er både myk og hard og hinannen, og at man fra denne talerstolen gir sin støtte i forhold til innstillinga og aksepterer at sjøl overfor grove narkotikaforbrytelser skal man i visse tilfeller kunne bruke samfunnsstraff. Veldig bra!

Så står vi altså igjen med det som har vært en kime til debatt, spørsmålet om sedelighet. En 15-16-åring vil tradisjonelt sett i Norge få betinget reaksjon – dvs. ingen reaksjon, bare et vilkår om ikke å begå nye forbrytelser – for å ha gjort et eller annet av en eller annen grad mot f.eks. en mindreårig. Og da er vårt spørsmål, som Arbeiderpartiet har tatt under grundig overveielse: Ville det skade om man reagerte litt mer og sa at vi i tillegg kan ha anledning til å gi samfunnsstraff der vi finner det hensiktsmessig, særlig koblet opp mot at man kan gi en type behandling i kombinasjon? Kan det skade å ha et slikt fleksibelt reaksjonsmønster overfor mindreårige? Nei. Verre er det ikke. Vi oppfatter det som å være særdeles gjennomtenkt at man nettopp har den åpningen i domstolene. Og som jeg har sagt før i dag: Arbeiderpartiet har den tilliten til domstolene at man kan bruke både omfanget og innholdet.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 4.

(Votering, sjå side 462)

Å g o t V a l l e gjeninntok her presidentplassen.

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte **presidenten:** Odelstinget skal da votere i sakene nr. 1–4.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten har André Kvakkestad satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet.

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

l o v
om endringer i lov 16. juni 1989 nr. 69 om
forsikringsavtaler mv. (automatisk fornyelse og
flytting av forsikringer mv.)

I

I lov 16. juni 1989 nr. 69 om forsikringsavtaler gjøres følgende endringer:

§ 2-1 første ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Gjelder tegningen flere forsikringer, skal det opplyses om premien for hver av forsikringene.

§ 2-3 oppheves.

Nåværende § 2-4 blir ny § 2-3.

§ 3-2 til § 3-6 skal lyde:

§ 3-2 (automatisk fornyelse)

Gjelder forsikringen for et bestemt tidsrom på ett år eller mer, fornyes forsikringen automatisk for ett år ved utløpet av forsikringstiden, hvis ikke forsikringstakeren eller selskapet varsler om at forsikringen ikke skal fornyes etter reglene i §§ 3-4 og 3-5.

Er det uttrykkelig avtalt at forsikringen skal opphøre ved utløpet av forsikringstiden, gjelder ikke første ledd om automatisk fornyelse.

§ 3-3 (informasjon ved fornyelse av forsikring mv.)

Ved fornyelse av forsikringen skal selskapet sende informasjon som nevnt i § 2-1 til forsikringstakeren senest en måned før forsikringstidens utløp. Selskapet skal også minne om eventuelle særlige bruksbegrensninger eller sikkerhetsforskrifter som det har innført etter at forsikringen ble tegnet eller senest fornyet. Selskapet skal på en tydelig måte opplyse forsikringstakeren skriftlig om når fristen løper ut for å gi varsel som nevnt i § 3-4.

Vil selskapet endre forsikringsavtalen i forbindelse med fornyelse, skal det sammen med premievarslet for den nye forsikringsperioden gi forsikringstakeren de nye vilkårene med en redegjørelse for de endringer som er gjort. En endring som det ikke er redegjort for på denne måten, kan selskapet ikke påberope.

§ 3-4 (varsel fra forsikringstakeren om at forsikringen ikke skal fornyes)

Vil ikke forsikringstakeren at forsikringen skal fornyes automatisk, må han eller hun varsle selskapet innen forsikringstidens utløp.

§ 3-5 (varsel fra selskapet om at forsikringen ikke skal fornyes)

Vil ikke selskapet at forsikringen skal fornyes automatisk, må det varsle forsikringstakeren om dette senest to måneder før forsikringstidens utløp. Varslet skal være skriftlig og grunnitt. I motsatt fall fornyes forsikringsforholdet for ett år.

Selskapet kan bare unnlate å fornye en forsikring etter første ledd når det foreligger særlige grunner som gjør det rimelig å avbryte forsikringsforholdet. Selskapet skal i varslet orientere om adgangen til å kreve nemndbehandling etter § 20-1, eventuelt om andre muligheter for å få prøvd om selskapet har rett til å unnlate fornyelse.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

§ 3-6 (forsikringstakerens rett til å avbryte forsikringsforholdet)

Forsikringstakeren kan i forsikringstiden si opp en løpende forsikring dersom forsikringsbehovet faller bort eller det foreligger andre særlige grunner, eller for flytting av forsikringen til et annet selskap.

Forsikringstakeren skal varsle selskapet med en frist på minst en måned. Ved flytting skal det i varslet opplyses om hvilket selskap forsikringen flyttes til og om tidspunktet for flyttingen.

Ved kollektiv forsikring kan bestemmelsen i første ledd fravikes i forsikringsavtalen.

Nåværende § 3-3 og § 3-4 blir nye § 3-7 og § 3-8.

Nåværende § 3-5 blir ny § 3-9. Nytt annet og tredje ledd skal lyde:

Premien som skal godskrives forsikringstakeren, skal utgjøre en forholdsmessig andel av premien som den gjenstående forsikringstiden utgjør i antall hele måneder i forhold til den samlede forsikringstiden. Er risikoen vesentlig ujevnt fordelt i forsikringstiden, kan det fastsettes i vilkårene at det ved beregningen av premien som skal godskrives forsikringstakeren, skal tas hensyn til slike svingninger i risikoen. Kongen kan i forskrift gi regler om når det kan fastsettes vilkår som nevnt i annet punktum, og om innholdet av slike vilkår.

Selskapet kan ikke kreve gebyr for kostnader ved at forsikringen opphører i forsikringstiden.

§ 4-3 annet punktum skal lyde:

§ 3-7 annet ledd får tilsvarende anvendelse.

§ 8-1 tredje ledd annet punktum skal lyde:

§ 3-7 annet ledd første, annet og fjerde punktum gjelder tilsvarende.

§ 11-1 annet ledd nytt fjerde punktum skal lyde:

Gjelder tegningen flere forsikringer, skal det opplyses om premien for hver av forsikringene.

§ 12-3 annet til fjerde ledd skal lyde:

Forsikringstakeren kan i forsikringstiden si opp en løpende ulykkes- eller sykeforsikring dersom forsikringsbehovet faller bort eller det foreligger andre særlige grunner, eller for flytting av forsikringen til et annet selskap.

Selskapet skal varsles om oppsigelse av en ulykkes- eller sykeforsikring med en frist på minst en måned. Ved flytting skal det i varslet opplyses om hvilket selskap forsikringen flyttes til og om tidspunktet for flyttingen.

Ved kollektiv forsikring kan bestemmelsene i første og annet ledd fravikes i forsikringsavtalen.

§ 12-5 annet ledd blir nytt tredje punktum i første ledd. Nytt annet og tredje ledd skal lyde:

Premien som skal godskrives forsikringstakeren, skal utgjøre en forholdsmessig andel av premien som den gjenstående forsikringstiden utgjør i antall hele måneder i forhold til den samlede forsikringstiden. Er risikoen vesentlig ujevnt fordelt i forsikringstiden, kan det fastsettes i vilkårene at det ved beregningen av premien som skal godskrives forsikringstakeren, skal tas hensyn til slike svingninger i risikoen. Kongen kan i forskrift gi regler om når det kan fastsettes vilkår som nevnt i annet punktum, og om innholdet av slike vilkår.

Selskapet kan ikke kreve gebyr for kostnader ved at forsikringen opphører i forsikringstiden.

I § 12-7 skal paragrafoverskriften og første og annet ledd lyde:

§ 12-7 (automatisk fornyelse av ulykkes- og sykeforsikring og endring av vilkårene)

Gjelder en ulykkes- eller sykeforsikring for et bestemt tidsrom på ett år eller mer, fornyes forsikringen automatisk for ett år ved utløpet av forsikringstiden, hvis ikke forsikringstakeren eller selskapet varsler om at forsikringen ikke skal fornyes etter reglene i §§ 12-8 og 12-9. Ved fornyelse skal selskapet i nødvendig utstrekning sende informasjon som nevnt i § 11-1 til forsikringstakeren senest en måned før forsikringstidens utløp. Selskapet skal på en tydelig måte opplyse forsikringstakeren skriftlig om når fristen løper ut for å gi varsel som nevnt i § 12-8.

Er det uttrykkelig avtalt at forsikringen skal opphøre ved utløpet av forsikringstiden, gjelder ikke første ledd om automatisk fornyelse.

§ 12-8 skal lyde:

§ 12-8 (varsel fra forsikringstakeren om at forsikringen ikke skal fornyes)

Vil ikke forsikringstakeren at forsikringen skal fornyes automatisk, må han eller hun varsle selskapet innen forsikringstidens utløp.

§ 12-9 skal lyde:

§ 12-9 (varsel fra selskapet om at forsikringen ikke skal fornyes)

Vil ikke selskapet at forsikringen skal fornyes automatisk, må det varsle forsikringstakeren om dette senest to måneder før forsikringstidens utløp. Varslet skal være skriftlig og grunnlagt. I motsatt fall fornyes forsikringsforholdet for ett år.

Selskapet kan bare unnlate å fornye en forsikring etter første ledd når det foreligger særlige grunner som gjør det rimelig å avbryte forsikringsforholdet. Selskapet skal i varslet orientere om adgangen til å kreve nemndbehandling etter § 20-1, eventuelt om andre muligheter for å få prøvd om selskapet har rett til å unnlate fornyelse.

Nåværende § 12-8 og § 12-9 blir nye § 12-10 og § 12-11.

§ 14-3 annet punktum skal lyde:

Dersom forsikringens gjenkjøpsverdi er utbetalt, må også gjenkjøpsverdien betales tilbake til selskapet innen samme frist, jf likevel § 12-10 første ledd.

II

I lov 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper (aksjeloven) gjøres følgende endringer:

§ 3-6 tredje ledd skal lyde:

(3) Når bestemmelser i denne loven setter beløpmessige begrensninger for adgangen til utdeling fra selskapet, er det en eiendels balanseførte verdi som er bestemmende ved vurderingen av om verdien ligger innenfor begrensningene.

Nåværende tredje ledd blir nytt fjerde ledd.

III

I lov 13. juni 1997 nr. 45 om allmennaksjeselskaper (allmennaksjeloven) gjøres følgende endringer:

§ 3-6 tredje ledd skal lyde:

(3) Når bestemmelser i denne loven setter beløpmessige begrensninger for adgangen til utdeling fra selskapet, er det en eiendels balanseførte verdi som er bestemmende ved vurderingen av om verdien ligger innenfor begrensningene.

Nåværende tredje ledd blir nytt fjerde ledd.

IV

I lov 15. juni 2001 nr. 59 om stiftelser gjøres følgende endringer i § 62:

Nr. 1 oppheves.

Nr. 3 oppheves.

I nr. 4 skal endringen av lov 21. juni 1985 nr. 78 om registrering av foretak § 4-4 bokstav a lyde:

a) Bekreftet gjenpart av stiftelsesdokument og bekreftet utskrift av protokollen fra generalforsamlinger som viser meldte opplysninger i aksjeselskap, allmennaksjeselskap, annet selskap med begrenset ansvar, forening og annen innretning; selskapsavtalen for ansvarlig selskap, kommandittselskap og europeisk økonomisk foretaksgruppe, selskapsavtalen for interkommunalt selskap, for stiftelser stiftelsesdokumentet eller den disposisjonen som ellers danner grunnlaget for stiftelsen, og bekreftet gjenpart av vedtak om opprettelse av regionalt helseforetak og helseforetak.

I nr. 4 skal endringen av lov 21. juni 1985 nr. 78 om registrering av foretak § 4-4 bokstav e annet punktum lyde:

I tilfelle også dokumenter som nevnt i aksjeloven § 2-4 annet ledd, § 2-5 annet ledd, § 2-6, § 2-8, § 10-2, § 13-10, § 14-4 tredje ledd, jf. § 13-10, og § 15-1 annet ledd annet punktum og allmennaksjeloven § 2-4 annet ledd, § 2-5 annet ledd, § 2-6, § 2-8, § 10-2, § 13-10 og § 14-4 tredje ledd,

jf. § 13-10, samt erklæring som nevnt i selskapsloven § 3-3 tredje ledd tredje punktum og stiftelsesloven § 12 første ledd bokstav d og annet ledd og § 23 annet punktum.

I nr. 5 oppheves endringen av § 2-22 tredje ledd i lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner.

I nr. 9 om endringer i lov 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap mv. (regnskapsloven) skal innledningen til endringen av § 9-1 tredje ledd lyde:

§ 10-1 tredje ledd skal lyde:

V

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid. Endringene i avsnitt IV trer likevel i kraft straks.

Endringene i avsnitt II og III gjelder når beslutningen om utdeling treffes etter at loven har trådt i kraft.

Presidenten: Til §§ 3–6 og 12–3 foreligger et avvikende forslag fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«I lov 16. juni 1989 nr. 69 om forsikringsavtaler gjøres følgende endringer:

§ 3-6 første ledd skal lyde:

Forsikringstakeren kan i forsikringstiden si opp en løpende forsikring dersom forsikringsbehovet faller bort eller det foreligger andre særlige grunner, eller i forbrukerforhold for flytting av forsikringen til et annet selskap.

§ 12-3 annet ledd skal lyde:

Forsikringstakeren kan i forsikringstiden si opp en løpende ulykkes- eller sykeforsikring dersom forsikringsbehovet faller bort eller det foreligger andre særlige grunner, eller i forbrukerforhold for flytting av forsikringen til et annet selskap.»

V o t e r i n g :

1. Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling til § 3-6 første ledd og forslaget fra Fremskrittspartiet bifaltes innstillingen med 56 mot 12 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 19.46.55)
2. Komiteens innstilling til øvrige ledd i § 3-6 og videre til og med § 11-1 bifaltes enstemmig.
3. Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling til § 12-3 annet ledd og forslaget fra Fremskrittspartiet bifaltes innstillingen med 55 mot 12 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 19.47.31)
4. Komiteens innstilling til øvrige ledd i § 12-3, § 12-5 til og med § 14-3 samt romertallene II, III, IV og V bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

I o v
om endringer i lov 11. juni 1976 nr. 79 om kontroll
med produkter og forbrukertjenester
(produktkontrollloven)

I

I lov 11. juni 1976 nr. 79 om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven) gjøres følgende endringer:

§§ 1 til 3 skal lyde:

§ 1 Lovens formål

Denne lov har til formål å:

- a) forebygge at produkter og forbrukertjenester medfører helseskade, herunder sørge for at forbrukerprodukter og forbrukertjenester er sikre,
- b) forebygge at produkter medfører miljøforstyrrelse, bl.a. i form av forstyrrelse av økosystemer, forurensning, avfall, støy og lignende,
- c) forebygge miljøforstyrrelse ved å fremme effektiv bruk av energi i produkter.

§ 2 Lovens saklige virkeområde

Denne lov kommer til anvendelse på *produksjon*, herunder utprøving, innførsel, omsetning, bruk og annen behandling av produkt og forbrukertjenester.

Kongen kan ved forskrift eller enkeltvedtak bestemme at produkt eller forbrukertjeneste helt eller delvis skal være unntatt fra lovens virkeområde.

§ 2 a Definisjoner

Med produkt menes råvare, hjelpestoff, halvfabrikat og ferdig vare av ethvert slag.

Med forbruker menes en fysisk person som ikke hovedsakelig handler som ledd i næringsvirksomhet.

Med forbrukerprodukt menes ethvert produkt som er beregnet på forbrukere eller som med rimelighet kan forventes brukt av forbrukere.

Med sikkert forbrukerprodukt menes et forbrukerprodukt som med utgangspunkt i normale bruksvilkår eller bruksvilkår som med rimelighet kan forventes, ikke medfører en uakseptabel risiko for helseskade, som ikke er i samsvar med et høyt vernenivå for menneskers helse og sikkerhet.

Med forbrukertjenester menes tjenester som tilbys fysiske personer hovedsakelig utenfor næringsvirksomhet.

Med sikker forbrukertjeneste menes en tjeneste som med utgangspunkt i normale vilkår for gjennomføring eller vilkår for gjennomføring som med rimelighet kan forventes, ikke medfører en uakseptabel risiko for helseskade, som ikke er i samsvar med et høyt vernenivå for menneskers helse og sikkerhet.

Med harmonisert standard menes europeisk standard som er utarbeidet i overensstemmelse med mandat fra EU-kommisjonen og EFTA, og som er offentliggjort i EF-tidende og i EØS-tillegget til disse.

§ 3 Aktsomhetsplikt m.v.

Den som *produserer*, innfører, omsetter, bruker eller på annen måte behandler produkt som kan medføre virkning som nevnt i § 1, skal vise aktsomhet og treffe rimelige tiltak for å forebygge og begrense slik virkning.

Den som eier eller leder virksomhet som tilbyr forbrukertjenester, eller utfører arbeid i slik virksomhet, skal vise aktsomhet og treffe rimelige tiltak for å forebygge at forbrukertjenesten medfører helseskade. *Mottaker av forbrukertjeneste skal vise aktsomhet ved benyttelse av tjenesten.*

Den som *produserer* eller innfører produkt plikter å skaffe seg slik kunnskap som er nødvendig for å vurdere om det kan medføre virkning som nevnt i § 1.

Den som eier eller leder virksomhet som tilbyr forbrukertjenester, plikter å skaffe seg slik kunnskap som er nødvendig for å kunne vurdere faren for helseskade.

Personer som nevnt i tredje og fjerde ledd plikter å gi bruker av forbrukerprodukt og mottaker av en forbrukertjeneste tilstrekkelig og relevant informasjon slik at disse settes i stand til å vurdere sikkerheten ved disse og eventuelt sikre seg mot fare, med mindre dette klart fremgår uten slik informasjon. Informasjonen skal være tydelig, lett tilgjengelig og tilpasset brukerens og mottakerens behov. Slike opplysninger medfører ikke fritak fra lovens øvrige krav.

Denne paragraf gjelder ikke for et produkts energieffektivitet.

Ny § 3 b skal lyde:

§ 3 b Kriterier for vurdering av sikkerheten ved forbrukerprodukter og forbrukertjenester

Dersom annet ikke følger av fjerde ledd, skal forbrukerprodukter anses å være sikre, jf. § 2 a fjerde ledd, når de er i overensstemmelse med nasjonal standard som oppfyller kravene i harmonisert standard.

Dersom harmonisert standard som nevnt i første ledd ikke foreligger, eller der denne ikke er dekkende for det aktuelle produkt, skal produktets sikkerhet vurderes ved særlig å ta hensyn til:

- a) Nasjonale standarder som ikke er nevnt i første ledd.
- b) Kommisjonsrekommandasjoner som angir retningslinjer for produktsikkerhetsvurderingen.
- c) Regler for god praksis for produktsikkerhet som gjelder på det aktuelle området.
- d) Det gjeldende tekniske utviklingsnivå.
- e) Det sikkerhetsnivå som med rimelighet kan forventes av brukeren.

Første og annet ledd gjelder tilsvarende ved vurdering av om forbrukertjenester anses å være sikre, jf. § 2 a sjette ledd.

Bestemmelsene i denne paragraf er ikke til hinder for at det fattes vedtak etter §§ 4, 6 og 6 a i tilfeller der det

viser seg at forbrukerproduktet eller forbrukertjenesten, til tross for overensstemmelse med kriteriene oppstilt i første og annet ledd, ikke er sikker.

§ 4 første ledd skal lyde:

Når det finnes påkrevet for å forebygge at produkt medfører virkning som nevnt i § 1, kan Kongen treffe vedtak om:

- a) produksjon, innførsel, omsetning, merking, bruk og annen behandling av produkt,
- b) retur- og panteordninger, gjenvinning og avfallsbehandling m.v. av produkt,
- c) hvordan produkt skal være innrettet eller sammensatt, og maksimalgrenser for støy og utslipp av forurensende stoffer fra produkt,
- d) at produkt ikke kan *produseres*, innføres eller omsettes uten godkjenning,
- e) forbud mot *produksjon*, innførsel, omsetning og bruk av produkt.

§ 4 a første ledd bokstav b) skal lyde:

- b) *produksjon* og omsetning av produkt;

§ 5 annet og tredje ledd skal lyde:

Kongen kan kreve at den som *produserer* eller innfører produkt fremlegger representativ prøve av produktet eller iverksetter undersøkelser som finnes nødvendig for å vurdere et produkts egenskaper og virkninger. Kostnadene ved undersøkelser som nevnt i første punktum bæres av vedkommende *produsent* eller importør, med mindre Kongen bestemmer at kostnadene helt eller delvis skal dekkes av det offentlige.

Kongen kan selv iverksette slike undersøkelser, og kan når det finnes rimelig pålegge *produsent* eller importør å bære kostnadene ved undersøkelsen. Kostnadene er tvangsgrunnlag for utlegg.

Ny § 5 a skal lyde:

§ 5 a Oppbevaring av dokumenter for sporing av forbrukerprodukter

Enhver som distribuerer forbrukerprodukter skal ha tilgjengelig opplysninger som er nødvendig for å kunne spesifisere og spore produktenes opprinnelse. Opplysningene skal holdes tilgjengelig for kontroll i 5 år fra utgangen av det året de mottas.

§ 6 første ledd første punktum skal lyde:

Kongen kan når særlige grunner foreligger nedlegge midlertidig forbud mot *produksjon*, innførsel, omsetning, bruk eller annen behandling av produkt, eller mot å tilby forbrukertjeneste, inntil tilstrekkelige opplysninger er fremlagt i overensstemmelse med § 5.

§ 6 a annet ledd skal lyde:

Vedtaket kan gå ut på at det gis pålegg til den som *produserer*, innfører, bearbeider, omsetter, bruker eller på annen måte behandler produkt om å treffe tiltak, alene eller

i samarbeid, for å redusere risikoen ved produktet, herunder:

- a) Offentliggjøre advarselsinformasjon e.l. til distributør eller brukere av produktet.
- b) Tilbakekalle produktet fra brukere eller distributører.
- c) Uskadeliggjøre produktet.

§ 6 a fjerde ledd første punktum skal lyde:

Det kan videre treffes vedtak om forbud mot eksport av produkter og *forbrukertjenester* som utgjør en uakseptabel risiko som nevnt i første ledd.

§ 6 b skal lyde:

§ 6 b Meldeplikt

Produsent, importør eller distributør som *vet eller burde vite* at produkt vedkommende *har gjort tilgjengelig for bruker* utgjør en uakseptabel risiko for *virkning som nevnt i § 1*, skal straks informere *tilsynsmyndighetene* om dette.

Ved melding av forbrukerprodukter som ikke er sikre, skal informasjonen til tilsynsmyndighetene også inneholde opplysninger om de tiltak som er iverksatt for å forhindre at produktet medfører en uakseptabel risiko for forbruker.

Kongen kan gi nærmere regler om krav til meldeplikten og om når det kan gjøres unntak fra denne.

Meldeplikten etter første og annet ledd gjelder tilsvarende for den som eier eller leder virksomhet som tilbyr forbrukertjenester og som vet eller burde vite at denne utgjør en uakseptabel risiko for helseskade.

Tittel på § 10 skal lyde:

§ 10 Rett til informasjon om produkter fra *produsent*, importør, bearbeider, omsetter eller bruker av produkt

§ 10 første ledd bokstav e) skal lyde:

- e) hvem som er *produsent* eller importør av produktet.

§ 10 annet ledd skal lyde:

Informasjon etter første ledd kan kreves fra *produsent*, importør, bearbeider, omsetter eller bruker av produktet.

§ 10 sjuende ledd skal lyde:

Produsent, importør, bearbeider og omsetter av produkter skal gi informasjon som omfattes av denne paragrafen, til etterfølgende salgsledd.

II

Loven trer i kraft fra det tidspunkt Kongen fastsetter.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 3

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

I o v

om endringer i straffelova (eige straffebod om kjønnslege skildringer som gjer bruk av barn)

I

I straffelova 22. mai 1902 nr. 10 vert det gjort følgjande endringar:

§ 204 skal lyde:

Den som

- a. utgir, selger eller på annen måte søker å utbre pornografi,
- b. innfører pornografi med sikte på utbredelse,
- c. overlater pornografi til personer under 18 år, eller
- d. holder offentlig foredrag eller standbringer offentlig forestilling eller utstilling med pornografisk innhold, straffes med bøter eller med fengsel inntil 3 år.

Med pornografi menes i denne paragrafen kjønnslege skildringer som virker støtende eller på annen måte er egnet til å virke menneskelig nedverdiggende eller forrående, herunder kjønnslege skildringer hvor det gjøres bruk av *lik*, dyr, vold og *tvang*. Som pornografi regnes ikke kjønnslege skildringer som må anses forsvarlige ut fra et kunstnerisk, vitenskapelig, informativt eller lignende formål.

Den som uaktsomt foretar handling som nevnt i første ledd, straffes med bøter eller med fengsel inntil 6 måneder. På samme måte straffes den innehaver eller overordnede som forsettlig eller uaktsomt unnlater å hindre at det i en virksomhet blir foretatt handling som nevnt i første ledd.

Paragrafen gjelder ikke for film eller videogram som *Medietilsynet* ved forhåndskontroll har godkjent til ervervsmessig fremvisning eller omsetning.

Ny § 204a skal lyde:

Den som

- a. produserer, *anskaffer*, innfører, besitter, overlater til en annen eller mot vederlag eller planmessig gjer seg kjent med fremstilling av seksuelle overgrep mot barn eller fremstilling som seksualiserer barn,
- b. befatter seg med fremstillinger av seksuelle overgrep mot barn eller fremstillinger som seksualiserer barn, på annen måte som nevnt i § 204 første ledd, eller
- c. forleder noen under 18 år til å la seg avbilde som ledd i kommersiell fremstilling av rørlige og urørlige bilder med seksuelt innhold, eller produserer slike fremstillinger hvor noen under 18 år er avbildet,

straffes med bøter eller med fengsel inntil 3 år.

Med barn menes i denne paragrafen personer som er eller fremstår som under 18 år.

Den som uaktsomt foretar handling som nevnt i første ledd, straffes med bøter eller med fengsel inntil 6 måneder. På samme måte straffes den innehaver eller overordnede som forsettlig eller uaktsomt unnlater å hindre at det i en virksomhet blir foretatt handling som nevnt i første ledd.

Straffen kan falle bort for den som tar og besitter et bilde av en person mellom 16 og 18 år, dersom denne har gitt sitt samtykke og de to er omtrent jevnbyrdige i alder og utvikling.

§ 204 annet ledd annet punktum og fjerde ledd gjelder tilsvarende.

II

Lova trer i kraft straks.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Under debatten er det framsatt 20 forslag. Det er

- forslagene nr. 1–7, fra Knut Storberget på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 8, fra Jan Arild Ellingsen på vegne av Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 9–20, fra Jan Arild Ellingsen på vegne av Fremskrittspartiet

Forslag nr. 7, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utarbeide forslag til tvungen overføring til Konflikttråd i saker der barn under 18 år har begått en kriminell handling. Det gjøres unntak for sedelighetssaker.»

Forslag nr. 8, fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme lovendringsforslag som sikrer at den som et oppholdsforbud er satt til å beskytte blir hørt når det er snakk om å oppheve eller forlenge et oppholdsforbud.»

Forslag nr. 15, fra Fremskrittspartiet, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om at strafferammen høynes til fengsel i 30 år der hvor den etter dagens lov er angitt til inntil 21 år.»

Forslag nr. 16, fra Fremskrittspartiet, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede forskjellige forslag til ordninger med egne ungdomsdomstoler eller ordninger hvor retten settes som en ungdomsdomstol, samt hvilke virkemidler og reaksjonsformer en slik domstol bør kunne ha.»

Forslag nr. 17, fra Fremskrittspartiet, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag til endringer i straffegjennomføringsloven hvor det for overtreddelser av bestemmelser med en strafferamme fra 3 år og oppover ikke skal kunne gis åpen soning og/eller prøveløslatelse for fire femdelar av straffen er sonet, og hvor det ikke skal kunne gis åpen soning og/eller prøveløslatelse i gjentakelsestilfeller.»

Forslag nr. 18, fra Fremskrittspartiet, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme lovendringsforslag i overensstemmelse med forslaget fra flertallet i Straffelovkommisjonen med hensyn til hvem som skal kunne idømmes særreaksjonene overføring til tvungent psykisk helsevern og tvungen omsorg.»

Forslag nr. 19, fra Fremskrittspartiet, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge til rette for en statlig delfinansiering utover kommunens ansvar for grunnleggende kommunale tilbud, i tilfeller hvor en person er dømt til psykiatrisk behandling grunnet psykose.»

Forslag nr. 20, fra Fremskrittspartiet, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede og fremme forslag til en ordning med «plea bargain».

Disse forslagene blir i samsvar med forretningsordnens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slike vedtak:

A .
L o v
om straff (straffeloven)

Første del. Alminnelige bestemmelser

Kapittel 1. Straffelovgivningens virkeområde

§ 1. Virkeområdet for de alminnelige bestemmelsene

Bestemmelsene i første del gjelder for alle straffbare handlinger når ikke annet er bestemt i eller i medhold av lov eller følger av tolking.

§ 2. Folkerettslige begrensninger

Straffelovgivningen gjelder med de begrensninger som følger av overenskomster med fremmede stater eller av folkeretten for øvrig.

§ 3. Straffelovgivningens virkeområde i tid

Straffelovgivningen på handlingstidspunktet anvendes. Likevel anvendes lovgivningen på tidspunktet for avgjørelsen når dette fører til et gunstigere resultat for den siktede og lovendringen skyldes et endret syn på hvilke

handling som bør straffes, eller på bruken av straffettslige reaksjoner.

Når et sammenhengende straffbart forhold fortsetter etter at en lovendring i skjerpene retning har trådt i kraft, anvendes handlingstidspunktets lov på de deler av forholdet som faller på hver sin side av tidspunktet for ikrafttredelsen.

Er noen siktet, jf. straffeprosessloven § 82, tas det ikke hensyn til at påtalen ville ha vært foreldet etter en nyere lov, eller at den ikke lenger er ubetinget.

Er fullbyrdingen av en reaksjon begynt, tas det ikke hensyn til at adgangen til å fullbyrde ville ha vært foreldet etter en nyere lov.

Ved domfellelse etter gjenoptakelse anvendes samme lovgivning som ved den opprinnelige avgjørelsen.

§ 4. Straffelovgivningens anvendelse på handlinger i Norge og på norske jurisdiksjonsområder mv.

Straffelovgivningen gjelder for handlinger foretatt i Norge, herunder på Svalbard, Jan Mayen og i de norske bilandene, jf. lov 27. februar 1930 nr. 3.

Straffelovgivningen gjelder også for handlinger foretatt

- a) på innretninger på norsk kontinentalsokkel for undersøkelse etter eller utnyttning eller lagring av undersjøiske naturforekomster og på rørledninger og andre faste transportanlegg tilknyttet slike innretninger også når de ligger utenfor norsk kontinentalsokkel,
- b) i jurisdiksjonsområde etablert i medhold av lov 17. desember 1976 nr. 91 om Norges økonomiske sone, på handlinger som krenker interesser som den norske jurisdiksjon skal ivareta, og
- c) på norsk fartøy, herunder luftfartøy, og boreplattform eller liknende flyttbar innretning. Oppholder fartøyet eller innretningen seg på eller over en annen stats territorium, gjelder straffelovgivningen bare en handling foretatt av en person som følger med fartøyet eller innretningen.

§ 5. Straffelovgivningens anvendelse på handlinger i utlandet

Utenfor virkeområdet etter § 4 gjelder straffelovgivningen for handlinger foretatt

- a) av en norsk statsborger,
- b) av en person med bosted i Norge, eller
- c) på vegne av et foretak registrert i Norge, når handlingene:
 1. er straffbare også etter loven i landet der de er foretatt,
 2. anses som krigsforbrytelse, folkemord eller forbrytelse mot menneskeheten,
 3. anses som brudd på krigens folkerett,
 4. anses som barneekteskap eller tvangsekteskap,
 5. anses som kjønnslemlestelse,
 6. er rettet mot den norske stat eller norsk statsmyndighet, eller
 7. er foretatt utenfor området for noen stats høyhetsrett og kan straffes med fengsel.

Første ledd gjelder tilsvarende for handlinger foretatt

- a) av en person som etter handlingstidspunktet er blitt norsk statsborger eller har fått bosted i Norge,
- b) av en person som er eller etter handlingen er blitt statsborger i eller bosatt i et annet nordisk land, og som oppholder seg i Norge, eller
- c) på vegne av et utenlandsk foretak som etter handlingstidspunktet har overført sin samlede virksomhet til et foretak registrert i Norge.

Første ledd nr. 1, 2, 5 og 6 gjelder tilsvarende for handlinger foretatt av andre personer enn dem som omfattes av første og annet ledd, når personen oppholder seg i Norge, og handlingen har en lengstestraff på fengsel i mer enn 1 år.

Ved strafforfølgning etter denne paragraf kan straffen ikke overstige høyeste lovbestemte straff for tilsvarende handling i det landet der den er foretatt.

Påtale etter denne paragraf reises bare når allmenne hensyn tilsier det.

§ 6. Særlig folkerettslig grunnlag til å strafforfølge

Utenfor virkeområdet etter §§ 4 og 5 gjelder straffelovgivningen også for handlinger som Norge etter overenskomster med fremmede stater eller etter folkeretten for øvrig har rett eller plikt til å strafforfølge.

§ 5 femte ledd gjelder tilsvarende.

§ 7. Handling som anses foretatt på flere steder

Når straffbarheten av en handling avhenger eller påvirkes av en inntråd eller tilsiktet virkning, anses handlingen foretatt også der virkningen er inntråd eller tilsiktet fremkalt.

§ 8. Adgangen til å strafforfølge forhold som er pådømt i utlandet

Når det i utlandet er avsagt endelig dom som går inn under

- a) lov 25. mars 1977 nr. 22 om overføring av strafforfølgning fra eller til annet europeisk land,
- b) lov 20. juli 1991 nr. 67 om overføring av domfelte, eller
- c) internasjonal avtale innenfor Schengensamarbeidet, kan ikke straffesak reises eller straffedom avsies i Norge for samme straffbare forhold, når
 1. vedkommende ble frifunnet eller funnet skyldig uten at det ble fastsatt noen reaksjon, eller
 2. den idømte reaksjonen er helt fullbyrdet, er under fullbyrding eller er bortfalt etter domslandets regler.

Dersom strafforfølgningen i domslandet ikke har skjedd etter krav fra norske myndigheter, kan forfølgning i Norge skje for saker som nevnt i første ledd bokstav a og b, når

- a) handlingen er foretatt i et område som nevnt i § 4, jf. § 7,
- b) lovbyreren på handlingstidspunktet hadde bosted i Norge eller var norsk statsborger, og allmenne hensyn tilsier forfølgning,
- c) handlingen var rettet mot en person med norsk offentlig verv, eller mot en offentlig institusjon eller annet

som er av offentlig karakter i Norge, eller lovbyreren selv hadde norsk offentlig verv, eller

- d) Norge har folkerettslig rett eller plikt til strafforfølgning.

Dersom strafforfølgningen i domslandet ikke har skjedd etter krav fra norske myndigheter, kan forfølgning i Norge skje for saker som nevnt i første ledd bokstav c, når

- a) handlingen helt eller delvis ble foretatt i Norge. Ble handlingen bare delvis foretatt i Norge, gjelder unntaket likevel ikke dersom handlingen delvis ble foretatt på territoriet til den konvensjonspart som avsa dommen,
- b) handlingen er straffbar i Norge som krigsforbrytelse, folkemord, lovbrudd mot statens selvstendighet og sikkerhet, lovbrudd mot statsforfatningen og det politiske system, eller som kapring, sabotasje mot infrastrukturen, grovt narkotikalovbrudd, ulovlig befatning med plutonium og uran, eller grov brannstiftelse eller annen særlig farlig ødeleggelse, eller
- c) handlingen ble foretatt av en norsk tjenestemann og var et brudd på vedkommendes tjenesteplikter.

Kapittel 2. Legaldefinisjoner mv.

§ 9. De nærmeste

Med de nærmeste menes

- a) ektefelle,
- b) slektninger i direkte linje og søsken, og deres ektefeller,
- c) ektefellens slektninger i direkte linje og søsken, og deres ektefeller,
- d) stesøsken og deres ektefeller,
- e) fosterforeldre og deres foreldre, fosterbarn og foster-søsken, og
- f) forlovede.

Det som er bestemt om ektefeller, gjelder også fraskilte. Besvoglede regnes likevel bare som de nærmeste for forhold som har skjedd før oppløsningen av ekteskapet. Det som er bestemt om besvoglede i annet punktum, gjelder også for forlovede etter at forlovelsen er hevet.

Svogerskap anses fortsatt å bestå når ekteskapet som begrunnet det, er opphørt ved død.

Likestilt med ekteskap er partnerskap registrert etter lov 30. april 1993 nr. 40 og andre tilfeller når to personer bor fast sammen under ekteskapsliknende forhold.

§ 10. Offentlig sted og offentlig handling

Med offentlig sted menes et sted bestemt for alminnelig ferdsel eller et sted der allmennheten ferdes.

En handling er offentlig når den er foretatt i nærvær av et større antall personer, eller når den lett kunne iakttas og er iakttatt fra et offentlig sted. Består handlingen i fremsattelse av et budskap, er den også offentlig når budskapet er fremsatt på en måte som gjør det egnet til å nå et større antall personer.

§ 11. Betydelig skade på legeme og helse

Med betydelig skade på legeme og helse menes tap eller vesentlig svekkelse av en sans, et viktig organ eller en viktig legemsdel, vansirethet, livsfarlig eller langvarig sykdom, eller alvorlig psykisk skade.

Betydelig skade er det også når et foster dør eller skades som følge av en straffbar handling.

§ 12. Gjenstand

Med gjenstand menes også elektrisk energi eller annen energi.

§ 13. Beregning av lovbestemte frister

Domstolloven § 148 annet ledd og § 149 første ledd får anvendelse ved beregning av lovbestemte frister.

Kapittel 3. Grunnvilkår for straffansvar

§ 14. Krav om lovhjemmel

Strafferettslige reaksjoner, jf. §§ 29 og 30, kan bare ilegges med hjemmel i lov.

§ 15. Medvirkning

Et straffebud rammer også den som medvirker til at straffebudet brytes, når ikke annet er bestemt.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

§ 16. Forsøk

Den som har forsett om å fullbyrde et lovbrudd som kan medføre fengsel i 1 år eller mer, og som foretar noe som er ment å lede direkte til utføringen, straffes for forsøk, når ikke annet er bestemt.

Presidenten: Her foreligger et alternativt forslag, nr. 9, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Straffeloven § 16 første ledd skal lyde:

Den som har forsett om å fullbyrde et lovbrudd som kan medføre fengsel i 3 måneder eller mer, og som foretar seg noe som er ment å lede direkte til utføringen, straffes for forsøk, når ikke annet er bestemt.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling til § 16 første ledd og forslaget fra Fremskrittspartiet bifaltes innstillingen med 56 mot 12 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 19.50.13)

Videre var innstillet:

Den som frivillig avstår fra å fullbyrde lovbruddet eller avverger at det blir fullbyrdet, straffes likevel ikke for forsøk.

§ 17. Nødrett

En handling som ellers ville være straffbar, er lovlig når

- den blir foretatt for å redde liv, helse, eiendom eller en annen interesse fra en fare for skade som ikke kan avverges på annen rimelig måte, og
- denne skaderisikoen er langt større enn skaderisikoen ved handlingen.

§ 18. Nødverge

En handling som ellers ville være straffbar, er lovlig når den

- blir foretatt for å avverge et ulovlig angrep,
- ikke går lenger enn nødvendig, og
- ikke går åpenbart ut over hva som er forsvarlig under hensyn til hvor farlig angrepet er, hva slags interesse som angrepet krenker, og angriperens skyld.

Regelen i første ledd gjelder tilsvarende for den som iverksetter en lovlig pågripelse eller søker å hindre at noen unndrar seg varetektsfengsling eller gjennomføring av frihetsstraff.

Utøving av offentlig myndighet kan bare møtes med nødverge når myndighetsutøvingen er ulovlig, og den som gjennomfører den, opptrer forsettlig eller grovt uaktsomt.

§ 19. Selvtekt

En handling som ellers ville være straffbar, er lovlig når den som har retten, handler for å gjenopprette en ulovlig endret tilstand, og det ville være urimelig å måtte vente på myndighetenes bistand. Makt mot en person kan bare brukes når rettskrenkelsen er åpenbar, og må ikke gå lenger enn forsvarlig.

§ 20. Tilregnelighet

For å kunne straffes må lovbrøyteren være tilregnelig på handlingstidspunktet. Lovbrøyteren er ikke tilregnelig dersom han på handlingstidspunktet er

- under 15 år,
- psykotisk,
- psykisk utviklingshemmet i høy grad, eller
- har en sterk bevissthetsforstyrrelse.

Bevissthetsforstyrrelse som er en følge av selvforstyldt rus, fritar ikke for straff.

§ 21. Skyldkravet

Straffelovgivningen rammer bare forsettlige lovbrudd med mindre annet er bestemt.

§ 22. Forsett

Forsett foreligger når noen

- handler med hensikt om å oppfylle gjerningsbeskrivelsen i et straffebud,
- handler med bevissthet om at handlingen sikkert eller mest sannsynlig oppfylder gjerningsbeskrivelsen i et straffebud, eller
- regner det som mulig at handlingen oppfylder gjerningsbeskrivelsen i et straffebud, og bestemmer seg for å foreta handlingen selv om gjerningsbeskrivelsen med sikkerhet eller mest sannsynlig skulle bli oppfylt.

Forsett foreligger selv om lovbyteren ikke er kjent med at handlingen er ulovlig, jf. § 26.

§ 23. Uaktsomhet

Den som handler i strid med kravet til forsvarlig opp-treden på et område, og som ut fra sine personlige forut-setninger kan bebreides, er uaktsom.

Uaktsomheten er grov dersom handlingen er svært klanderverdig og det er grunnlag for sterk bebreidelse.

§ 24. Uforsettlig følge

En uforsettlig følge inngår i vurderingen av om et lov-brudd er grovt dersom lovbyteren har opptrådt uaktsomt i forhold til følgen eller unnlatt etter evne å avverge følgen etter å ha blitt oppmerksom på at den kunne inntre.

§ 25. Faktisk uvitenhet

Enhver skal bedømmes etter sin oppfatning av den fak-tiske situasjonen på handlingstidspunktet.

Er uvitenheten uaktsom, straffes handlingen når uakt-somt lovbrudd er straffbart.

Det ses bort fra uvitenhet som følge av selvforskyldt rus. I slike tilfeller bedømmes lovbyteren som om han hadde vært edru.

§ 26. Rettsuvitenhet

Den som på handlingstidspunktet på grunn av uviten-het om rettsregler er ukjent med at handlingen er ulovlig, straffes når uvitenheten er uaktsom.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det voteres så over forslag nr. 1, fra Ar-beiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, til ny § 26a. Forslaget lyder:

«Ny § 26a i straffeloven skal lyde:

§26a. Innskrenkende tolking

Selv om ingen lovfestet straffrihetsgrunn foreligger, kan særegne omstendigheter medføre at et straffebud ikke skal anvendes på en handling som dekkes av ord-lyden.»

Senterpartiet har signalisert at de støtter forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstre-parti til ny § 26a ble med 40 mot 28 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 19.50.57)

Videre var innstillet:

Kapittel 4. Foretaksstraff

§ 27. Straff for foretak

Når et straffebud er overtrådt av noen som har handlet på vegne av et foretak, kan foretaket straffes. Det gjelder

selv om ingen enkeltperson har utvist skyld eller oppfylt vilkåret om tilregnelighet, jf. § 20.

Med foretak menes selskap, forening eller annen sam-menslutning, enkeltpersonforetak, stiftelse, bo eller of-fentlig virksomhet.

Straffen er bot. Foretaket kan også fradømmes retten til å utøve virksomheten eller forbys å utøve den i visse former, jf. § 56, og ilegges inndragning, jf. ka-pittel 13.

§ 28. Momenter ved avgjørelsen om et foretak skal ileg-ges straff

Ved avgjørelsen om et foretak skal straffes etter § 27, og ved utmålingen av straffen, skal det blant annet tas hensyn til

- a) straffens preventive virkning,
- b) lovbruddets grovhet,
- c) om foretaket ved retningslinjer, instruksjon, opplæ-ring, kontroll eller andre tiltak kunne ha forebygget lovbruddet,
- d) om lovbruddet er begått for å fremme foretakets inter-esser,
- e) om foretaket har hatt eller kunne ha oppnådd noen fordel ved lovbruddet,
- f) foretakets økonomiske evne,
- g) om andre reaksjoner som følge av lovbruddet blir ilagt foretaket eller noen som har handlet på vegne av det, blant annet om noen enkeltperson blir ilagt straff, og
- h) om overenskomst med fremmed stat forutsetter bruk av foretaksstraff.

Kapittel 5. Oversikt over de strafferettslige reaksjonene

§ 29. Straffene

Straffene er

- a) fengsel, jf. kapittel 6,
- b) forvaring, jf. kapittel 7,
- c) samfunnsstraff, jf. kapittel 8,
- d) bot, jf. kapittel 9, og
- e) rettighetstap, jf. kapittel 10.

§ 30. Andre strafferettslige reaksjoner

Andre strafferettslige reaksjoner er

- a) straffutmålingsutsettelse, jf. § 60,
- b) straffutmålingsfrfall, jf. § 61,
- c) overføring til tvungent psykisk helsevern, jf. § 62,
- d) overføring til tvungen omsorg, jf. § 63,
- e) inndragning, jf. kapittel 13,
- f) påtaleunnlattelse, jf. straffeprosessloven §§ 69 og 70,
- g) overføring av saken til megling i konfliktråd, jf. straf-feprosessloven § 71 a, jf. konfliktrådsloven, og
- h) tap av retten til å føre motorvogn mv., jf. vegtrafikklo-ven § 24 a annet ledd, § 33 nr. 1 og 2, jf. nr. 6, og § 35 første ledd og tap av retten til å drive persontransport mot vederlag (kjøreseddel), jf. yrkestransportloven § 37 f annet ledd.

Kapittel 6. Fengselsstraff

§ 31. Fastsetting av fengselsstraff

Fengselsstraff kan idømmes når dette er bestemt i straffebudet.

Minstestrafen er 14 dager når ikke annet er bestemt i loven.

Fengselsstraff idømmes for en fastsatt tid. Fengselsstraff til og med 120 dager fastsettes i dager. Fengselsstraff over 4 måneder fastsettes i måneder og år.

§ 32. Forening av fengselsstraff med andre straffer

Sammen med fengselsstraff kan det idømmes

- a) samfunnsstraff på vilkår som angitt i § 51 bokstav a,
- b) bot, jf. § 54 første punktum bokstav a, jf. annet punktum, eller
- c) rettighetstap, jf. § 59 bokstav a.

Adgangen etter første ledd til å ilegge andre straffer sammen med fengselsstraff er uten betydning for bestemmelser som tillegger strafferammen rettslig virkning.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

§ 33. Begrenset bruk av fengselsstraff overfor unge lov- brytere

Den som var under 18 år på handlingstidspunktet, kan bare idømmes ubetinget fengselsstraff når det er særlig påkrevd. Fengselsstraffen kan ikke overstige 15 år selv om straffebudet gir adgang til å idømme strengere straff.

Presidenten: Her foreligger det et avvikende forslag, nr. 2, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Straffeloven § 33 skal lyde:

§ 33. Begrenset bruk av fengselsstraff overfor unge lov-
brytere

Den som var under 18 år på handlingstidspunktet, kan bare idømmes ubetinget fengselsstraff når det er særlig påkrevd. Fengselsstraffen kan ikke overstige 8 år.»

Dette forslaget støttes av Senterpartiet.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling til § 33 og forslaget fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti bifaltes innstillingen med 41 mot 27 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 19.51.43)

Videre var innstillet:

§ 34. Fullbyrdingsutsettelse (betinget fengsel)

I dom på fengselsstraff kan retten bestemme at fullbyr-
dingen helt eller delvis utsettes i en prøvetid. Utsettes full-

byrdingen av deler av straffen (dels betinget, dels ubetinget fengsel), kan den ubetingede delen ikke settes lavere enn 14 dager.

Presidenten: Det foreligger her et avvikende forslag, nr. 10, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Straffeloven § 34 første ledd skal lyde:

I dom på fengselsstraff kan retten bestemme at fullbyr-
dingen helt eller delvis utsettes i en prøvetid. Utsettes fullbyrdingen av deler av straffen (dels betinget, dels ubetinget), kan den ubetingede delen ikke settes lavere enn 14 dager. Kommer § 79 bokstav b til anvendelse, eller gjelder dommen lovbrudd med en særskilt minstestraft, kan det ikke bestemmes at fullbyrdingen utsettes helt eller delvis.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling til § 34 første ledd og forslaget fra Fremskrittspartiet bifaltes innstillingen med 56 mot 12 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 19.52.10)

Videre var innstillet:

Prøvetiden skal i alminnelighet være 2 år. Når vilkårene for straffskjerpelse ved gjentakelse er oppfylt, og i andre særlige tilfeller, kan det settes en lengre prøvetid, men ikke over 5 år. Prøvetiden regnes fra den dagen endelig dom er avsagt.

Fullbyrdingsutsettelse gis på det grunnvilkår at den domfelte ikke begår en ny straffbar handling i prøvetiden. I tillegg kan retten fastsette særvilkår etter §§ 35 til 37. Den siktede skal så vidt mulig få uttale seg om særvilkår før de fastsettes.

§ 35. Særvilkår om erstatning og oppreisning

Som særvilkår for fullbyrdingsutsettelse skal retten på-
legge den domfelte å yte slik erstatning og oppreisning som den fornærmede eller en annen skadelidt har rett til og gjør krav på, og som den domfelte har evne til å betale. Er tapet tilstrekkelig klargjort, kan retten også av eget tiltak sette vilkår om erstatning.

§ 36. Særvilkår om meldeplikt

Som særvilkår for fullbyrdingsutsettelse kan retten på-
legge den domfelte å melde seg for politiet til bestemte tider. Perioden for meldeplikten er 1 år når ikke retten bestemmer noe annet. Meldeplikten løper fra den dag dommen er rettskraftig. Gjelder dommen en straffbar handling som den domfelte har tilstått, kan det bestemmes i dommen at meldeplikten skal settes i verk straks.

§ 37. Andre særvilkår

Som særvilkår for fullbyrdingsutsettelse kan retten på-
legge den domfelte å

- a) overholde bestemmelser om bosted, oppholdssted, arbeid eller opplæring,
- b) unngå kontakt med bestemte personer,

- c) tåle innskrenkninger i rådigheten over inntekt og formue og oppfylle økonomiske forpliktelser, som å betale pliktige underholdsbidrag,
- d) avstå fra å bruke alkohol eller andre berusende eller bedøvende midler,
- e) gjennomgå behandling for å motvirke misbruk av alkohol eller andre berusende eller bedøvende midler, om nødvendig i institusjon,
- f) gjennomføre promilleprogram,
- g) gjennomgå psykiatrisk behandling, om nødvendig i institusjon,
- h) ta opphold i hjem eller institusjon for inntil 1 år,
- i) møte til mekling i konfliktrådet og oppfylle eventuelle avtaler som inngås i meklingsmøte, forutsatt at både fornærmede og domfelte har samtykket til mekling i konfliktrådet, eller
- j) oppfylle andre særvilkår som retten finner hensiktsmessig.

§ 38. Forskrift om særvilkår

Kongen kan gi forskrift om gjennomføringen av særvilkår for fullbyrdingsutsettelse.

§ 39. Brudd på vilkår for fullbyrdingsutsettelse mv.

Når den domfeltes forhold gir grunn til det, kan tingretten ved kjennelse i prøvetiden oppheve eller endre fastsatte særvilkår og sette nye særvilkår. Finner retten det påkrevd, kan den også forlenge prøvetiden, men ikke til mer enn 5 år i alt. Den domfelte skal så vidt mulig få uttale seg om særvilkår og forlengelse av prøvetiden.

Når den domfelte alvorlig eller gjentatt bryter fastsatte særvilkår, kan tingretten ved dom bestemme at straff helt eller delvis skal fullbyrdes, eller sette en ny prøvetid og nye særvilkår. Påtalemyndighetens begjæring om slik dom må være brakt inn for retten innen 3 måneder etter utløpet av prøvetiden. Første ledd tredje punktum gjelder tilsvarende. Ved delvis fullbyrding av dommen gjelder ikke § 31 annet ledd.

Begår den domfelte en straffbar handling i prøvetiden, og tiltale blir reist eller saken begjært pådømt ved tilståelsesdom innen 6 måneder etter utløpet av prøvetiden, kan retten avsi en samlet dom for begge handlingene eller særskilt dom for den nye handlingen. Blir det avsagt særskilt dom for den nye handlingen, kan retten i dommen også endre den tidligere betingede dommen som bestemt i første ledd.

Kapittel 7. Forvaring

§ 40 Vilkår for å idømme forvaring

Når fengselsstraff ikke anses tilstrekkelig til å verne andres liv, helse eller frihet, kan forvaring i anstalt under kriminalomsorgen idømmes når lovbrøyteren finnes skyldig i å ha begått eller forsøkt å begå et voldslovbrudd, et seksuallovbrudd, en frihetsberøvelse, en ildspåsettelse eller et annet lovbrudd som krenket andres liv, helse eller frihet, eller utsatte disse rettsgodene for fare og vilkårene i annet eller tredje ledd er oppfylt.

Var lovbruddet av alvorlig art, må det være en nærliggende fare for at lovbrøyteren på nytt vil begå et alvorlig lovbrudd som nevnt i første ledd.

- Var lovbruddet av mindre alvorlig art, må
 - a) lovbrøyteren tidligere ha begått eller forsøkt å begå et alvorlig lovbrudd som nevnt i første ledd,
 - b) det må antas å være en nær sammenheng mellom det tidligere og det nå begåtte lovbruddet, og
 - c) faren for tilbakefall til et nytt alvorlig lovbrudd som nevnt i første ledd, må være særlig nærliggende.

Ved vurderingen av faren for tilbakefall etter annet og tredje ledd skal det legges vekt på det begåtte lovbruddet sammenholdt særlig med lovbrøyterens atferd og sosiale og personlige funksjonsevne. For saker som nevnt i annet ledd skal det særlig legges vekt på om lovbrøyteren tidligere har begått eller forsøkt å begå et alvorlig lovbrudd som nevnt i første ledd.

Før dom på forvaring avvises, skal det foretas personundersøkelse av den siktede. Retten kan bestemme at den siktede skal underkastes rettspsykiatrisk undersøkelse i stedet for eller i tillegg til personundersøkelsen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det voteres så over forslag nr. 3, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, til nytt siste ledd i § 40. Forslaget lyder:

«Straffeloven § 40 nytt siste ledd skal lyde:

Den som var under 18 år på handlingstidspunktene, kan ikke idømmes forvaring.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 44 mot 24 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 19.52.54)

Videre var innstillet:

§ 41. Forening av forvaring med andre straffer

Sammen med forvaring kan det idømmes rettighetstap, jf. § 59 bokstav d.

§ 42. Bortfall av idømt fengselsstraff og samfunnsstraff

Tidligere idømt fengselsstraff og samfunnsstraff faller bort når forvaring idømmes.

§ 43. Varigheten av forvaringen

I dom på forvaring fastsettes en tidsramme som vanligvis ikke bør overstige 15 år, og som ikke kan overstige 21 år. Var den domfelte under 18 år på handlingstidspunktet, bør tidsrammen vanligvis ikke overstige 10 år, og den kan ikke overstige 15 år. Etter begjæring fra påtalemyndigheten kan retten ved dom forlenge den fastsatte rammen med inntil 5 år om gangen. Sak om forlengelse reises ved tingretten senest 3 måneder før utløpet av forvaringstiden.

Retten bør også fastsette en minstetid for forvaringen som ikke må overstige 10 år.

§ 44. Prøveløslatelse

Den domfelte kan løslates på prøve før utløpet av forvaringstiden. Er det fastsatt minstetid, kan den domfelte ikke løslates på prøve før minstetiden er utløpt. Prøvetiden skal være fra 1 til 5 år.

Når den domfelte eller kriminalomsorgen begjærer løslatelse på prøve, fremmer påtalemyndigheten saken for tingretten, som avgjør den ved dom. Når påtalemyndigheten samtykker i prøveløslatelse, kan slik løslatelse likevel besluttes av kriminalomsorgen.

Behandlingen av en sak om prøveløslatelse skal påskyndes.

Den domfelte kan ikke begjære prøveløslatelse før 1 år etter at forvaringsdommen eller en dom som nekter prøveløslatelse, er endelig.

§ 45. Vilkår ved prøveløslatelse

Retten kan sette følgende vilkår ved prøveløslatelse:

- a) vilkår som ved betinget dom, jf. §§ 35-37,
- b) vilkår om at den prøveløslatte skal følges opp av kriminalomsorgen, eller
- c) vilkår om at den prøveløslatte skal ha opphold i institusjon eller kommunal boenhet ut over ettårsfristen i § 37 bokstav h. Slikt vilkår kan bare settes dersom særlige grunner tilsier det og institusjonen eller kommunen har samtykket. Retten kan bestemme at den prøveløslatte skal kunne holdes tilbake i institusjonen eller den kommunale boenheten mot sin vilje og hentes tilbake ved unnvikelse, om nødvendig med tvang og med bistand fra offentlig myndighet.

Kriminalomsorgen kan ved prøveløslatelse sette vilkår som nevnt i første ledd bokstav a og b, unntatt slike vilkår som nevnt i § 37 bokstav j (andre særvilkår som retten finner hensiktsmessig).

Den domfelte skal få uttale seg om vilkårene. Det samme gjelder kriminalomsorgen når vilkårene fastsettes av retten.

Om endring av fastsatte vilkår og forlengelse av prøvetid gjelder § 39 første ledd tilsvarende.

Den prøveløslatte kan begjære at tingretten treffer kjennelse om at vilkår som nevnt i første ledd bokstav c skal oppheves eller endres, jf. § 39 første ledd. Slik begjæring kan tidligst fremmes 1 år etter at dommen om prøveløslatelse eller tingrettens siste kjennelse er endelig.

§ 46. Brudd på vilkår for forvaring mv.

Etter begjæring kan tingretten ved dom bestemme at den prøveløslatte skal gjeninnsettes i forvaring, eller sette en ny prøvetid og nye vilkår dersom

- a) den prøveløslatte i prøvetiden alvorlig eller gjentatt bryter fastsatte vilkår,
- b) den prøveløslatte begår en ny straffbar handling i prøvetiden, eller
- c) særlige grunner ikke lenger tilsier prøveløslatelse i medhold av § 45 første ledd bokstav c.

Påtalemyndighetens begjæring om slik dom må være brakt inn for retten innen 3 måneder etter at prøvetiden gikk ut. Er den prøveløslatte blitt fulgt opp av kriminalomsorgen, skal kriminalomsorgen gi uttalelse før det blir avsagt dom. Den domfelte skal så vidt mulig få uttale seg.

I saker etter første ledd bokstav b kan retten avsi samlet dom for begge handlingene eller særskilt dom for den nye handlingen.

Dersom institusjonen eller kommunen trekker tilbake sitt samtykke etter § 45 første ledd bokstav c, gjeninnsettes den løslatte.

§ 47. Forskrift om forvaring og prøveløslatelse fra forvaring

Kongen kan gi forskrift om gjennomføringen av forvaring og prøveløslatelse fra forvaring.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

Kapittel 8. Samfunnsstraff

§ 48. Vilkår for å idømme samfunnsstraff

Samfunnsstraff kan idømmes i stedet for fengselsstraff når

- a) det ellers ikke ville ha blitt idømt strengere straff enn fengsel i 1 år,
- b) hensynet til straffens formål ikke taler mot en reaksjon i frihet, og
- c) lovbryteren samtykker og har bosted i Norge.

Første ledd bokstav a kan fravikes når den straff som ellers ville ha blitt idømt, helt eller delvis ville ha vært betinget, og ellers når sterke grunner taler for at samfunnsstraff idømmes.

§ 49. Timetall, subsidiær fengselsstraff og gjennomføringstid

I dom på samfunnsstraff skal retten fastsette

- a) et timetall som skal være fra 30 til 420 timer,
- b) en subsidiær fengselsstraff, som skal svare til den fengselsstraff som ville ha blitt idømt uten samfunnsstraff, og
- c) en gjennomføringstid, som normalt skal svare til den subsidiære fengselsstraffen. Er den subsidiære fengselsstraffen kortere enn 120 dager, kan det likevel fastsettes en gjennomføringstid på inntil 120 dager.

Ved fastsetting av gjennomføringstid og subsidiær fengselsstraff, gjelder § 31 tredje ledd annet og tredje punktum tilsvarende.

Presidenten: Her foreligger det to avvikende forslag.

Det er forslag nr. 4, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, som er til § 48 andre ledd. Forslaget lyder:

«Straffeloven § 48 andre ledd skal lyde:

Første ledd bokstav a kan fravikes når den straff som ellers ville ha blitt idømt, helt eller delvis ville ha vært betinget, og ellers når sterke grunner taler for at samfunnsstraff idømmes, herunder at lovbrøyteren var under 18 år på gjerningstidspunktet.»

Dette forslaget støttes av Senterpartiet.

Så er det forslag nr. 11, fra Fremskrittspartiet, til hele § 48 og hele § 49. Forslaget lyder:

«Straffeloven § 48 skal lyde:

§ 48. Vilkår for å idømme samfunnsstraff

Samfunnsstraff kan idømmes i stedet for fengselsstraff når

- a) det ellers ikke ville ha blitt idømt strengere straff enn fengsel i 1 år,
- b) handlingen ikke har en strafferamme på mer enn 3 år,
- c) hensynet til straffens formål og offer ikke taler mot en reaksjon i frihet, og aldri for lovbrudd omhandlet i lovens kapittel 27 og 28, og
- d) lovbrøyteren samtykker og har bosted i Norge.

Straffeloven § 49 skal lyde:

§ 49. Timetall, subsidiær fengselsstraff og gjennomføringstid

I dom på samfunnsstraff skal retten fastsette

- a) et timetall, som skal være fra 110 timer, og hvor 8 timer svarer til fengsel i 1 dag,
- b) en subsidiær fengselsstraff, som skal svare til den fengselsstraff som ville ha blitt idømt uten samfunnsstraff, og
- c) en gjennomføringstid, som normalt skal svare til den subsidiære fengselsstraffen.»

V o t e r i n g :

1. Forslaget fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti til § 48 andre ledd ble med 40 mot 28 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 19.54.09)
2. Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling til §§ 48 og 49 og forslaget fra Fremskrittspartiet bifaltes innstillingen med 56 mot 12 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 19.54.41)

Videre var innstillet:

§ 50. Adgang til å fastsette vilkår

I dom på samfunnsstraff kan retten bestemme at den domfelte i gjennomføringstiden

- a) skal overholde bestemmelser gitt av kriminalomsorgen om bosted, oppholdssted, arbeid, opplæring eller behandling, eller
- b) forbyr kontakt med bestemte personer.

§ 51. Forening av samfunnsstraff med andre straffer

Sammen med samfunnsstraff kan det idømmes

- a) ubetinget fengselsstraff på inntil 30 dager når særlige grunner tilsier det, jf. § 32 første ledd bokstav a,
- b) bot, jf. § 54 første punktum bokstav b, jf. annet punktum, eller
- c) rettighetstap, jf. § 59 bokstav a.

§ 52. Brudd på vilkår for samfunnsstraff

Etter begjæring kan tingretten ved dom bestemme at hele eller deler av den subsidiære fengselsstraffen skal fullbyrdes når den domfelte

- a) bryter bestemmelser gitt i eller i medhold av straffegjennomføringsloven § 54 første og annet ledd, § 55 eller § 58 første ledd bokstav a til d, eller
- b) begår en ny straffbar handling før utløpet av gjennomføringstiden.

Ved omgjøringen skal retten ta hensyn til samfunnsstraff som allerede er gjennomført. Dersom den subsidiære fengselsstraffen ikke skal fullbyrdes i sin helhet, kan retten forlenge gjennomføringstiden med inntil 6 måneder.

Ved omgjøring etter første ledd bokstav b kan retten avsi samlet dom for begge handlingene eller særskilt dom for den nye handlingen.

Begjæring etter første ledd bokstav a fremmes av kriminalomsorgen eller påtalemyndigheten. Begjæring etter første ledd bokstav b fremmes av påtalemyndigheten. Begjæringen må være brakt inn for retten innen 3 måneder etter utløpet av gjennomføringstiden.

Reglene om varsling i straffeprosessloven § 243 gjelder tilsvarende for rettsmøter om omgjøring. Kriminalomsorgen skal varsles etter de samme regler som påtalemyndigheten.

Kapittel 9. Bot

§ 53. Ilegging av bot

Bot kan ilegges som eneste straff når dette er bestemt i straffebudet.

Ved utmåling av bot skal det ved siden av slike forhold som i alminnelighet tillegges vekt ved straffutmålingen, legges vekt på lovbrøyterens inntekt, formue, forsørgelsesbyrde, gjeldsbyrde og andre forhold som påvirker den økonomiske evnen. Ved utmåling av bot overfor et foretak gjelder § 28.

Boten tilfaller staten når ikke annet er bestemt.

§ 54. Forening av bot med andre straffer

Bot kan ilegges sammen med

- a) fengselsstraff, jf. § 32 bokstav b,
- b) samfunnsstraff, jf. § 51 bokstav b, eller
- c) rettighetstap, jf. § 59 bokstav c.

Dette gjelder selv om bot ikke er fastsatt som straff for lovbruddet.

§ 55. Subsidiær fengselsstraff

Når bot ilegges, fastsettes en subsidiær fengselsstraff fra 1 til 120 dager. Den subsidiære straffen kan fullbyrdes når vilkårene i straffeprosessloven § 456 fjerde ledd annet punktum er oppfylt.

Subsidiær fengselsstraff faller bort ved full betaling av boten. Betales en del av boten, nedsettes fengselsstraffen forholdsmessig, regnet i hele dager.

Er bot ilagt et foretak etter § 27, fastsettes ikke fengselsstraff etter første ledd.

Kapittel 10. Rettighetstap

§ 56. Tap av retten til å ha en stilling eller utøve en virksomhet eller aktivitet

Den som har begått en straffbar handling som viser at vedkommende er uskikket til eller kan misbruke en stilling, virksomhet eller aktivitet, kan, når allmenne hensyn tilsier det,

- a) fratras stillingen, eller
- b) fratras retten til for fremtiden å ha en stilling eller utøve en virksomhet eller aktivitet.

Rettighetstapet kan begrenses til forbud mot å utøve visse funksjoner som ligger til stillingen eller virksomheten, eller til påbud om å utøve virksomheten eller aktiviteten på bestemte vilkår.

Den som er fratatt retten til å utøve en virksomhet, kan heller ikke forestå slik virksomhet for andre eller la andre forestå slik virksomhet for seg.

Den skyldige kan pålegges å gi fra seg et dokument eller en annen gjenstand som har tjent som bevis for den tapte rettigheten.

Rettighetstap etter bestemmelsen her kan ilegges som eneste straff hvis det ikke er fastsatt en minstestraft på fengsel i 1 år eller mer for handlingen.

§ 57. Forbud mot kontakt

Den som har begått en straffbar handling, kan ilegges kontaktforbud når det er grunn til å tro at vedkommende ellers vil

- a) begå en straffbar handling overfor en annen person,
- b) forfølge en annen person, eller
- c) på annet vis krenke en annens fred.

Kontaktforbudet kan gå ut på at den forbudet retter seg mot, forbys

- a) å oppholde seg i bestemte områder, eller
- b) å forfølge, besøke eller på annet vis kontakte en annen person.

Er det nærliggende fare for en handling som nevnt i første ledd bokstav a, kan den skyldige forbys å oppholde seg i sitt eget hjem.

Kontaktforbudet kan begrenses på nærmere angitte vilkår.

Rettighetstap etter bestemmelsen her kan ilegges som eneste straff hvis det ikke er fastsatt en minstestraft på fengsel i 1 år eller mer for handlingen.

§ 58. Varigheten av rettighetstapet

Et rettighetstap trer i kraft den dag dommen eller forelegget er endelig.

Rettighetstap etter § 56 første ledd bokstav b og § 57 ilegges for en bestemt tid inntil 5 år, eller når særlige grunner tilsier det, på ubestemt tid. Verv som medlem av kommunestyre, fylkesting eller Stortinget kan likevel bare fratras for valgperioden. Forbud mot opphold i eget hjem, jf. § 57 tredje ledd, kan bare ilegges for en bestemt tid inntil 1 år.

Rettighetstap som nevnt i annet ledd kan etter 3 år prøves på ny av tingretten. Begjæringen fremsettes for påtalemyndigheten, som forbereder saken for retten. Rettens

avgjørelse treffes ved kjennelse. Opprettholdes rettighetstapet helt eller delvis, kan saken ikke prøves på ny før etter 3 år.

Fristen for rettighetstapet og for adgangen til å begjære ny prøving etter tredje ledd løper ikke i den tiden lovbryteren soner frihetsstraff eller unndrar seg fullbyrdingen av slik straff.

§ 59. Forening av rettighetstap med andre straffer

Rettighetstap kan ilegges sammen med

- a) fengselsstraff, jf. § 32 første ledd bokstav c,
- b) samfunnsstraff, jf. § 51 bokstav c,
- c) bot, jf. § 54 første punktum bokstav c, jf. annet punktum, eller
- d) forvaring, jf. § 41.

Kapittel 11. Straffutmålingsutsettelse og straffutmålingsfrafall

§ 60. Straffutmålingsutsettelse

Selv om straffeskyld anses bevist, kan retten utsette å utmåle straff i en prøvetid.

Når en lovbryter har begått flere lovbrudd og det skal idømmes en felles straff, jf. § 79 bokstav a, kan straffutmålingsutsettelse kombineres med

- a) delvis ubetinget fengsel som ikke kan settes lavere enn 14 dager, eller
- b) bot, selv om bot ikke er fastsatt som straff for lovbruddene.

Reglene i § 34 annet og tredje ledd og §§ 35 til 39 gjelder tilsvarende så langt de passer. § 39 annet ledd fjerde punktum får likevel ikke anvendelse.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

§ 61. Straffutmålingsfrafall

Selv om straffeskyld anses bevist, kan retten, når helt særlige grunner tilsier det, frafalle å utmåle straff.

Ved avgjørelsen om det foreligger helt særlige grunner skal det spesielt legges vekt på om utmåling av straff vil virke som en urimelig tilleggsbelastning for lovbryteren, og heller ikke hensynet til straffens formål og virkninger for øvrig tilsier at det utmåles en reaksjon.

§ 60 annet ledd gjelder tilsvarende.

Presidenten: Det foreligger her et avvikende forslag, nr. 5, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Straffeloven § 61 skal lyde:

§ 61. Straffutmålingsfrafall

Selv om straffeskyld anses bevist, kan retten, når helt særlige grunner tilsier det, frafalle å utmåle straff. § 60 annet ledd gjelder tilsvarende.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti bifaltes innstillingen med 44 mot 24 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 19.55.21)

Videre var innstillet:

Kapittel 12. Overføring til tvungent psykisk helsevern og tvungen omsorg

§ 62. Vilkår for å idømme overføring til tvungent psykisk helsevern

Når det anses nødvendig for å verne andres liv, helse eller frihet, kan en lovbrøyer som er straffri etter § 20 bokstav b eller bokstav d, ved dom overføres til tvungent psykisk helsevern, jf. psykisk helsevernloven kapittel 5, når han har begått eller forsøkt å begå et voldslovbrudd, et seksuallovbrudd, en frihetsberøvelse, en ildspåsettelse eller et annet lovbrudd som krenket andres liv, helse eller frihet, eller kunne utsette disse rettsgodene for fare og vilkårene i annet eller tredje ledd er oppfylt.

Var lovbruddet av alvorlig art, må det være en nærliggende fare for at lovbrøyeren på nytt vil begå et alvorlig lovbrudd som krenker eller utsetter for fare andres liv, helse eller frihet.

Var lovbruddet av mindre alvorlig art må

- lovbrøyeren tidligere ha begått eller forsøkt å begå et alvorlig lovbrudd som krenket eller utsatte for fare andres liv, helse eller frihet,
- det antas å være en nær sammenheng mellom det tidligere og det nå begåtte lovbruddet, og
- faren for tilbakefall til et nytt alvorlig lovbrudd som nevnt i bokstav a, være særlig nærliggende.

Ved vurderingen av faren for tilbakefall etter bestemmelsen her skal det legges vekt på det begåtte lovbruddet sammenholdt særlig med lovbrøyerens atferd, sykdomsutvikling og psykiske funksjonsevne.

§ 63 Vilkår for å idømme tvungen omsorg for psykisk utviklingshemmede i høy grad mv.

På vilkår som nevnt i § 62 kan den som er straffri etter § 20 bokstav c, idømmes tvungen omsorg.

Tvungen omsorg skal utholdes i en fagenhet innenfor spesialisthelsetjenesten som er innrettet for formålet. Når hensynet til den domfelte tilsier det og sikkerhetshensyn ikke taler imot, kan fagenheten etter nærmere forskrift som Kongen gir, inngå avtale om gjennomføring av omsorgen utenfor fagenheten.

Den domfelte kan holdes tilbake mot sin vilje og hentes tilbake ved unnvikelse, om nødvendig med tvang og med bistand fra offentlig myndighet. Fagenheten har det overordnede ansvar for gjennomføringen av tvungen omsorg, også når særreaksjonen gjennomføres utenfor fagenheten.

§ 64. Nærmere regler om gjennomføringen av tvungen omsorg

Ved gjennomføring av dom på tvungen omsorg gjelder følgende bestemmelser i psykisk helsevernloven tilsvarende så langt de passer:

- kapittel 1, kapittel 4 med unntak av §§ 4-5 annet ledd, 4-9 og 4-10, og kapittel 6 med forskrifter når særreaksjonen gjennomføres i fagenheten. Bestemmelsen i § 4-4 annet ledd annet punktum gjelder likevel bare i den utstrekning det er fastsatt i forskrift gitt av Kongen;
- kapittel 1 og kapittel 6 når særreaksjonen gjennomføres utenfor fagenheten.

Kongen kan gi forskrift om at sosialtjenesteloven kapittel 4 A skal gjelde tilsvarende. Kongen kan gi særlige regler om saksbehandlingen.

Kongen gir forskrift med nærmere bestemmelser om gjennomføringen av tvungen omsorg, herunder bestemmelser om hvilke vedtak som kan overprøves etter reglene i tvistemålsloven kapittel 33.

§ 65. Opphør av reaksjonene

Tvungent psykisk helsevern etter § 62 og tvungen omsorg etter § 63 kan bare opprettholdes når vilkåret om gjentakelsesfare i § 62 fortsatt er oppfylt.

Den domfelte, hans nærmeste og den faglig ansvarlige ved den institusjon som har behandlingsansvaret for den domfelte, kan begjære opphør av reaksjonen. Hvem som er den domfeltes nærmeste, avgjøres etter psykisk helsevernloven § 1-3 annet ledd. Påtalemyndigheten fremmer saken for tingretten, som treffer avgjørelsen ved dom. Behandlingen av saken skal påskyndes.

Opphør av reaksjonen kan ikke begjæres før 1 år etter at overføringsdommen eller en dom som nekter opphør, er endelig.

Påtalemyndigheten kan til enhver tid beslutte opphør av reaksjonen. Senest 3 år etter siste rettskraftige dom skal påtalemyndigheten enten beslutte opphør av reaksjonen eller bringe saken inn for tingretten, som avgjør ved dom om reaksjonen skal opprettholdes.

Kapittel 13. Inndragning

§ 66. Forening av inndragning med straff og andre strafferettslige reaksjoner

Inndragning etter dette kapittel kan ilegges alene eller sammen med straff eller andre strafferettslige reaksjoner.

§ 67. Inndragning av utbytte

Utbytte av en straffbar handling skal inndras. I stedet for utbyttet kan hele eller deler av utbyttets verdi inndras. Inndragning foretas selv om lovbrøyeren var utilregnelig, jf. § 20, eller ikke utviste skyld. Ansvar etter bestemmelsen her kan reduseres eller falle bort i den grad inndragning vil være klart urimelig.

Som utbytte regnes også formuesgode som trer istedenfor utbytte, avkastning og andre fordeler av utbytte. Utgifter kommer ikke til fradrag. Kan størrelsen av utbyttet ikke godtgjøres, fastsettes beløpet skjønnsmessig.

Retten – eller påtalemyndigheten i forelegg om inndragning – kan fastsette at inndragningsbeløpet skal reduseres med et beløp som tilsvarer erstatning som lovbrøyteren eller en ansvarlig for skaden har betalt til skadelidte, og som helt eller delvis svarer til utbyttet. Det samme gjelder når lovbrøyteren har oppfylt en forpliktelse som den strafferettslige forfølgning gjelder.

Ved verdiinndragning, jf. første ledd annet punktum, kan det bestemmes at formuesgodet hefter til sikkerhet for inndragningsbeløpet.

§ 68. Utvidet inndragning

Utvidet inndragning kan foretas når lovbrøyteren finnes skyldig i straffbar handling som etter sin art kan gi betydelig utbytte, og lovbrøyteren har foretatt

- a) en eller flere straffbare handlinger som samlet kan medføre straff av fengsel i 6 år eller mer,
- b) minst én straffbar handling som kan medføre straff av fengsel i 2 år eller mer, og lovbrøyteren de siste 5 år før handlingen ble begått, er ilagt straff for en handling av en slik art at den kan gi betydelig utbytte, eller
- c) forsøk på handling som nevnt i bokstav a eller b.

Forhøyelse av strafferammen etter § 79 kommer ikke i betraktning.

Ved utvidet inndragning kan alle formuesgoder som tilhører lovbrøyteren, inndras hvis lovbrøyteren ikke sannsynliggjør at formuesgodene er ervervet på lovlige måte. § 67 første ledd annet punktum og fjerde ledd gjelder tilsvarende.

Ved utvidet inndragning overfor lovbrøyteren kan også verdien av alle formuesgoder som tilhører lovbrøyterens nåværende eller tidligere ektefelle, inndras hvis ikke

- a) de er ervervet før ekteskapet ble inngått eller etter at ekteskapet ble oppløst,
- b) de er ervervet minst 5 år før den straffbare handlingen som gir grunnlag for utvidet inndragning, eller
- c) lovbrøyteren sannsynliggjør at formuesgodene er ervervet på annen måte enn ved straffbare handlinger som lovbrøyteren selv har begått.

Når to personer bor fast sammen under ekteskapsliknende forhold, likestilles det med ekteskap.

§ 69. Inndragning av produktet av, gjenstanden for og redskapet til en straffbar handling

Ting som

- a) er frembrakt ved,
- b) har vært gjenstand for, eller
- c) har vært brukt eller bestemt til bruk ved en straffbar handling, kan inndras. I stedet for tingen kan hele eller deler av tingens verdi inndras. § 67 første ledd tredje punktum og fjerde ledd gjelder tilsvarende.

Som ting regnes også rettigheter, fordringer og elektronisk lagret informasjon.

Ved avgjørelsen av om inndragning skal foretas, og hvilket omfang inndragningen skal ha, skal det særlig legges vekt på om inndragning er påkrevd av hensyn til en effektiv håndheving av straffebudet, og om den er forholdsmessig. Når forholdsmessigheten vurderes, skal det blant

annet legges vekt på andre reaksjoner som ilegges, og konsekvensene for den som inndragningen rettes mot.

§ 70. Forebyggende inndragning

En ting kan inndras når det på grunn av tingens art og forholdene for øvrig er en nærliggende fare for at den vil bli gjort til gjenstand for eller brukt ved en straffbar handling. Er tingen egnet til bruk ved legemskrenkelser, er det tilstrekkelig at det er fare for slik bruk. Inndragning av en informasjonsbærer, jf. § 76, kan bare foretas når det er fare for uopprettelig skade.

I stedet for å inndra tingen kan det påbys tiltak for å forebygge at tingen blir brukt til lovovertridelser.

§ 69 annet ledd gjelder tilsvarende.

Inndragning etter første ledd kan foretas uansett hvem som er eier.

§ 71. Hvem inndragning kan skje overfor

Inndragning av utbytte etter § 67 foretas overfor den utbyttet er tilfalt direkte ved handlingen. Det skal legges til grunn at utbyttet er tilfalt lovbrøyteren, med mindre lovbrøyteren sannsynliggjør at det er tilfalt en annen.

Utvidet inndragning etter § 68 foretas overfor lovbrøyteren.

Inndragning etter § 69 foretas overfor lovbrøyteren eller den lovbrøyteren handlet på vegne av. Inndragning som nevnt i § 69 første ledd bokstav c eller av beløp som helt eller delvis svarer til dens verdi, kan alternativt foretas overfor en eier som har eller burde ha forstått at tingen skulle brukes ved en straffbar handling.

Inndragning etter § 70 foretas overfor den som besitter eller eier gjenstanden.

§ 72. Forholdet til erververe

Er utbytte, jf. § 67, eller ting som nevnt i § 69, etter handlingstidspunktet overdratt fra noen som det kan foretas inndragning overfor, kan det overdratte eller verdien av det inndras overfor mottakeren dersom overdragelsen har skjedd som gave eller mottakeren forsto eller burde ha forstått sammenhengen mellom den straffbare handlingen og det overdratte.

Kan det foretas utvidet inndragning etter § 68, og lovbrøyteren har overdratt et formuesgode til en av sine nærmeste, kan formuesgodet eller verdien av det inndras overfor mottakeren hvis påtalemyndigheten sannsynliggjør at det er ervervet ved at lovbrøyteren har begått et lovbrudd. Dette gjelder likevel ikke for formuesgoder som ble overdratt mer enn 5 år før den handling som danner grunnlag for inndragningen, ble begått, eller formuesgoder som er mottatt til vanlig underhold fra en som plikter å yte slikt underhold.

Er det ved inndragning overfor lovbrøyteren regnet med formue som tilhører noen som nevnt i § 68 tredje ledd, og som innfrir sitt ansvar etter paragrafen her, reduseres lovbrøyterens ansvar tilsvarende. Har lovbrøyteren innfridd sitt ansvar etter § 68 annet ledd, fører ytterligere innfrielse fra lovbrøyteren til at mottakerens ansvar reduseres tilsvarende.

Annet ledd gjelder tilsvarende ved overdragelse til et foretak dersom lovbyteren

- a) alene eller sammen med noen som er nevnt i annet ledd, eier en vesentlig del av foretaket,
- b) oppebærer en betydelig del av foretakets inntekt, eller
- c) i kraft av sin stilling som leder har vesentlig innflytelse over det.

Tilsvarende gjelder for rettighet som etter handlings-tidspunktet er stiftet i tingen av noen som det kan foretas inndragning overfor når rettigheten ikke er stiftet ved utleggspant, arrest eller legalpant.

§ 73. Forholdet til rettighetshavere

En rettighet som er rettsgyldig sikret i et formuesgode som inndras, kan helt eller delvis besluttes bortfalt overfor en rettighetshaver

- a) som selv har foretatt den straffbare handlingen,
- b) som lovbyteren har handlet på vegne av, eller
- c) som da rettigheten ble rettsgyldig sikret på annen måte enn ved utleggspant, arrest eller legalpant, forsto eller burde ha forstått at tingen skulle brukes ved en straffbar handling, eller at den kunne inndras.

§ 67 første ledd tredje punktum gjelder tilsvarende.

§ 74. Fellesregler om inndragning av utbytte og ting som ikke tilhører lovbyteren

Kreves inndragning av beslaglagt utbytte, jf. §§ 67 og 68, eller ting, jf. §§ 69 og 70, som ikke tilhører lovbyteren, reises kravet mot eieren eller rettighetshaveren. Det samme gjelder når det kreves inndragning av verdien av ting som er beslaglagt, eller som mot sikkerhetsstillelse er fritatt for beslag.

Er eieren eller rettighetshaveren ukjent eller uten kjent oppholdssted i Norge, kan inndragning foretas i sak mot lovbyteren eller den som var besitter ved beslaget, såfremt det finnes rimelig av hensyn til eieren. Eieren skal så vidt mulig gis varsel om saken.

Har verken lovbyteren eller besitteren kjent oppholdssted i Norge, kan tingretten beslutte inndragning på de vilkår som er nevnt i annet ledd, uten at noen er gjort til sak-søkt.

Disse regler gjelder tilsvarende ved inndragning av rettigheter etter § 72 femte ledd og § 73.

§ 75. Hvem inndragning kan skje til fordel for

Inndragning skjer til fordel for statskassen når ikke annet er bestemt.

I dommen eller ved en senere kjennelse av den tingretten som avgjorde spørsmålet om inndragning, kan retten bestemme at det inndratte skal anvendes til dekning av erstatningskrav fra den skadelidte.

Departementet kan bestemme at det inndratte skal deles mellom den norske stat og en eller flere andre stater. Ved avgjørelsen skal det blant annet legges vekt på hvilke utgifter som har påløpt i statene, og i hvilke land skadevirkninger har oppstått og utbytte er oppnådd. Deling etter leddet her kan ikke føre til at dekning av den skadelidtes erstatningskrav etter annet ledd reduseres.

§ 76. Særregler for inndragning av en informasjonsbærer

Med informasjonsbærer menes i denne bestemmelse trykt skrift eller annet som formidler en skriftlig, visuell, auditiv eller elektronisk lagret informasjon.

Ved inndragning av en informasjonsbærer skal det angis hvilke deler av innholdet som begrunner inndragningen. Den som må tåle inndragningen, kan mot å dekke utgiftene kreve informasjonsbæreren tilbakelevert etter at det ulovlige innholdet er fjernet.

Kapittel 14. Fellesregler for reaksjonsfastsettelsen

§ 77. Formildende omstendigheter

Har siktede avgitt en uforbeholden tilståelse, skal retten ta dette i betraktning ved straffutmålingen.

§ 78.

§ 79. Fastsetting av straff ut over lengstestrafen (flere lovbrudd, gjentakelse, organisert kriminalitet)

Foreligger en eller flere av situasjonene i bokstav a til c, kan fengselsstraffen forhøyes inntil det dobbelte, men ikke i noe tilfelle med mer enn 6 år og aldri ut over 21 år, og for personer som var under 18 år på handlingstidspunktet, ikke ut over 15 år:

- a) når en lovbyter ved én eller flere handlinger har begått flere lovbrudd, og det skal idømmes en felles straff. Forhøyelse av fengselsstraffen regnes av lengstestrafen i det strengeste straffebudet. Straffen etter denne bokstav kan aldri bli lenger enn summen av lengstestrafene. Forhøyelse av lengstestrafen etter denne bokstav får bare betydning i forhold til lovbestemmelser som har bestemt at den forhøyde lengstestraff skal tillegges rettslig virkning.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

- b) når en tidligere domfelt person på ny har begått en straffbar handling av samme art som han tidligere er dømt for her i riket eller i utlandet, hvis ikke straffebudet selv bestemmer noe annet. Forhøyelse av lengstestrafen etter denne bokstav får bare betydning i forhold til lovbestemmelser som har bestemt at den forhøyde lengstestrafen skal tillegges rettslig virkning.

Første ledd i denne bokstav gjelder bare når den domfelte hadde fylt 18 år på tidspunktet for den tidligere straffbare handlingen, og har begått den nye handlingen etter at straffen for den tidligere handlingen helt eller delvis er fullbyrdet. Har den nye straffbare handlingen en strafferamme på mer enn 1 år, gjelder første ledd ikke hvis den nye handlingen er begått senere enn 6 år etter at fullbyrdelsen av den tidligere straffen er avsluttet, når ikke annet er bestemt. Har den nye straffbare handlingen en strafferamme på

1 år eller mindre, kan det ikke ha gått mer enn 2 år fra fullbyrdingen er avsluttet.

Presidenten: Det foreligger her et avvikende forslag, nr. 12, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Straffeloven § 79 første ledd bokstav b) skal lyde:

b) når en tidligere domfelt person på ny har begått en forsettlig straffbar handling av samme art eller hvor strafferammen er fengsel i mer enn 6 år, som han tidligere er dømt for her i riket eller i utlandet, kan straffen ikke settes lavere enn halvparten av straffebudets ordinære strafferamme hvis ikke straffebudet selv bestemmer noe annet. Er personen domfelt for forsettlige handlinger av samme art eller hvor strafferammen er fengsel i mer enn 6 år, mer enn én gang tidligere, kan fengselsstraffen forhøyes med inntil det dobbelte og skal ikke fastsettes lavere enn straffebudets ordinære maksimale straff. Fengselsstraffen etter foregående punktum kan ikke forhøyes ut over 30 år.

Første ledd i denne bokstav gjelder ikke dersom det er gått mer enn 10 år etter endt fullbyrdelse av den tidligere dom.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling til § 79 første ledd b og forslaget fra Fremskrittspartiet bifaltes innstillingen med 56 mot 12 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 19.56.04)

Videre var innstillet:

c) når en straffbar handling er utøvet som ledd i virksomheten til en organisert kriminell gruppe.

Med organisert kriminell gruppe menes en organisert gruppe på tre eller flere personer som har som et hovedformål å begå en handling som kan straffes med fengsel i minst 3 år, eller hvor en vesentlig del av virksomheten består i å begå slike handlinger.

Forhøyelse av lengstestrafen etter bestemmelsen her får anvendelse i forhold til lovbestemmelser som tillegger strafferammen rettslig virkning, når ikke annet er bestemt.

§ 80. Fastsetting av straff under minstestrafen eller til en mildere straffart

Straffen kan settes under minstestrafen i straffebudet eller til en mildere straffart når lovbryteren

a) 1. uten å vite at han er mistenkt i vesentlig grad har forebygget eller gjenopprettet skaden ved lovbruddet, eller

2. har avlagt en uforbeholden tilståelse,

b) dømmes for forsøk,

c) 1. har handlet på grunn av avhengighetsforhold til en annen deltaker, eller

2. har deltatt bare i liten grad,

d) har overskredet grensene for

1. nødrett (jf. § 17),

2. nødverge (jf. § 18), eller

3. selvtakt (jf. § 19),

e) har handlet i berettiget harme, under tvang eller under overhengende fare,

f) på handlingstidspunktet har en alvorlig psykisk lidelse med en betydelig svekket evne til realistisk å vurdere sitt forhold til omverdenen, men ikke er psykotisk,

g) på handlingstidspunktet er psykisk utviklingshemmet i lettere grad,

h) på handlingstidspunktet har en noe mindre sterk bevissthetsforstyrrelse enn den som fritar for straff etter § 20 bokstav d. Er bevissthetsforstyrrelsen en følge av selvforskyldt rus, gjelder dette likevel bare når særdeles formildende omstendigheter tilsier det,

i) på handlingstidspunktet er under 18 år, eller

j) har handlet i uaktsom rettsuvidenhet ved overtredelse av straffebud som krever forsett.

§ 81. Forhold som kan føre til straffritak

Retten kan frifinne den som

a) uten å vite at han er mistenkt, i vesentlig grad har forebygget eller gjenopprettet skaden ved et lovbrudd som kan straffes med bot, eller

b) har overskredet grensene for

1. nødrett (jf. § 17),

2. nødverge (jf. § 18), eller

3. selvtakt (jf. § 19),

og særlige grunner tilsier frifinnelse.

§ 82 Etterskuddsdom

Ved domfellelse for forhold begått før dommen i en annen sak avsies det tilleggsdom for disse forholdene når alle forholdene kunne vært pådømt samtidig. § 31 annet ledd og tredje ledd annet og tredje punktum gjelder ikke.

Ved straffutmålingen gjelder § 79 tilsvarende. Det skal tas hensyn til hva en passende straff ville vært ved samtidig pådømmelse, og den samlede straffen må ikke være strengere enn om alle forholdene hadde vært pådømt samtidig.

Ved domfellelse for forhold begått dels før og dels etter dommen i en annen sak avsies det i alminnelighet fellesdom for alle forholdene. Annet ledd annet punktum gjelder tilsvarende for de forholdene som ble begått forut for den første dommen.

Når det er grunn til det, kan det også ellers avsies fellesdom. Annet ledd gjelder tilsvarende.

Avsies det fellesdom som omfatter en tidligere dom på straff som er helt eller delvis fullbyrdet, gis det fradrag for utholdt straff.

Det skal gå frem av dommen om den er en tilleggsdom eller en fellesdom.

§ 83. Varetektsfradrag

Den tiden den siktede har vært berøvet friheten i anledning av saken, kommer til fradrag i straffen etter reglene i denne paragraf. Dette gjelder også frihetsberøvelse i utlandet eller i anledning av forhold i saken som den siktede frifinnes for, eller som er henlagt.

Det gis 1 dag fradrag for antallet påbegynte døgn frihetsberøvelsen har vart utover 4 timer regnet fra tidspunktet for pågripelsen. Ved frihetsberøvelse i fullstendig isolasjon utover 4 timer skal det gis ytterligere fradrag som svarer til 1 dag for hvert påbegynte tidsrom av 2 døgn som den dømte har vært underlagt fullstendig isolasjon. Varetaktsfradraget fastsettes i dommen eller i forelegget. Selv om frihetsberøvelsen har vart noe kortere enn den fastsatte straffen, kan straffen anses utholdt i sin helhet.

Ved idømming av delvis betinget fengselsstraff gis varetaktsfradraget først i den ubetingede delen av straffen.

Ved idømming av fengselsstraff og bot gis varetaktsfradraget først i fengselsstraffen.

Ved idømming av forvaring gis varetaktsfradraget fullt ut både i minstetiden og i tidsrammen.

Ved ilegging av bot gis varetaktsfradraget i den subsidiære fengselsstraffen samtidig som boten reduseres forholdsmessig.

Ved idømming av samfunnsstraff gis varetaktsfradraget i den subsidiære fengselsstraffen samtidig som antallet timer samfunnsstraff og gjennomføringstiden reduseres forholdsmessig. Er samfunnsstraff idømt sammen med ubetinget fengselsstraff, gjøres fradraget først i fengselsstraffen.

Ved straffutmålingsutsettelse skal det i dommen anmerkes hvorvidt den siktede har vært undergitt frihetsberøvelse i anledning av saken og eventuelt hvor lenge.

§ 84. Fradrag for fullbyrdet strafferettslig reaksjon ilagt i utlandet

Fullbyrdet strafferettslig reaksjon ilagt i utlandet for en handling som også blir pådømt i Norge, skal så vidt mulig trekkes fra i den norske dommen.

Kapittel 15. Foreldelse mv.

§ 85. Opphør av straffansvar ved foreldelse

En handling kan ikke straffes når foreldelse er inntrådt etter §§ 86 til 89.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

§ 86. Foreldelsesfristen

Fristen for foreldelse av straffansvar er

- a) 2 år når den høyeste lovbestemte straffen er bot eller fengsel inntil 1 år,
- b) 5 år når den høyeste lovbestemte straffen er fengsel inntil 3 år,
- c) 10 år når den høyeste lovbestemte straffen er fengsel inntil 10 år,
- d) 15 år når den høyeste lovbestemte straffen er fengsel inntil 15 år,
- e) 25 år når den høyeste lovbestemte straffen er fengsel inntil 21 år.

Ved beregningen av fristen er det uten betydning at en annen straff kan idømmes ved siden av bot eller fengselsstraff.

Har noen i samme handling begått flere lovbrudd som etter første ledd skulle foreldes til forskjellig tid, gjelder den lengste fristen for alle lovbruddene.

Presidenten: Det foreligger her et avvikende forslag, nr. 13, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Straffeloven § 86 skal lyde:

§ 86. Foreldelsesfristen

Fristen for foreldelse av straffeansvar er

- a) 10 år når den høyeste lovbestemte straff er bot eller fengsel inntil 6 år,
- b) 30 år når den høyeste lovbestemte straff er bot eller fengsel i mer enn 6 år.

Hvor lovens strengeste straff er fengsel i inntil 30 år inntreng ingen foreldelse.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet bifaltes innstillingen med 56 mot 12 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 19.56.48)

Videre var innstillet:

§ 87. Utgangspunktet for foreldelsesfristen

Fristen for foreldelse av straffansvar regnes fra den dag det straffbare forholdet opphørte. Ved overtredelse av lovens bestemmelser om seksuell omgang med barn under henholdsvis 14 år og 16 år skal fristen likevel regnes fra den dag den fornærmede fyller 18 år.

Når straffbarheten avhenger eller påvirkes av en inntrådt virkning, regnes fristen først fra den dag virkningen inntrådte.

Er den straffbare handlingen forøvd på et norsk skip utenfor riket, regnes fristen fra den dag skipet kom til norsk havn. Utgangspunktet for fristen kan likevel ikke forskyves med mer enn 1 år etter dette leddet.

§ 88. Avbrytelse av foreldelsesfristen

Fristen etter § 86 avbrytes ved at den mistenkte får stilling som siktet, jf. straffeprosessloven § 82. Skjer siktelser ved utferdigelse av utenrettslig erklæring eller av forelegg, avbrytes fristen når den siktede meddeles siktelser. For slik meddelelse gjelder domstolloven § 146 annet ledd tilsvarende.

Fristavbrytelsen taper sin virkning når forfølgningen innstilles uten at beslutningen omgjøres av overordnet påtalemyndighet innen fristen i straffeprosessloven § 75 annet ledd. Det samme gjelder når forfølgningen blir stanset på ubestemt tid. Ved beregningen av om foreldelse er inntrådt, skal forfølgningstiden regnes med. Dette gjelder likevel ikke dersom forfølgningen er stanset fordi den siktede har unndratt seg forfølgningen.

§ 89. Foreldelse av straffansvar for foretak

Fristen for foreldelse av straffansvaret for foretak beregnes ut fra strafferammen for enkeltpersoner i det straffebud som er overtrådt.

Avbrytes fristen overfor noen som har handlet på vegne av et foretak, gjelder avbrytelsen også overfor foretaket.

§ 90. Suspensjon av foreldelse under konkurs og gjeldsforhandling

Foreldelsesfristen for overtredelse av lovens bestemmelser om forbrytelser i gjeldsforhold løper ikke under konkurs eller gjeldsforhandling etter loven. Fristen kan likevel ikke forlenges med mer enn 5 år etter denne paragraf.

§ 91. Straffansvar som ikke foreldes

Straffansvaret for terrorhandlinger, krigsforbrytelser, folkemord og forbrytelser mot menneskeheten foreldes ikke.

§ 92. Foreldelsesfristen for inndragningsansvar

For foreldelse av inndragningsansvar gjelder foreldelsesfristene i § 86, men fristen skal ikke være kortere enn 5 år. For inndragning etter §§ 67 og 68 skal fristen ikke være kortere enn 10 år.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

§ 93. Foreldelsesfristen for idømt frihetsstraff og samfunnsstraff

Idømt fengselsstraff faller bort ved foreldelse etter følgende frister:

- a) 5 år for fengsel inntil 1 år,
- b) 10 år for fengsel i mer enn 1 år og inntil 4 år,
- c) 15 år for fengsel i mer enn 4 år og inntil 8 år,
- d) 20 år for fengsel i mer enn 8 år og inntil 20 år,
- e) 30 år for fengsel i mer enn 20 år.

Er fullbyrding av fengselsstraff delvis utsatt etter § 34 første ledd første punktum, regnes fristen særskilt for den betingede og den ubetingede delen av straffen.

Idømt forvaring foreldes etter reglene i første ledd på grunnlag av den fastsatte lengstetiden som forvaringen ikke må overstige, jf. § 43 første ledd første og annet punktum.

Idømt samfunnsstraff foreldes etter reglene i første ledd på grunnlag av den subsidiære fengselsstraffen som er fastsatt, jf. § 49 første ledd bokstav b.

Ved løslatelse på prøve fra frihetsstraff beregnes fristen for reststraffen på grunnlag av den gjenstående straffetiden. Tilsvarende gjelder når fullbyrdingen avbrytes på annen måte og ved avbrutt samfunnsstraff.

Presidenten: Fremskrittspartiet har varslet at de går imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 56 mot 12 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 19.57.17)

Videre var innstillet:

§ 94. Utgangspunktet for foreldelsesfristen etter § 93

Foreldelsesfristen for idømt frihetsstraff regnes fra den dag dommen er endelig.

Det løper ingen foreldelsesfrist så lenge fullbyrdingen ikke kan settes i verk fordi den domfelte utholder annen frihetsberøvelse i medhold av dom eller samfunnsstraff.

Er det truffet avgjørelse om gjeninnsetting på reststraff etter en prøveløslatelse, regnes foreldelsesfristen for reststraffen fra den dag avgjørelsen om gjeninnsetting er endelig. Avbrytes fullbyrdingen på annen måte enn ved prøveløslatelse, regnes fristen fra avbrytelsen.

Foreldelsesfristen for samfunnsstraff regnes fra den dag dommen er endelig. Annet ledd og tredje ledd annet punktum gjelder tilsvarende. Det samme gjelder § 97 tredje ledd.

Er det ved betinget dom eller benådning gitt utsettelse med fullbyrdingen av straffen, løper ingen foreldelsesfrist i prøvetiden.

§ 95. Avbrytelse av foreldelsesfristen etter § 93

Fristen etter § 93 avbrytes ved at fullbyrding av straffen blir påbegynt, eller ved at den domfelte blir pågrepet for å sikre fullbyrdingen.

§ 96. Idømt straff som ikke foreldes

Idømt straff for terrorhandlinger, krigsforbrytelser, folkemord og forbrytelser mot menneskeheten foreldes ikke.

§ 97. Foreldelse av ilagt bot

Ilagt bot faller bort 10 år etter at forelegget eller dommen ble endelig.

Foreldelse av boten er uten betydning for utleggspant, utleggstrekk eller annen sikkerhet som er stiftet innen fristens utløp.

Fengselsstraff idømt etter § 55 faller bort når ikke fullbyrding av straffen er påbegynt innen 5 år etter at dommen er endelig. Det løper ingen foreldelsesfrist så lenge fullbyrdingen ikke kan settes i verk fordi den domfelte utholder annen frihetsberøvelse i medhold av dom eller samfunnsstraff.

§ 98. Foreldelse av idømt særreaksjon for utilregnelige

Idømt særreaksjon for utilregnelige, jf. §§ 62 og 63, faller bort ved foreldelse etter 20 år. Reglene i §§ 94 og 95 gjelder tilsvarende så langt de passer.

§ 99. Foreldelse av ilagt inndragning

Ilagt inndragning faller bort 5 år etter at forelegget eller dommen ble endelig. For inndragning av utbytte, herunder inndragning etter § 68, er fristen likevel 10 år.

Foreldelse av inndragningen er uten betydning for utleggspant, utleggstrekk eller annen sikkerhet som er stiftet innen fristens utløp.

§ 100. Bortfall av straff- og inndragningsansvar mv. ved den skyldiges eller ansvarliges død
Straffansvar faller bort ved den skyldiges død.

Inndragningsansvar faller bort ved den ansvarliges død. Gjelder det inndragning av utbytte, herunder inndragning etter § 68 og § 72 annet ledd, kan sak likevel fremmes, og ilagt inndragning kan fullbyrdes dersom det blir besluttet ved kjennelse av den retten som har pådømt saken i første instans, eller av den tingrett som saken hører under etter straffeprosessloven § 12 når inndragningen er vedtatt ved forelegg. Retten kan beslutte inndragning av et beløp istedenfor en ting.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

Annen del

Presidenten: Presidenten vil her gjøre oppmerksom på at forslag til denne delen vil bli fremmet i egen proposisjon senere.

Videre var innstillet:

Tredje del. Sluttbestemmelser

§ 101 Ikraftsetting

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette forskjellige bestemmelser i loven i kraft til ulik tid.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

§ 102 Endringer i andre lover

Fra den tid Kongen bestemmer, gjøres følgende endringer i annen lovgivning:

1. I Almindelig borgerlig Straffelov 22. mai 1902 nr. 11 gjøres følgende endringer:

§ 15 skal lyde:

De alminnelige straffer er:

fengsel,
forvaring,
hefte,

samfunnsstraff,

bøter og

rettighetstap som nevnt i §§ 29 og 33.

§ 16 oppheves.

§ 28 a skal lyde:

Samfunnsstraff kan idømmes i stedet for fengselsstraff når

a) det ellers ikke ville ha blitt idømt strengere straff enn fengsel i 1 år,

b) hensynet til straffens formål ikke taler mot en reaksjon i frihet, og

c) lovbryteren samtykker og har bosted i Norge.

Første ledd bokstav a kan fravikes når den straff som ellers ville ha blitt idømt, helt eller delvis ville ha vært betinget, og ellers når sterke grunner taler for at samfunnsstraff idømmes.

I dom på samfunnsstraff skal retten fastsette

a) et timetall som skal være fra 30 til 420 timer,

b) en subsidiær fengselsstraff, som skal svare til den fengselsstraff som ville ha blitt idømt uten samfunnsstraff, og

c) en gjennomføringstid, som normalt skal svare til den subsidiære fengselsstraffen. Er den subsidiære fengselsstraffen kortere enn 120 dager, kan det likevel fastsettes en gjennomføringstid på inntil 120 dager.

Ved fastsetting av gjennomføringstid og subsidiær fengselsstraff gjelder § 25 tilsvarende.

I dom på samfunnsstraff kan retten bestemme at den domfelte i gjennomføringstiden

a) skal overholde bestemmelser gitt av kriminalomsorgen om bosted, oppholdssted, arbeid, opplæring eller behandling, eller

b) forbys kontakt med bestemte personer.

Når særlige grunner tilsier det, kan ubetinget fengselsstraff på inntil 30 dager idømmes sammen med samfunnsstraffen.

Når en dom på samfunnsstraff blir lest opp eller forkynt for den domfelte, skal han gjøres nærmere kjent med hva dommen går ut på, og med følgene av brudd på bestemmelsene gitt i eller i medhold av straffegjennomføringsloven, og av at det begås en ny straffbar handling før utløpet av gjennomføringstiden.

§ 28 b skal lyde:

Etter begjæring kan tingretten ved dom bestemme at hele eller deler av den subsidiære fengselsstraffen skal fullbyrdes når den domfelte har

a) brutt bestemmelser gitt i eller i medhold av straffegjennomføringsloven § 54 første og annet ledd, § 55 eller § 58 første ledd bokstav a til d, eller

b) begått en ny straffbar handling før utløpet av gjennomføringstiden.

Ved omgjøringen skal retten ta hensyn til samfunnsstraff som allerede er gjennomført. Dersom den subsidiære fengselsstraffen ikke skal fullbyrdes i sin helhet, kan retten forlenge gjennomføringstiden med inntil 6 måneder.

Ved omgjøring etter første ledd bokstav b kan retten avsi samlet dom for begge handlinger eller særskilt dom for den nye handlingen.

Begjæring etter første ledd bokstav a fremmes av kriminalomsorgen eller påtalemyndigheten. Begjæring etter første ledd bokstav b fremmes av påtalemyndigheten. Begjæringen må være brakt inn for retten innen 3 måneder etter utløpet av gjennomføringstiden.

Reglene om forsvarer og om pågripelse og varetektsfengsel i straffeprosessloven § 100 og kapittel 14 gjelder tilsvarende. Reglene om varsling i straffeprosessloven

§ 243 gjelder tilsvarende for rettsmøter om omgjøring. Kriminalomsorgen skal varsles etter de samme regler som påtalemyndigheten.

§ 29 skal lyde:

Den som har begått en straffbar handling som viser at vedkommende er uskikket til eller kan misbruke en stilling, virksomhet eller aktivitet, kan, når allmenne hensyn tilsier det,

a) fratras stillingen, eller

b) fratras retten til for fremtiden å ha en stilling eller utøve en virksomhet eller aktivitet.

Rettighetstapet kan begrenses til forbud mot å utøve visse funksjoner som ligger til stillingen eller virksomheten, eller til påbud om å utøve virksomheten eller aktiviteten på bestemte vilkår.

Den som er fratatt retten til å utøve en virksomhet, kan heller ikke forestå slik virksomhet for andre eller la andre forestå slik virksomhet for seg.

Den skyldige kan pålegges å gi fra seg et dokument eller en annen gjenstand som har tjent som bevis for den tapte rettigheten.

Rettighetstap etter bestemmelsen her kan ilegges som eneste straff hvis det ikke er fastsatt en minstestraft på fengsel i 1 år eller mer for handlingen.

§§ 30 til 32 oppheves.

§ 33 skal lyde:

Den som har begått en straffbar handling, kan ilegges kontaktforbud når det er grunn til å tro at vedkommende ellers vil

a) begå en straffbar handling overfor en annen person,

b) forfølge en annen person, eller

c) på annet vis krenke en annens fred.

Kontaktforbudet kan gå ut på at den forbudet retter seg mot, forbyes

a) å oppholde seg i bestemte områder, eller

b) å forfølge, besøke eller på annet vis kontakte en annen person.

Er det nærliggende fare for en handling som nevnt i første ledd bokstav a, kan den skyldige forbyes å oppholde seg i sitt eget hjem.

Kontaktforbudet kan begrenses på nærmere angitte vilkår.

Rettighetstap etter bestemmelsen her kan ilegges som eneste straff hvis det ikke er fastsatt en minstestraft på fengsel i 1 år eller mer for handlingen.

Ny § 33 a skal lyde:

Et rettighetstap trer i kraft fra den dagen dommen eller forelegget er endelig.

Rettighetstap etter § 29 første ledd bokstav b og § 33 ilegges for en bestemt tid inntil 5 år, eller når særlige grunner tilsier det, på ubestemt tid. Verv som medlem av kommunestyre, fylkesting eller Stortinget kan likevel bare fratras for valgperioden. Forbud mot opphold i eget hjem, jf. § 33 tredje ledd, kan bare ilegges for en bestemt tid inntil 1 år.

Rettighetstap som nevnt i annet ledd, kan etter 3 år prøves på ny av tingretten. Begjæringen fremsettes for påtalemyndigheten, som forbereder saken for retten. Rettens avgjørelse treffes ved kjennelse. Opprettholdes rettighetstapet helt eller delvis, kan saken ikke prøves på ny før etter 3 år.

Fristen for rettighetstapet og for adgangen til å begjære ny prøving etter tredje ledd løper ikke i den tiden lovbrøteren soner frihetsstraff eller unndrar seg fullbyrdingen av slik straff.

§ 37 a annet ledd første punktum skal lyde:

Kan det foretas utvidet inndragning etter § 34 a og lovbrøteren har overdratt et formuesgode til en av sine nærmeste, kan formuesgodet eller dets verdi inndras hos mottageren hvis påtalemyndigheten sannsynliggjør at det er ervervet ved at lovbrøteren har begått et lovbrudd.

§ 37 d skal lyde:

Inndragning skjer til fordel for statskassen når ikke annet er bestemt.

I dommen eller ved en senere kjennelse av den tingrett som avgjorde spørsmålet om inndragning, kan retten bestemme at det inndratte skal anvendes til dekning av erstatningskrav fra den skadelidte.

Departementet kan bestemme at det inndratte skal deles mellom den norske stat og en eller flere andre stater. Ved avgjørelsen skal det blant annet legges vekt på hvilke utgifter som har påløpt i statene, og i hvilke land skadevirkninger har oppstått og utbytte er oppnådd. Deling etter leddet her kan ikke føre til at dekning av den skadelidtes erstatningskrav etter annet ledd reduseres.

Når utbytte er inndratt etter § 34, og domfelte eller noen som er ansvarlig for skaden, etter pådømmelsestiden har betalt erstatning til fornærmede, kan retten etter krav fra domfelte bestemme at inndragningsbeløpet blir å nedsette tilsvarende. Det samme gjelder dersom domfelte betaler skatt eller avgift som tilsværer inndragningen. Krav etter leddet her må framsettes for retten senest ett år etter at avgjørelsen om inndragning ble rettskraftig.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det voteres så over forslag nr. 14, fra Fremskrittspartiet, til § 127 første ledd. Forslaget lyder:

«I lov 22. mai nr. 10 1902 Almindelig borgerlig Straffelov skal § 127 første ledd lyde:

Den, som ved Vold søger at formaa en offentlig Tjenestemand til at foretage eller unnlade en Tjenestehandling eller at hindre ham under en saadan, eller som medvirker hertil, straffes med Fængsel i mindst 1 år og indtil 6 Aar, men indtil 15 Aar, naar han udfører Forbrydelsen i Forening med nogen anden.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 54 mot 14 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 19.58.17)

Videre var innstillet:

§ 342 første ledd bokstav b skal lyde:

b) ved dom er forvist til eller fra bestemte deler av riket og som rettsstridig igjen oppholder seg på et sted der dette er forbudt for vedkommende, *eller som på annen måte bryter kontaktforbud i medhold av straffeloven § 33*, eller

2. I lov om fullbyrding av nordiske dommer på straff mv. 15. november 1963 gjøres følgende endringer:

§ 7 bokstav b skal lyde:

b) dom på *samfunnsstraff eller en liknende reaksjon*.

§ 8 skal lyde:

Blir det satt i verk tilsyn etter § 7 bokstav a, gjelder reglene om *meldeplikt i straffeloven § 53 nr. 2*. Blir det satt i verk tilsyn etter § 7 bokstav b, *gjelder reglene om samfunnsstraff så langt de passer*.

De særvilkår som er fastsatt i den betingede dom, og de forutsetninger som gjelder for *samfunnsstraffen eller den liknende reaksjonen*, får virkning her i riket så langt de passer. Departementet kan i samband med at det treffes avgjørelse etter § 17, foreta endring til så vidt mulig tilsvarende vilkår eller forutsetninger.

Bestemmelsene i straffeloven §§ 28 b og 54 gjelder tilsvarende. Treffer retten avgjørelse om fullbyrding av en betinget frihetsstraff eller subsidiær frihetsstraff, skal denne fullbyrdes som fengselsstraff, jf. § 4. Hvis det i dommen ikke er fastsatt frihetsstraff, kan retten fastsette straffen eller overlate avgjørelsen til vedkommende myndighet i domslandet etter siste ledd.

Dersom omstendighetene taler for det, kan departementet eller retten overlate til vedkommende myndighet i domslandet å treffe avgjørelser hvor det etter reglene i tredje ledd er spørsmål om å endre en betinget dom eller å fullbyrde frihetsstraff.

§ 9 skal lyde:

Når en person som i Danmark, Finland, Island eller Sverige har fått en betinget dom eller *dom på samfunnsstraff eller en liknende reaksjon*, her i riket blir funnet skyldig i en straffbar handling, kan retten, selv om det ikke er satt i verk tilsyn etter § 7, fastsette en samlet straff for begge handlinger i samsvar med reglene om dette i straffeloven § 54 nr. 3 eller § 28 b tredje ledd.

§ 10 skal lyde:

Til myndighetene i Danmark, Finland, Island eller Sverige kan det settes frem en begjæring om at det der settes i verk tilsyn og andre tiltak som det er truffet bestemmelse om i en betinget dom eller dom på *samfunnsstraff*, avsagt her i riket.

Er tilsyn med en betinget domfelt eller med *samfunnsstraff* i medhold av første ledd overført til myndighetene i Danmark, Finland, Island eller Sverige, gjelder bestemmelsene i straffeloven og *straffegjennomføringsloven* om betinget dom eller *samfunnsstraff* bare dersom domfelte her i riket kjennes skyldig i en straffbar handling, eller myndighetene i vedkommende land overlater til domstol her i riket å treffe avgjørelse om endring av den betingede dom eller fullbyrdelse av subsidiær frihetsstraff.

Dersom myndighetene i det land som tilsynet *eller et liknende tiltak* er overført til, treffer bestemmelse om forlengelse av prøvetiden eller om endring av særlige vilkår i den betingede dom eller for en dom på *samfunnsstraff*, har denne bestemmelse virkning her i riket.

§ 11 skal lyde:

Treffes det i Danmark, Finland, Island eller Sverige beslutning om fullbyrding av straff for en handling som det her i riket er gitt betinget dom eller *samfunnsstraff* for, har denne beslutning samme virkning som en avgjørelse truffet etter reglene i straffeloven § 54 eller § 28 b.

Blir en person som her i riket har fått betinget dom eller dom på *samfunnsstraff*, i Danmark, Finland, Island eller Sverige dømt for en straffbar handling begått i prøvetiden eller gjennomføringstiden uten at den nye dommen avgjør spørsmålet om endring av den betingede dom eller fullbyrdelse av subsidiær frihetsstraff, kan spørsmålet om den betingede dommen eller den subsidiære frihetsstraffen skal fullbyrdes, bringes inn for tingretten til avgjørelse.

§ 17 skal lyde:

Vedtak om fullbyrding av straff mv. eller om iverksetting av tilsyn *eller et liknende tiltak* her i riket i medhold av reglene i denne lov gjøres av departementet etter at det er satt fram begjæring om det fra rette myndighet i vedkommende land. Departementet prøver om begjæringen fyller lovens krav og om den i det enkelte tilfelle bør etterkommes. Lyder dommen på frihetsstraff eller *samfunnsstraff eller en liknende reaksjon*, skal den dømte i alminnelighet gis anledning til å uttale seg før vedtak gjøres.

§ 19 første og annet ledd skal lyde:

Spørsmålet om norske myndigheter har hjemmel i denne lov til å gjøre vedtak om fullbyrding eller iverksetting av tilsyn *eller liknende tiltak*, kan prøves av tingretten. Saken behandles etter straffeprosesslovens regler. Lyder dommen på frihetsstraff eller *samfunnsstraff eller en liknende reaksjon*, skal det oppnevnes offentlig forsvarer for den domfelte. Begjæring om rettslig prøving kan settes fram av den som rammes av avgjørelsen.

Begjæring om rettslig prøving er ikke til hinder for fullbyrding eller iverksetting av tilsyn *eller et liknende tiltak*, med mindre retten bestemmer det.

3. Med virkning frem til ny straffelov trer i kraft skal det i lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker gjøres følgende endringer:

§ 76 femte ledd skal lyde:

Ved rettsmøter i tingretten om fullbyrding av subsidiær fengselsstraff etter *straffeloven § 28 b første ledd bokstav a* eller av reststraff etter prøveløslatelse etter straffegjennomføringsloven § 44 annet ledd, kan tilsatte i kriminalomsorgen møte.

§ 100 b nytt annet ledd skal lyde:

Første ledd gjelder tilsvarende når en sak om kontaktforbud i eget hjem, jf. straffeloven § 33 tredje ledd, bringes inn for retten.

§ 107 a første og annet ledd skal lyde:

I saker om overtredelse av straffeloven §§ 192-197, 199, 200 tredje ledd, § 342 første ledd bokstav b, jf. § 33 og § 342 første ledd bokstav c, jf. straffeprosessloven § 222 a, har fornærmede rett til hjelp fra advokat dersom fornærmede ønsker det. I andre saker kan retten på begjæring oppnevne advokat for fornærmede hvis det er grunn til å tro at fornærmede som følge av handlingen får betydelig skade på legeme eller helbred og det anses å være behov for advokat.

Når en sak om besøksforbud i eget hjem, jf. § 222 a annet ledd annet punktum, eller kontaktsforbud i eget hjem, jf. straffeloven § 33 tredje ledd, bringes inn for retten, har den som forbudet skal beskytte, rett til advokat. Reglene i kapitlet her gjelder tilsvarende så langt de passer.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

- Med virkning fra den nye straffeloven trer i kraft, gjøres det i lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker følgende endringer:

§ 40 annet ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Det skal opplyses i domsgrunnene om hvorvidt straffeloven § 77 er anvendt, og det bør angis hvilken betydning tilståelsen har hatt for straffutmålingen.

Ny § 43 a skal lyde:

Når en dom blir lest opp eller forkynt, skal den domfelte gjøres kjent med

- hva dommen går ut på,*
- eventuelle vilkår for dommen, og*
- mulige følger av brudd på vilkårene, herunder følger av at den domfelte begår en ny straffbar handling før utløpet av en prøve- eller gjennomføringstid.*

Dommeren kan gi advarsel og formaning, eventuelt i et særskilt rettsmøte.

Hvis den domfelte skal følges opp av kriminalomsorgen, og kriminalomsorgen ikke var til stede da dommen ble avsagt, underretter påtalemyndigheten straks kriminalomsorgen om dommen.

§ 51 første ledd nytt annet punktum:

Reises ny sak om et krav som er avgjort ved rettskraftig dom, skal retten avvise saken av eget tiltak. Det samme gjelder i tilfeller som nevnt i straffeloven § 8.

§ 51 annet ledd nytt tredje og fjerde punktum skal lyde:

Inndragningssak etter dette ledd kan bare fremmes dersom tiltalte varsles om at slik sak vil bli fremmet senest når hovedforhandlingen i straffesaken starter, før tilståelsesdom avsies eller før forelegg vedtas. Straffedommens avgjørelse av skyldspørsmålet legges opprøvd til grunn i den senere inndragningssaken i den utreknning den er avgjørende for spørsmålet om inndragning.

Ny § 62 a skal lyde:

Den offentlige påtalemyndighet skal påtale straffbare handlinger når ikke annet er bestemt ved lov.

For overtredelse av straffebud med en strafferamme på 2 år eller lavere kan påtale unnlates hvis ikke allmenne hensyn tilsier påtale. Ved vurderingen av om allmenne hensyn foreligger, legges det blant annet vekt på overtredelsens grovhet, hensynet til den alminnelig lovlydighet og om den fornærmede, en annen som har lidt skade ved overtredelsen, eller vedkommende berørte myndighet ønsker påtale.

§ 65 nytt nr. 4 skal lyde:

- sak mot utlending som ikke er bosatt i Norge, jf. straffeloven § 5 tredje ledd. Dette gjelder likevel ikke når strafforfølgning her i landet finner sted i samsvar med overenskomst med fremmed stat om overføring av straffesaker.*

§ 69 skal lyde:

Selv om straffeskyld anses bevist, kan påtalemyndigheten når helt særlige grunner tilsier det, unnlate å påtale handlingen.

Påtaleunnlatelse kan gis på vilkår av at siktede i prøvetiden ikke gjør seg skyldig i noen ny straffbar handling. Prøvetiden er 2 år fra den dag det blir besluttet å unnlate påtale, men ikke lenger enn foreldelsesfristen for adgangen til å reise straffesak for handlingen.

Påtaleunnlatelse kan også gis på vilkår som nevnt i straffeloven §§ 35, 36 og 37 bokstavene a til i. Gir siktedes forhold grunn til det, kan påtalemyndigheten i prøvetiden oppheve eller endre fastsatte vilkår og sette nye vilkår. Den siktede skal så vidt mulig få uttale seg om vilkårene før de fastsettes.

§ 76 femte ledd skal lyde:

Ved rettsmøter i tingretten om fullbyrding av subsidiær fengselsstraff etter *straffeloven § 52 første ledd bokstav a* eller av reststraff etter prøveløslatelse etter straffegjennomføringsloven § 44 annet ledd, kan tilsatte i kriminalomsorgen møte.

§ 98 nytt fjerde ledd skal lyde:

Bestemmelsene om rett til forsvarer i paragrafen her gjelder tilsvarende i saker om pågrep eller varetektsfengsling etter § 173 a, jf. § 184 annet ledd.

§ 100 b nytt annet ledd skal lyde:

Første ledd gjelder tilsvarende når en sak om kontaktforbud i eget hjem, jf. straffeloven § 57 tredje ledd, bringes inn for retten.

Ny § 100 c skal lyde:

Med mindre retten på grunnlag av sakens art og forholdene ellers finner det ubetenkelig at den domfelte er uten forsvarer, skal den oppnevne offentlig forsvarer når det er spørsmål om å fastsette eller fullbyrde ubetinget frihetsstraff i mer enn 6 måneder etter brudd på vilkårene for

- a) straffutmålingsutsettelse, jf. straffeloven § 60 tredje ledd, jf. § 39 annet ledd,
- b) fullbyrdingsutsettelse, jf. straffeloven § 39 annet ledd,
- c) løslatelse på prøve fra fengselsstraff, jf. straffegjennomføringsloven § 44 annet ledd,
- d) løslatelse på prøve fra forvaring, jf. straffeloven § 46 første ledd, eller
- e) samfunnsstraff, jf. straffeloven § 52 første ledd bokstav a.

Er det aktuelt å fastsette eller fullbyrde en mildere straff, kan retten oppnevne offentlig forsvarer for den domfelte når særlige grunner taler for det.

Den domfelte skal ha offentlig forsvarer i saker om opphevelse eller endring av vilkår for prøveløslatelse fra forvaring etter straffeloven § 45 femte ledd. I andre saker om endring av vilkår eller forlengelse av prøvetid, jf. straffeloven §§ 39 første ledd, 45 fjerde ledd og 60 tredje ledd, kan retten oppnevne offentlig forsvarer for den domfelte når særlige grunner taler for det.

§ 107 a første og annet ledd skal lyde:

I saker om overtredelse av straffeloven §§ 192-197, 199, 200 tredje ledd, § 342 første ledd bokstav b, jf. § 57 og § 342 første ledd bokstav c, jf. straffeprosessloven § 222 a, har fornærmede rett til hjelp fra advokat dersom fornærmede ønsker det. I andre saker kan retten på begjæring oppnevne advokat for fornærmede hvis det er grunn til å tro at fornærmede som følge av handlingen får betydelig skade på legeme eller helbred og det anses å være behov for advokat.

Når en sak om besøksforbud i eget hjem, jf. § 222 a annet ledd annet punktum, eller kontaktsforbud i eget hjem, jf. straffeloven § 57 tredje ledd, bringes inn for retten, har den som forbudet skal beskytte, rett til advokat. Reglene i kapitlet her gjelder tilsvarende så langt de passer.

§ 173 a skal lyde:

Den som med skjellig grunn mistenkes for vilkårsbrudd som nevnt i straffeloven §§ 39 annet ledd, 46 første ledd eller 52 første ledd bokstav a, jf. straffegjennomføringsloven § 44 annet ledd annet punktum, kan pågripes når:

- a) det er grunn til å frykte for at han vil unndra seg fullbyrdingen av straff eller andre forholdsregler,
- b) det antas påkrevd for å hindre nye vilkårsbrudd, eller
- c) han selv begjærer det av grunner som finnes fyldestgjørende.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Presidenten antar at vi her kan votere over forslag nr. 6, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, til § 174 nytt første ledd. Forslaget lyder:

«I lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker skal § 174 nytt første ledd lyde:
Personer under 16 år kan ikke pågripes.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 44 mot 24 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 19.59.10)

Videre var innstillet:

§ 184 annet ledd skal lyde:

Fengsling kan besluttes dersom vilkårene etter §§ 171, 172, 173 annet ledd eller 173 a er oppfylt og formålet ikke kan oppnås ved tiltak etter § 188. Reglene i § 174 gjelder tilsvarende. Kjennelsen skal angi lovhjemmelen, kortfattet nevne hvorfor det antas å foreligge skjellig grunn til mistanke, og for øvrig gjøre rede for grunnen til fengslingen. Det skal også gå frem av kjennelsen at fengslingen ikke er et uforholdsmessig inngrep.

Ny § 214 a skal lyde:

Påtalemyndigheten kan beslutte inndratt beslaglagte gjenstander som er egnet til bruk ved legemskrenkelse, og beslaglagte etterlikninger av våpen dersom gjenstandene kan inndras etter straffeloven §§ 69 første ledd bokstav c eller 70 første ledd annet punktum. Beslutningen skal være skriftlig og begrunnet. Når påtalemyndigheten utferdiger forelegg, begjærer saken pådømt ved tilståelsesdom eller reiser tiltale med påstand om straff, skal inndragningskravet likevel tas med i saken.

Eieren eller besitteren av en beslaglagt ting skal så vidt mulig gis skriftlig underretning om påtalemyndighetens beslutning om inndragning ved kopi av beslutningen, med mindre tingen er av ubetydelig verdi. Saken kan kreves forelagt for retten innen 1 måned etter at underretningen er kommet frem. Har underretning ikke vært gitt, er fristen for å kreve saken inn for retten 6 måneder fra beslaget ble foretatt. Et krav som er fremsatt etter at fristen er utløpt, kan likevel tas til følge når oversittelsen ikke bør legges den til last som har fremsatt kravet, eller når særlige omstendigheter ellers tilsier det.

Ny § 214 b skal lyde:

Påtalemyndigheten kan beslutte inndragning av en beslaglagt ting dersom inndragning kan skje etter straffeloven § 74 og verken eieren, lovbryteren eller besitteren er kjent. Beslutningen skal være skriftlig og begrunnet. Eieren eller besitteren kan kreve saken forelagt for retten innen 6 måneder etter at vedtak om inndragning er fattet.

§ 255 skal lyde:

Finner påtalemyndigheten at en sak bør avgjøres med bot, inndragning eller rettighetstap, kan den utferdige forelegg i stedet for å reise tiltale. Reaksjoner som nevnt i § 2 nr. 4 kan også avgjøres ved forelegg og kan også ilegges sammen med reaksjoner som nevnt i første punktum.

Rettighetstap som avgjøres ved forelegg, kan bare gjelde for inntil 3 år og kan ikke gjelde tap av stilling, retten til å inneha stilling eller tap av retten til å utøve næringsvirksomhet, med unntak for binæring.

§ 256 nytt første ledd nr. 4 og annet ledd skal lyde:

4) fastsetting av den bot og i tilfelle den inndragning og det rettighetstap som kreves,

Dersom den siktede har vært berøvet friheten i anledning av saken, og det ved fastsettingen av boten ikke er gitt fullt fradrag for frihetsberøvelsen, jf. straffeloven § 83 annet ledd, skal det anmerkes i forelegget hvor mange dager som har kommet til fradrag.

Nåværende annet ledd i § 256 blir nytt tredje ledd.

§ 456 fjerde ledd annet punktum skal lyde:

Bot som ikke betales eller lar seg inndrive ved lønns- eller annen tvangsfullbyrding, skal fullbyrdes ved soning av den subsidiære fengselsstraffen når den botlagte har evne til å betale boten eller allmenne hensyn tilsier det.

5. I lov 2. juni 1989 nr. 27 om omsetning av alkoholholdig drikk m.v. skal § 10-3 lyde:

Dersom vilkårene for inndragning etter straffeloven er oppfylt, kan påtalemyndigheten beslutte at brennevin og gjærende eller gjæret udestillert væske tilintetgjøres. Det samme gjelder annen alkoholholdig drikk når den er skjenket i glass eller finnes i opptrukket flaske. *Beslutning om inndragning av lovlig tilvirket brennevin skal være skriftlig og begrunnet. Eieren eller besitteren skal så vidt mulig underrettes om påtalemyndighetens beslutning ved kopi av beslutningen og kan kreve saken forelagt for retten innen 1 måned etter at beslaget ble foretatt.*

6. I lov 4. desember 1992 nr. 132 om legemidler gjøres følgende endringer:

§ 32 nytt første ledd skal lyde:

Dersom vilkårene for inndragning etter straffeloven er oppfylt, kan påtalemyndigheten beslutte at beslaglagte stoffer som er oppført på narkotikalistene, inndras. Beslutningen skal være skriftlig og begrunnet. Eieren eller besitteren skal så vidt mulig underrettes om påtalemyndighetens beslutning og kan kreve saken forelagt for retten innen 1 måned etter at beslaget ble foretatt.

Nåværende første og annet ledd blir nye annet og tredje ledd.

7. Med virkning frem til ny straffelov trer i kraft skal det i straffegjennomføringsloven 18. mai 2001 nr. 21 gjøres følgende endringer:

§ 44 annet ledd skal lyde:

Hvis den prøveløslatte etter at kriminalomsorgen har holdt innskjerpingsamtale eller fastsatt vilkår etter første ledd, på nytt bryter vilkår, kan regionalt nivå bringe saken

inn for tingretten med begjæring om gjeninnsettelse i fengsel for hel eller delvis fullbyrding av reststraffen. *Bestemmelsene om omgjøring av dom på samfunnsstraff etter straffeloven § 28 b første ledd bokstav a gis tilsvarende anvendelse på saker om gjeninnsettelse for fullbyrding av reststraff etter prøveløslatelse.*

§ 45 skal lyde:

Begår den prøveløslatte en ny straffbar handling i prøvetiden, gjelder bestemmelsene om omgjøring av dom på samfunnsstraff etter straffeloven § 28 b første ledd bokstav b tilsvarende. *Det er likevel tilstrekkelig om tiltale blir reist eller saken blir begjært på dømt innen 6 måneder etter at prøvetiden gikk ut.*

Dersom den prøveløslatte er siktet for en straffbar handling som kan føre til gjeninnsettelse for fullbyrding av reststraffen etter straffeloven § 28 b første ledd bokstav b, kan gjennomføringen av straffen avbrytes.

§ 54 første ledd bokstav d skal lyde:

overholde vilkårene som domstolen har fastsatt etter straffeloven § 28 a femte ledd, og

§ 54 tredje ledd skal lyde:

Den domfelte skal ikke begå en ny straffbar handling før utløpet av gjennomføringstiden.

§ 56 første ledd første punktum skal lyde:

Hvis retten har satt vilkår etter straffeloven § 28 a femte ledd eller kriminalomsorgen etter § 55 eller § 58 første ledd har forbudt den domfelte å bruke berusende eller bedøvende midler, skal kriminalomsorgen undersøke om vilkåret eller forbudet blir overholdt.

§ 58 annet ledd skal lyde:

Hvis den domfelte etter at kriminalomsorgen har holdt innskjerpingsamtale eller fastsatt vilkår etter første ledd, på nytt bryter kravene eller vilkår fastsatt etter første ledd bokstav a til d, bør regionalt nivå bringe saken inn for retten med begjæring om at den subsidiære fengselsstraffen skal fullbyrdes helt eller delvis i medhold av straffeloven § 28 b første ledd bokstav a.

§ 59 skal lyde:

Begår den domfelte en ny straffbar handling før utløpet av gjennomføringstiden, kan påtalemyndigheten bringe saken inn for retten med begjæring om at den subsidiære fengselsstraffen skal fullbyrdes helt eller delvis i medhold av straffeloven § 28 b første ledd bokstav b.

Dersom den domfelte er siktet for en straffbar handling som kan føre til fullbyrding av den subsidiære fengselsstraffen etter straffeloven § 28 b første ledd bokstav b, kan gjennomføringen av straffen avbrytes. *Når påtalemyndigheten beslutter å bringe saken inn for retten, avbrytes gjennomføringen av straffen fra det tidspunktet begjæringen er oversendt retten.*

8. Med virkning fra den tid ny straffelov trer i kraft skal det i straffegjennomføringsloven 18. mai 2001 nr. 21 gjøres følgende endringer:

§ 44 annet ledd skal lyde:

Hvis den prøveløslatte etter at kriminalomsorgen har holdt innskjerpingssamtale eller fastsatt vilkår etter første ledd, på nytt bryter vilkår, kan regionalt nivå bringe saken inn for tingretten med begjæring om gjeninnsettelse i fengsel for hel eller delvis fullbyrding av reststraffen. *Bestemmelsene om omgjøring av dom på samfunnsstraff etter straffeloven § 52 første ledd bokstav a* gis tilsvarende anvendelse på saker om gjeninnsettelse for fullbyrdelse av reststraff etter prøveløslatelse.

§ 45 skal lyde:

Begår den prøveløslatte en ny straffbar handling i prøvetiden, *gjelder bestemmelsene om omgjøring av dom på samfunnsstraff etter straffeloven § 52 første ledd bokstav b tilsvarende. Det er likevel tilstrekkelig om tiltale blir reist eller saken blir begjært på dømt innen 6 måneder etter at prøvetiden gikk ut.*

Dersom den prøveløslatte er siktet for en straffbar handling som kan føre til gjeninnsettelse for fullbyrdelse av reststraffen etter *straffeloven § 52 første ledd bokstav b*, kan gjennomføringen av straffen avbrytes.

§ 53 første ledd skal lyde:

De idømte timene samfunnsstraff etter *straffeloven § 49 første ledd bokstav a* skal gå ut på

- a) samfunnsnyttig tjeneste,
- b) program, eller
- c) andre tiltak som er egnet til å motvirke ny kriminalitet.

§ 54 første ledd bokstav d skal lyde:

overholde vilkårene som domstolen har fastsatt etter *straffeloven § 50*, og

§ 54 tredje ledd skal lyde:

Den domfelte skal ikke begå en ny straffbar handling *før utløpet av gjennomføringstiden.*

§ 56 første ledd første punktum skal lyde:

Hvis retten har satt vilkår etter *straffeloven § 50* eller kriminalomsorgen etter § 55 eller § 58 første ledd har forbudt den domfelte å bruke berusende eller bedøvende midler, skal kriminalomsorgen undersøke om vilkåret eller forbudet blir overholdt.

§ 58 annet ledd skal lyde:

Hvis den domfelte etter at kriminalomsorgen har holdt innskjerpingssamtale eller fastsatt vilkår etter første ledd, på nytt bryter kravene eller vilkår fastsatt etter første ledd bokstav a til d, bør regionalt nivå bringe saken inn for retten med begjæring om at den subsidiære fengselsstraffen skal fullbyrdes helt eller delvis i medhold av *straffeloven § 52 første ledd bokstav a*.

§ 59 skal lyde:

Begår den domfelte en ny straffbar handling *før utløpet av gjennomføringstiden*, kan påtalemyndigheten bringe saken inn for retten med begjæring om at den subsidiære

fengselsstraffen skal fullbyrdes helt eller delvis i medhold av *straffeloven § 52 første ledd bokstav b*.

Dersom den domfelte er siktet for en straffbar handling som kan føre til fullbyrding av den subsidiære fengselsstraffen etter *straffeloven § 52 første ledd bokstav b*, kan gjennomføringen av straffen avbrytes. *Når påtalemyndigheten beslutter å bringe saken inn for retten, avbrytes gjennomføringen av straffen fra det tidspunkt begjæringen er oversendt retten.*

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Da mener presidenten at vi har vært igjennom hele loven.

Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Videre var innstillet:

B.

Stortinget ber Regjeringen vurdere å foreslå at det i straffeloven inntas en bestemmelse om at det skal være straffeskjerpende å bruke vold når barn er vitne.

C.

Stortinget ber Regjeringen vurdere å inngå avtaler med attførings- og rehabiliteringsinstitusjoner til gjennomføring av tvungen omsorg, tvungent psykisk helsevern og § 12-soning.

D.

Stortinget ber Regjeringen utarbeide en straffebestemmelse om vold i nære relasjoner.

Presidenten: B, C og D blir i samsvar med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

S a k n r . 5

Referat

1. (98) Statsministerens kontor melder at lov om endringer i straffeloven og straffeprosessloven og om samtykke til ratifikasjon av Europarådets konvensjon 8. november 2001 om bekjempelse av kriminalitet som knytter seg til informasjons- og kommunikasjonsteknologi (lovtiltak mot datakriminalitet) (Besl. O. nr. 48 (2004-2005)) – er sanksjonert under 8. april 2005
Enst.: Vedlegges protokollen.

2. (99) Lov om barnehager (barnehageloven) (Ot.prp. nr. 72 (2004-2005)) Enst.: Nr. 2 og 3 sendes familie-, kultur- og administrasjonskomiteen.
3. (100) Lov om endringar i lov 6. juni 1891 nr. 2 om Guld-, Sølv- og Platinavarers Finhed og Stempling mv. (Ot.prp. nr. 73 (2004-2005))

Møtet hevet kl. 20.01.
